

Biogr.
5834y

Biogr. 583 u z

Pappadopoulos

(KoloKotronos)

TA
KATA HINKHAIAN

FOR
THE
MINISTRY OF EDUCATION

OF THE
GOVERNMENT OF THE
INDIAN ARCHES

OF THE
GOVERNMENT OF THE
INDIAN ARCHES

OF THE
GOVERNMENT OF THE
INDIAN ARCHES

OF THE
GOVERNMENT OF THE
INDIAN ARCHES

BY
ADRIAN

OF THE
GOVERNMENT OF THE
INDIAN ARCHES

OF THE
GOVERNMENT OF THE
INDIAN ARCHES

1840

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΗΔΕΙΑΝ

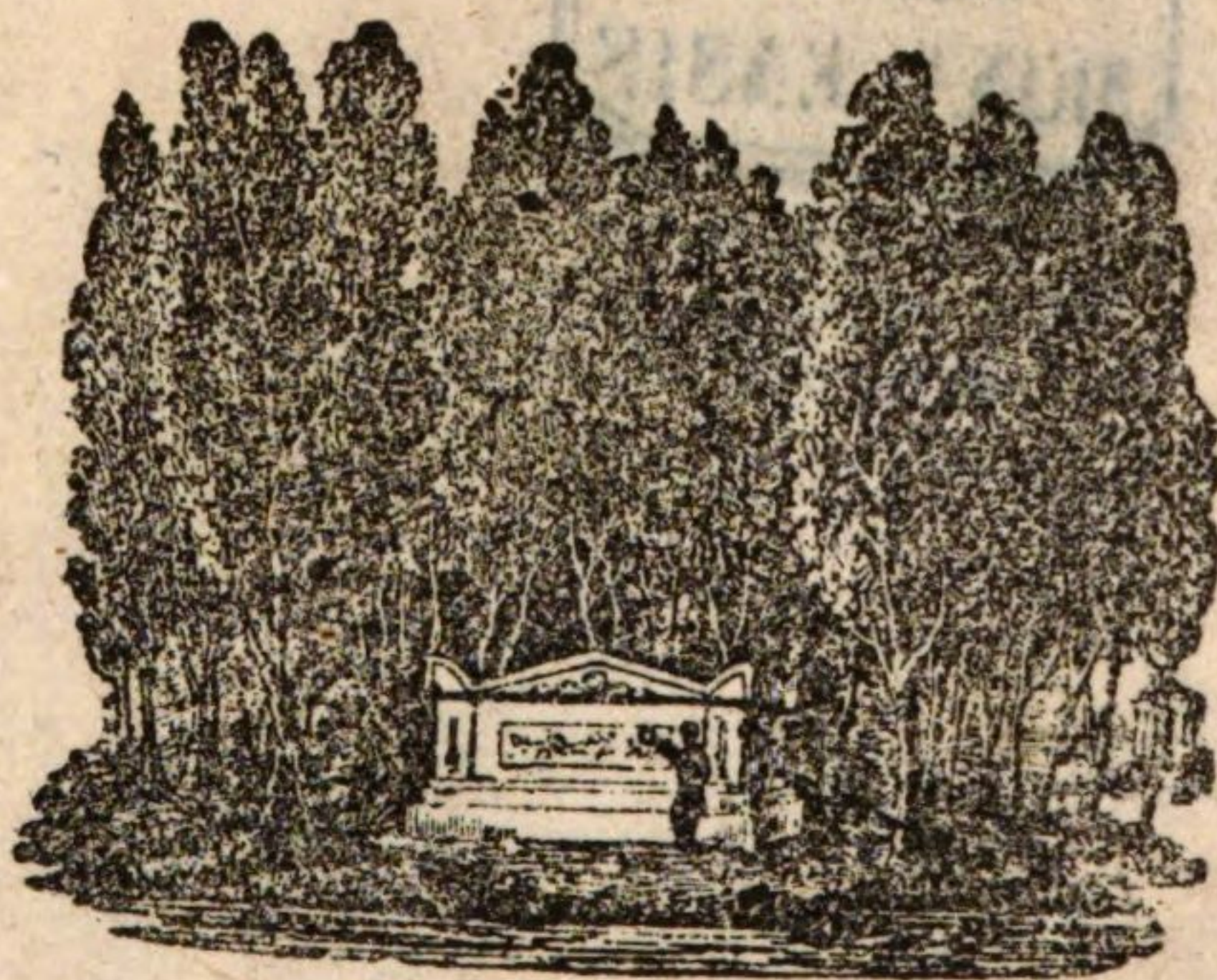
ΤΟΥ
ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΟΥ

Ἀντιστρατήγου καὶ Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν
ὑπηρεσίαν

ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΟΣ ΤΗΝ 4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1843

Ἐκδοθέντα

ΥΠΟ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ
ΤΗΣ ΤΑΧ. ΦΙΛΗΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Ν. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Ὁδὸς Ἀγίου Νικολάου ῤαγκαβᾶ.

1843.

AT
KATA THE KNIGHT

Y O T

МАКАРИТОУ ©. КОВОКОТЪИНОУ

Учитывая это, необходимо отметить, что...

45105 9N71-0

1981: 21078 TOT YORUBAYEBO 1 MUI KOTKONASSORA

2010-06-23

THE BUREAU OF NAVAL OBSERVATION REPORT

THE STATE OF NEW YORK

Bayerische
Staatsbibliothek
München

EN ABNAYE.

ИЗДАТЕЛЬСТВО И. ПАНТЕЛЕВ

[Faint mirrored bleed-through from the reverse side]

农村经济

Α. von Schöner
Ἡ εἰκόνα τοῦ στρατιώτου τοῦ Ἀλβανίου

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ

Ἐκδίδοντες τοὺς κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀθανάτου κλέους
τῆς Πελοποννήσου Θ. Κολοκοτρώνη ἐκφωνηθέντας ἐπιταφίους
λόγους ἀπεφασίσαμεν διὰ νὰ καταστήσωμεν αὐτοὺς προχεί-
ρους καὶ εὐχρήστους εἰς τοὺς ἀναγνώστας. Ἐκρίναμεν δέ
σκόπιμον νὰ προσθέσωμεν καὶ τινὰς πράξεις τῶν δημοτικῶν
συμβουλίων περὶ τῶν τελεσθέντων μνημοσύνων καὶ ἀνεγερ-
θησομένων μνημείων, ἐκφραζούσας τὴν ὀφειλομένην εὐγνω-
μοσύνην εἰς τὸν Εὐεργέτην τῆς Πατρίδος Θ. Κολοκοτρώνην.

Νομίζομεν δὲ ὅτι ἐκδίδοντες τὴν παροῦσαν συλλογὴν,
ἐπράξαμεν ἔργον εὐχάριστον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας, οἵ-
τινες θέλουν ἔχει πρόχειρον πᾶν ὅ,τι ὑπὸ ἐπισήμων ῥητόρων
ἐξεφωνήθη, ἢ ὅτι ἐπράχθη πρὸς μνήμην καὶ τιμὴν τοῦ πρω-
ταγωνιστοῦ τῆς Ἑλλάδος Θ. Κολοκοτρώνη.

Ο Ἐκδότης
Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

.....
... ἡ μέγα πένθος Ἀχαΐδα γαῖαν
 ἰκάνει.

Ὀμήρ. Ἰλιάδ. α. Στ. 254.
.....

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Σελ.

Τὰ ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος ἡ Ταχύπτερος Φήμη δημοσιευ- θέντα περὶ τῆς κηδείας τοῦ ἀειμν. Θ. Κολοκοτρώνη.	3
Τὸ βασιλικὸν διάταγμα περὶ τοῦ τριημέρου πένθους ὅλων τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαλλήλων τοῦ στρα- τοῦ τῆς ξηρᾶς.	7
Πρόγραμμα περὶ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ	8
Ἐπιτάφιος λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Π. Σούτσου.	12
Ἐπιτάφιος λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.	25
Συνοπτικὴ βιογραφία τῆς ἐφημερίδος ὁ Αἰὼν. ὁ Γέρως.	62
Τὰ ἐκτεθέντα ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος ἡ Ἀθηνᾶ.	85
Ὁμοίως τοῦ Φίλου τοῦ Λαοῦ.	90
» τοῦ Ἀνεξαρτήτου.	92
» τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρατηρητοῦ	93
» τῆς Καρτερίας.	94
» τῆς Ἠχοῦς τῶν ἐπαρχιῶν.	95
» τοῦ Τερπνοῦ Ζεφύρου.	96
Πρᾶξις τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Καλαβρύτων.	98
» τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου	105
» τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς ἁγίας Λαύρας.	106
» τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Φαλάνθου.	107

Πράξεις τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Κυπαρισίας.	110
» » Νεμέας.	111
» » Βώλακος.	113
» » Τρικολώνων.	115
» » Πτελεατῶν.	116
» » Φελλίας.	117
» » Ἄργους.	119
» » Ναυπλίας.	120
» » Καλλίστης	122
Περίληψις τῶν τελεσθέντων μνημοσύνων.	124
Ἐγκώμιον Γ. Σερούϊου.	126

7	τοῦ τῆς
8	Πρόγραμμα περὶ τῆς ἐφορίας
12	Ἐκτεκνῶν λόγος ἐκφωνηθεὶς ἀπὸ τοῦ κ. Π. Σούτσου.
13	Ἐκτεκνῶν λόγος ἐκφωνηθεὶς ἀπὸ τοῦ Αἰζακίου
22	παραβυθίου Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονομῶν
23	Συνεπικὴ ἐκφώνησις τῆς ἐφορίας ὁ Αἰών. ὁ Γεώργ.
25	Τὰ ἐκτεκνῶν ἀπὸ τῆς ἐφορίας ὁ Αἰών.
29	Ἐκτεκνῶν τοῦ Φίλιππου τοῦ Λαοῦ.
32	τοῦ Αἰζακίου
33	τοῦ Εἰλακίου Παναγιώτου
34	τῆς Κατερίνης
35	τῆς Νύχτος τῶν ἐπαρχικῶν
36	τοῦ Γεωργίου Χερσίου
38	Πρόξις τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Καλαβρύτων.
101	τῆς ἐφορίας Μιχαήλ τοῦ Μιχαήλ Σπυριδίου
101	τῆς ἐφορίας Μιχαήλ τῆς ἐφορίας Λαοῦ.
107	τοῦ Ἐκτεκνῶν ἐκφώνησις ἐκτεκνῶν

ΤΑ ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

Η

ΤΑΧΥΠΤΕΡΟΣ ΦΗΜΗ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΝΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΗΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΛΕΙΜΝΗΣΤΟΥ

Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΟΥ.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΟΥ.

Ὁ ἥρως τῶν Δερβενακίων, τοῦ Βαλτετζίου τῶν Παλαιῶν Πατρῶν, τῆς Τριπόλεως, τῆς Κορίνθου, τοῦ Ἀργους κτλ. ἔ' Αρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου, ὁ ἄλλοτε Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελιστικοῦ, ὁ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας καὶ Ἀντιστράτηγος, ὁ ἔμπειρος στρατιώτης, ὁ ἀγαθὸς πολίτης, ὁ εἰλικρινὲς φίλος, ὁ φιλόστοργος πατὴρ, ὁ γηραιὸς Θεόδωρος Κολοκοτρώνης δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὴν ζωὴν. Τὴν 3 Φεβρουαρίου τὴν ἑορτὴν τῆς ἐπανόδου τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν ἀποβατηρίων τῆς Α. Μ. τῆς Σεπτῆς μας Βασιλίσσης ἔλαβε τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν Βασιλικὸν χορὸν, διὰ νὰ συνεορτάσῃ τὴν τοσοῦτον χαρμόσυνον ἡμέραν δια τὸ ἔθνος του καὶ δι' ἑαυτὸν, καὶ τὴν 11 ὥραν πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ἀποσυρθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν του μετὰ τέσσαρας περίπου ὥρας εὐρέθη προσβεβλημένος ἀπὸ ἀποπληξίαν· οἱ ὑπνέται κατὰ ταύτην τὴν ὥραν ἐννόησαν τὸ συμβὰν καὶ εἰδοποιήσαντες αὐθωρὶ τοὺς Κυρίους των ἔσπευσαν εἰς τελευταῖοι οὗτοι δρομαῖοι ζητοῦντες ἰατρικὴν συνδρο-

μὴν καὶ βοήθειαν, ἀλλ' ὅλα ἀπέβησαν μάταια, διότι τὸ κτύπημα ἦτο θανατηφόρον καὶ οἱ ἀξιότιμοι ἰατροὶ Κ. Κ. Γλαράκης, 'Ρέζερ καὶ Σοφ. Οἰκονόμου δὲν ἐχρησίμευσαν εἰς ἄλλο εἰμὴ εἰς τὸ νὰ βεβαιώσωσι τὸν προσεγγίζοντα θάνατον· Ἡ φήμη διεδόθη ἐν ἀκαρεὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ οἱ πολῖται, πάσης τάξεως συνάτρεχον νὰ ἴδωσιν ἐπὶ τοῦ κρεββάτου καὶ ἐκπνέοντα τὸν γηραιὸν Κολοκοτρώνην τὸν ἀτρόμητον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀρχηγόν, τὸν Ἑρῶα ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα μόνον ἔδιδε τὸν θάνατον εἰς μυριάδας Ὀθωμανῶν καὶ τοιοῦτοτρόπως περιστοιχούμενος ἀπὸ τοὺς φιλτάτους υἱοὺς τοῦ ἀπὸ συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῶν εὐρισκόμενος ἐξέψυξεν. Ὁ θάνατός του ἐν τῷ ἅμα ἔθεσεν εἰς κίνησιν ὅλην τὴν πόλιν, καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ταύτης ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἦτο μεγάλη, καὶ πολλοὶ παλαιοὶ στρατιωτικοὶ καὶ πλῆθος ἀγωνιστῶν κατασπαζόμενοι αὐτὸν ἐκλαιον ἀπαρηγορήτως. Τὸ Συμβούλ. τῆς Ἐπικρατείας εἰς τῶν προϋπολογισμῶν τὴν συζήτησιν ἐνασχολούμενον εἶχε συνέλθει κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ὁ δὲ Κ. 'Ρήγας Παλαμίδης διὰ πατριωτικωτάτης καὶ γλαφυροτάτης ὁμιλίας ἐζήτητεν ἐπιμόνως καὶ ἐκατόρθωσεν ἐπὶ τέλους τὴν διάλυσιν τῆς συνεδριάσεως, μετὰ τοῦ Κ. Σούτζου. Καὶ τὸ σῶμα ὁλόκληρον ἐπεσκέφθη εἰς τὴν οἰκίαν τὸν νεκρόν. Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον συνελθὼν εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματείας ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βασιλικὴν ἔγκρισιν τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπικηδείου τελετῆς, αὐθωρὶ δὲ ἐξεδόθη τὸ Βασ. Διάταγμα τῆς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πενθηφορίας τῶν ἀξιωματικῶν καὶ λοιπῶν ὑπαλλήλων τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς. Τὸ πρόγραμμα ὅθεν ἐνεκρίθη ὡς κάτωθι δημοσιεύεται, καὶ ἀκριβῶς ἡ παράταξις

ἔγένετο κατὰ τὴν εἰς αὐτὸ διαγεγραμμένην τάξιν. Ὁ νεκρὸς μετεφέρθη διὰ τῆς Ἑρμαϊκῆς καὶ Αἰολικῆς ὁδοῦ εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀγίας Εἰρήνης· περὶ τὴν νεκροφόρον ἄμαξαν ἴσταντο δὲ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας Κ. Γ. Κουντοριώτης, ὁ Ἀντιστρατήγος Ρ. Τζώρτζ, ὁ Ὑποστράτηγος Τζαβέλας, ὁ Ὑποστράτ. Γιατράκος, οἱ Συνταγματ. Δ. Κολιόπουλος, Πλαπούτας καὶ Ι. Μακρυγιάννης, οἱ Σύμβουλοι τοῦ Κράτους Α. Δελιγιάννης, Ν. Ῥενιέρης, Φρ. Μαῦρος, Κ. Καρατζᾶς, Διονύς. Ῥώμας καὶ Ῥήγας Παλαμίδης· τὰ παράσημα τοῦ μακαρίτου ἔφερον ἐπὶ μεταξωτῶν προσκεφαλαίων τέσσαρες Ταγματάρχαι, Δ. Σκυλοδῆμος, Γιοροῦκος καὶ Πετροπουλάκος.

Ὁ δὲ νεκρὸς ἦτο κεκοσμημένος μὲ τὴν στολὴν τοῦ Ἀντιστρατήγου, ἔφερε τὸ ξίφος, τὸ ὅποιον εἶχεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, τὴν περικεφαλαίαν εἰς τὸ πλευρὸν καὶ ἐπωμίδας τῆς εἰς τὴν Ἐπιάνησον ὑπηρεσίας του, παρακείμενον δὲ τὸν θώρακα, καὶ εἰς τοὺς πόδας τζαρούχια, τὸ παλαιὸν αὐτοῦ ὑπόδημα, ὑποκάτω δὲ τῶν ποδῶν ἐτέθη Τουρκικὴ σημαία.

Τὸ δὲ ἀκολουθοῦν τὴν κηδείαν πλῆθος ἦτο τόσον πολὺ, ὥστε ἐνῶ ἡ προπομπὴ εὕρισκετο εἰς τὸν ναὸν, ἡ ἀκολουθία ἦτο μέχρι τῆς ἐπ' ἀνατολὰς ἀρχῆς τῆς Ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ· εἰς τὸν ναὸν ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία καὶ ὁ λόγος, διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν ὥρας ἀδιακόπως καὶ μετὰ ταῦτα διελθούσης τῆς συνοδίας ἀπ' ἔμπροσθεν τῶν Ἀνακτόρων μετεφέρθη ὁ νεκρὸς εἰς τὸ ταφεῖον ὅπου ὁ Κ. Σοῦτζος ἐξεφώνησε λόγον ἐνθουσιαστικὸν καὶ συγκινήσαντα τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν του καὶ τότε ἔβλεπέ τις τὸ ἄπειρον πλῆθος κατασκεπάζων τοὺς πέριξ τοῦ Νεκροταφείου λόφους καὶ τὰς πεδιάδας. Πρὶν

δόσωμεν τέλος εἰς τὴν παροῦσάν μας ἔκθεσιν ὀφείλομεν νὰ εἰπώμεν πόσον τιμᾷ τὸ ἔθνος ὁ ἀποδειχθεὶς ἐνθουσιασμὸς τῶν ἀνθρώπων· κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὑπὲρ τὰς 10,000 περίπου ἰδιῶται ἐσυνώδευον τὸν νεκρὸν καὶ πολλοὶ ἐδιαφιλονεῖκουν τὴν τιμὴν τοῦ νὰ ὑπηρετήσωσι νεκρὸν τὸν ἀντιστράτηγον. Αὐθόρμητως ἐκλείσθησαν ὅλα τὰ ἐργαστήρια καὶ πλῆθος συνέρρεεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μακαρίτου. Ἐσυγκίνησε δὲ τὸ πλῆθος καὶ ἡ ἀποδειχθεῖσα βασιλικὴ εὐμένεια καὶ συμπάθεια πρὸς τὸν διάσημον τοῦτον πρωταθλητὴν καὶ τὸν πιστότατον ὑπήκοον. Ἐκπληρώσαντες καὶ τὰ τελευταῖα ταῦτα χρέη μας, Σεβαστὴ σκιά τοῦ γηραιοῦ Ἀντιστρατήγου, καὶ ἱκετεύοντες πρὸς τὸν ὕψιστον διὰ τῆς ψυχῆς σου τὴν ἀνάπαυσιν ἐν χώρᾳ δικαίων, καθικετεύομεν ἵνα μετὰ τῶν λοιπῶν πρωτομαρτύρων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τῶν ἀοιδίμων συναγωνιστῶν Σου μεσιτεύσῃς πρὸς τὸν ὕψιστον ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τοῦ Θρόνου καὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἔθνους ἣν Σεῖς Πρωτομάρτυρες μετὰ καὶ ἄλλων ζώντων προετοιμάσατε. Αἰωνία σου ἡ μνήμη Θεόδωρε Κολοκοτρώνη.

Οἱ φίλτατοι υἱοὶ τοῦ συνησθάθησαν θλίψιν ἀπαρηγόρητον διὰ τὴν στέρησιν τοιούτου περιωνύμου πατρός. Καὶ ὁ μὲν νεώτερος Κ. Κωνστ. πρῶτην ἱσως φορὰν αἰσθανόμενος πικρίαν λύπης ἐφάνη καταπονούμενος ὑπ' αὐτῆς, ὥστε καὶ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ κατὰ τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν ἀπеспάσθη λειποθυμημένος. Ὁ δὲ διὰ τὴν εἰς τὰς μάχας ἀνδρίαν τοῦ ἐπωνομασθεὶς Γενναῖος Κ. Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης ἐφάνη καρτερικὸς καὶ γενναϊόψυχος καὶ εἰς τὴν τοιαύτην ἐπώδυνον λύπην, ἐπιβλέπων καὶ διατάττων τὰ πάντα. Ἀλλὰ κατεκλάσθη τέλος καὶ ἡ καρδιά αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ τάφου ἐπαναλαμβάνοντος τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν.

Παρατρέξαμεν νὰ σημειώσωμεν εἰς τὴν ἀνωτέρω κθεσὶν
περὶ τῆς κηδείας τοῦ αἰοδίου Κ. Θ. Κολοκοτρώνη ὅτι
ὅλοι οἱ ἐξῶσται τῶν εἰς τὰς ὁδοὺς Ἑρμοῦ, Αἰόλου καὶ τοῦ
Παλατίου ἦσαν ἔμπλεοι ἀπείρου πλήθους κυρίων καὶ κυριῶν·

Διαβαινούσης τῆς ἐπικηδείου πομπῆς ἀπ' ἔμπροσθεν τῶν
Ἀνακτόρων αἱ Α. Α. Μ. Μ. καὶ ἡ Α. Υ. ἡ Πριγκιπέσα ἐκ τοῦ
παραθύρου παρετήρουν τὸν νεκρὸν καὶ συνεμερίζοντο τὸ αἰ-
σθημα τοῦ πλήθους. Προχωρησάσης δὲ τῆς πομπῆς μετέβη-
σαν εἰς τὰ παλαιὰ ἀνάκτορα, ὅπου καὶ ἐκεῖθεν παρετήρουν
τὸν νεκρὸν.

Εἰς τὸν ναὸν παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ ἐνταῦθα ἐδρεύοντες
Κ. Κ. Πρέσβεις, οἵτινες συνόδευσαν τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ
τάφου.

Ὁ ἐν τῷ ναῷ ἐπικήδειος λόγος ἐξεφωνήθη ἀπὸ τὸν αἶδεσ.
Κ. Οἰκονόμου ὡς προαναφέραμεν.

Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Κράτους θέλουν ψαλῇ μνημόσυνα
ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΘ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Μαθόντες μὲ ἄκραν τῆς ψυχῆς Ἡμῶν λύπην τὸν θάνατον
τοῦ ὑπὲρ Πατρίδος τοσοῦτον ἀξίως ἀγωνισθέντος καὶ εἰς τὸν
θρόνον Ἡμῶν πιστοτάτου Ἀντιστρατήγου καὶ Συμβούλου τῆς
Ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν Κ. Θ. Κολοκοτρώνη,
διατάττομεν νὰ πενθηφορήσωσιν ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ
ὑπάλληλοι τοῦ Ἡμετέρου Στρατοῦ τῆς ξηρᾶς ἐπὶ τρεῖς ἡ-
μέρας.

Ἡ Ἡμετέρα ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματεία ἐπιφορ-

τίζεται τὴν διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως δημοσίευ-
σιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος.

Ἀθῆναι, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1843.

Ο Θ Ω Ν.

Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ.

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ
Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑΚΤΙΚΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ

Ἀναπαυθέντος ἐν Κυρίῳ τῇ 4 Φεβρουαρίου 1843.

Τῇ 5 Φεβρουαρίου κατὰ τὴν 10 ὥραν π. μ. ἡ στρατιω-
τικὴ μουσικὴ καὶ εἷς λόχος τῶν ἐπιλέκτων θέλουν παραταχ-
θῇ ἐμπροσθεν τῆς οἰκίας τοῦ ἀοιδίου Ἀντιστρατήγου. Τὴν
αὐτὴν ὥραν θέλουν συνέλθει οἱ Κ. Κ. Γραμματεῖς τῆς Ἐπι-
κρατείας, ὁ Κ. Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας
μετὰ τῶν Κ. Κ. Συμβούλων τῆς Ἐπικρατείας. Ἡ ἱερὰ Σύνο-
δος τοῦ Βασιλείου, καὶ ὅλοι ἀναιξερέτως οἱ ἐν τῇ πρωτευ-
ούσῃ Ἀξιωματικοί, καὶ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλ-
ληλοι, διὰ νὰ συνοδεύσωσι τὸν νεκρὸν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀ-
γίας Εἰρήνης. Ὁ ῥηθεὶς λόχος ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τὴν μουσι-
κὴν, θέλει ἀποτελέσει τὴν συνοδίαν, καὶ ἀκολουθῶς θέλει πα-
ραταχθῇ μετὰ τοῦ Τάγματος. Ὡς δὲ ἡ φρουρὰ θέλει ἐξέλθει
κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν καὶ παραταχθῇ ἐμπροσθεν τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς Ἀγίας Εἰρήνης ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Αἰόλου.

Ἡ ἐκφορὰ θέλει γίνεαι κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν.

1. Ἡ ἔφιππος Χωροφυλακή.

2. Ὁ Λόχος τῶν Σκαπανέων.

3. Τὸ ἡμισυ Τάγμα τοῦ πεζικοῦ μετὰ τῆς Στρατιωτικῆς
Μουσικῆς.

4. Ὁ Ἀρχιτρίκλινος καὶ οἱ ὑπηρεταὶ τῆς Αὐλῆς.

Ἐπειτα,

Ὁ Τίμιος Σταυρὸς μετὰ φανῶν κ. τ. λ.

Κατόπιν

5. Ὁ Ἱερὸς κλῆρος ἐνδεδυμένος τὴν Ἱερατικὴν στολήν.

6. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Μουσικοί.

7. Ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου ἐνδεδυμένοι τὰς ἀρχιερατικὰς στολάς.

8. Πρὸ τῆς νεκρωσιμου κλίνης θέλει φέρεσθαι ὁ ἵππος τοῦ Ἀντιστρατήγου μελανοσκεπῆς, καὶ πρὸ τοῦ ἵππου οἱ ὑπηρεταὶ τοῦ μακαρίτου.

9. Ἡ ἐπικήδειος ἄμαξα συρομένη ἀπὸ τέσσαρας πενθηφόρους ἵππους, φέρουσα τὸν νεκρόν.

10. Ἡ ἄμαξα θέλει περικυκλοῦσθαι ἀπὸ δύο ἀνωτέρους κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Συμβούλους τῆς Ἐπικρατείας καὶ δύο Στρατηγούς.

11. Ὁ Ταγματάρχης τῆς πλατείας Ἀθηνῶν ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ὁ Διοικητὴς Ἀθηνῶν ἐκ δεξιῶν τῆς ἀμάξης, παρακολουθούμενοι ἀμέσως ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος.

Κατόπιν,

Οἱ Ὑπασπισταὶ Ἀξιωματικ. Διαγγελεῖς τῆς Α. Μεγαλειότητος.

12. Ἡ παρὰ τῇ Βασιλικῇ Κυβερνήσει Κύριοι Πρέσβεις τῶν ξένων Δυνάμεων, εἰὰν εὐαρεστῶνται νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν ἐπικήδειον ταύτην τελετὴν.

13. Οἱ ΚΚ. Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας.

14. Ὁ Κ. Πρόεδρος καὶ οἱ Κ. Κ. Σύμβουλοι τῆς Ἐπικρ.

15. Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου, μετὰ τῶν Ἀρειοπαγιτῶν καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ

Συνεδρίου, ὁ Γεν. Ἐπίτροπ. τῆς Ἐπικρατ καὶ οἱ Ἐλεγκταί.

16. Ὁ Πρύτανις καὶ οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Β. Πανεπιστημ.

17. Ὁ Ἀνώτερος Φρούραρχος Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

Οἱ Ὑποστράτηγοι καὶ λοιποὶ ἐν τῇ πρωτευούσῃ Ἀξιωματικοὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Ναυτικοῦ, καὶ οἱ ἰσόβαθοι αὐτῶν στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι.

18. Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἐφετερίου καὶ οἱ Ἐφέται.

19. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου καὶ ὁ Κεντρικὸς Ταμίας.

Ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ. Ὁ Ἔφορος τῆς Δημοσίας καὶ τῆς τοῦ Πανεπιστημίου Βιβλιοθήκης.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομ. καὶ Ὑποδιευθυντῆς.

20. Οἱ Ὑπουργικοὶ Σύμβουλοι καὶ λοιποὶ Ὑπάλληλοι τῶν Γραμματειῶν.

21. Ὁ Πρόεδρος ὁ Εἰσαγγελεὺς καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικείου.

22. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου.

23. Ὁ Ἐφορος τοῦ Νομισματοκοπείου.

24. Ὁ Διευθυντὴς τῆς Β. Τυπογραφίας καὶ Λιθογραφίας.

25. Ὁ ἔφορος τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου.

26. Ὁ Γυμνασιάρχης μετὰ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Γυμνασίου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων.

27. Ὁ Δήμαρχος Ἀθηνῶν μετὰ τοῦ Δημ. Συμβουλίου.

28. Ἡ πεζὴ χωροφυλακὴ θέλει συνοδεύει ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν κατὰ στοῖχον τὸν νεκρικὸν κράδατον καὶ δλὴν τὴν συνοδίαν.

29. Ἡ συνοδία θέλει κλείεσθαι ἀπὸ τὸ ἕτερον ἡμῖς τάγ-

μα τῆς γραμμῆς τὸ πυροβολικὸν καὶ τὸ ἱππικόν.

30. Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ νεκρὸς ἐκφέρεται τοῦ Ναοῦ. θέλουν τῷ ἀποδοθῇ αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὸν ὅποιον εἶχε βαθμὸν τιμαί.

31. Ἡ συνοδία θέλει ἐξακολουθήσει κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον μέχρι τοῦ τόπου τῆς ταφῆς, ὅπου τὰ στρατεύματα θέλουν παραταχθῇ κατὰ τὰς δοθησομένας ὁδηγίας παρὰ τοῦ Φρουράρχου Ἀθηνῶν;

32. Εἰς τὴν στιγμὴν τῆς ταφῆς τὸ πεζικὸν θέλει πυροκροτήσει τρίς, ὡς καὶ ὁ λόχος τοῦ πυροβολικοῦ θέλει κανονοβολήσει ὡσαύτως τρίς.

Ἐ ν σ τ ο λ ῆ.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΟΥ.

Ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Παναγιώτου Σούτσου
Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας ἐν
τῷ νεκροταφείῳ. (1)

Ἕλληνες!

Ἄνὴρ μέγας ἐτελεύτησε . . . καὶ ὁ προσκληθεὶς νὰ πλέ-
ξῃ τὸν ἐπιτάφιον στέφανον αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ περιλάβῃ τὸν
μέγαν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα. Ἐγὼ δὲ εἰμὶ ῥήτωρ ἐλάχιστος, καὶ
τὸ κυριεῦσαν τὴν ψυχὴν μου πένθος παραλύει τὴν λαλιάν μου.

Φωνὴ δὲ καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου ἠκούσθη, φωνὴ
νέου Ἱερεμίου, φωνὴ βχεῖα καὶ ἡχηρὰ τοῦ πολιοῦτριχος Οἰ-
κονόμου πανηγυρίσαντος τὸν ἀποθανόντα. Εἰς δὲ τὰς ἀκοὰς
ὑμῶν τὰ ῥήματα ἐκείνου μένουσιν ἑναυλα, καὶ ἀκροαταὶ
κεκμηκότες κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν, ἐν ὑπαίθρῳ ἀκούετε καὶ τῆς
αὐτοσχεδίου μου ῥητορείας. Διὰ ταῦτα ἐπικαλοῦμαι τὴν
ὑμετέραν εὖνοιαν, μὴ ὁ βραχὺς μου λόγος ἀναδειχθῇ κατὰ
πολὺ ὑποδεέστερος καὶ τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς καὶ τοῦ μεγά-

(1) Ο λόγος αὐτὸς καίτοι ἔργον στιγμῆς ἔχει τόσην ἱστορικὴν ἀξίαν, εἰς
τόσον ὀλίγας λέξεις περιέχει τόσον πεπυκνωμένης ἰδέας, ὥστε καὶ τοὺς
ἀκροατὰς ἐνθουσίασε καὶ παρ' ὅλων τῶν ἐφημερίδων ἐπηνέθη, διὰ τὸ ἀνθη-
ρὸν ὕφος του, διὰ τὴν λαμπρότητα τῶν εἰκόνων του καὶ διὰ τὸ φιλόπατρι
τὸ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους κυριεῦον

Ο Κ. Παναγιώτης Σούτσος ἀοιδὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἀνεδείχθη ἐπὶ
τοῦ νεκροῦ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνου ῥήτωρ, καὶ ῥήτωρ ἐθνικὸς καὶ ὑπὸ
τῆς ἐλευθερίας ἐμπνεόμενος. Σημ. τοῦ ἐκδότου.

λου ἀγῶνος, προφερόμενος μάλιστα μετὰ δημηγορίαν εὐρεῖαν μεγάλου ῥήτορος.

Ὁ οἶκος τῶν Κολοκοτρωνῶν ἀναφαίνεται κατὰ τὴν Ἑλλάδα, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ προπαρασκευὴ τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας ἀναφαίνεται. Μόλις οἱ Βενάκai οἱ Μαυρομιχάλai, οἱ Κρεββαταῖ, καὶ Ζαῆμαι, πρωτοστάται τῆς κατὰ τὰ 1769 ἐπαναστάσεως τῆς Πελοποννήσου ὑποκύπτουσιν εἰς τὴν ἀκινάκην τῆς Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, μόλις ὁ Ἀλβανικὸς χεῖμαρρος περιρρέει ἐξαφανίζων ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον, καὶ οἱ ἀδελφοὶ Κωνσταντῖνος καὶ Ἀναγνώστης Κολοκοτρῶναι, πατὴρ καὶ θεῖος τοῦ Θεοδώρ. Κολοκοτρώνου, ἀναβαίνουνσι τὰ ὄρη, Ἀρματωλοὶ διαμαρτυρούμενοι διὰ τῆς φωνῆς τῶν ὅπλων κατὰ τῆς βίας καὶ ἀνομίας.

Μετὰ δέκα ὁμῶς ἐνιαυτοῦς, ἡ Οθωμανικὴ Κυβέρνησις ἐπιχειρεῖ τὴν ἐξολόθρευσιν τοῦ ἐπιπεσόντος εἰς τὴν Πελοπόννησον Ἀλβανικοῦ σμήνους· οἱ δὲ Κολοκοτρῶναι καταβαίνουνσι τότε τὰ ὄρη, καὶ συναρωγοὶ τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς βουλήσεως, καταστρέφουσι μετὰ πεντακισχιλίων Ἑλλήνων τὸν Ἀλβανικὸν στρατὸν κατὰ τὰ Τρίκορυφα· ἀλλ' ἡ συμμαχία τῶν τυράννων μετὰ τῶν ἐλευθέρων διαρκεῖ ὀλίγον. Διὰ τοῦτο οἱ Κολοκοτρῶναι ὑπέστησαν καταδρομὰς πολλὰς, ὁ Κωνσταντῖνος Κολοκοτρώνης ἐσφάγη, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης οὕτως, ἐνδεκαετῆς μόλις, διεσώθη φεύγων.

Ὁ νῦν περιφανὴς οὗτος ἀνὴρ, παιδίον πενητεῦον καὶ ἄγνωστον εἰσῆρχετο μετὰ ταῦτα περὶ δείλην ὀψίχην εἰς τὴν Τριπολιτζὰν φέρον ξύλα ἐπὶ ἡμιόνου, ὅτε καθ' ὁδὸν ἐραπίσθη παρ' ὀθωμανοῦ· τὸ παιδίον καταλιπὼν καὶ τὰ ξύλα καὶ τὸν ἡμίονον προσέφυγεν εἰς τὰ ὄρη, καὶ ὤμοσε ῥάπισμα ἀντὶ ῥαπίσματος. Καὶ ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ ἀσήμου τούτου παι-

δίου μετ' οὐ πολὺ θέλει κολαφίσει Αὐτοκρατορίαν, ἥτις
δυσκόλως θέλει ἀνασηκωθῇ μετὰ τὸ κολάφισμα.

Μελετῶν αἰέποτε πολέμια κατὰ τῶν Οθωμανῶν, ὁ Θεό-
δωρος Κολοκοτρώνης ἐν πρώτοις ἀσπάζεται τοὺς περὶ τὸν
Ζαχαρίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ πολλάκις ἀνδραγαθεῖ.
Ἐπειτα συμμαχεῖ μετὰ τοῦ Αληφαρμάκου τοῦ Λαλαίου καὶ
πολεμεῖ τὸν Σατράπην τῆς Πελοποννήσου. Μετὰ ταῦτα
προτρέπει τοὺς Κυριάρχας τῆς Ἑπταννήσου Γαλάτας εἰς
τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ παρασκευάζει μετ'
αὐτῶν τὴν ἐπανάστασιν τῆς Πελοποννήσου. Καὶ οὕτω
πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐμβάπτει τὴν φλεγμαίνουσαν αὐτοῦ
ψυχὴν εἰς τὸ ζέον μῖσος κατὰ τῆς τυραννίας, ὡς ἐρυθρὸν
σίδηρον, τὸν ὁποῖον ἐξάγοντες ἐκ καμίνου πυρώδους, βυθί-
ζομεν συνεχῶς εἰς τὸ ὕδωρ.

Ἔρχεται ἡ φιλικὴ Ἐταιρεία μετὰ ταῦτα καταθέτουσα
σάκκους θείου καὶ πυρίτιδος εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς Οθωμα-
νικῆς Αὐτοκρατορίας· τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀναμιγνύει
ἐν σιγῇ εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ Πατριάρχας Οἰκουμενικοῦς
καὶ Ἀρχιερεῖς, Ἡγεμόνας παραδουναβίους καὶ ἄρχοντας
προεστῶτας καὶ ἄρματωλοὺς, πλοιάρχους καὶ ναύτας, λαὸν
καὶ κλῆρον ὡς ἡφαίστειον ὕρος ἀναμιγνύον ἐν ἑαυτῷ δια-
φόρους πυρίνους ὕλας, πρὶν τὰς ἐκχύσῃ μετὰ σεισμοῦ. Τότε
ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἀκούει τῆς φωνῆς τοῦ τολμητίου
Μονόχειρος, ὅστις ἀναφανεῖς εἰς τὴν Δακίαν καὶ σείτας τὸ
αἵματωμένον ἱμάτιον τῆς Ἑλλάδος ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς
γενικῆς ἀναστατώσεως, καὶ σωτηρίως πρὸς τοὺς Ἕλληνας
ἔφερε περὶ τὸν Δούναβιν τὸν περισπασμὸν ὀγδοήκοντα χιλι-
άδων ὀθωμανικοῦ στρατοῦ.

Κατὰ τὸν αἰμνημήνευτον Ἰαννουάριον τοῦ 1821 ἔτους

ὁ Κολοκοτρώνης μεταβαίνει ἐκ Ζακύνθου εἰς Μάνην. Ἐρχεται δὲ νὰ ἐξυπνίσῃ τὴν εἴκοσι αἰῶνας κοιμηθεῖσαν γῆν τῆς δόξης, καὶ εἰς τὸν κρότον τῶν ποδῶν του ἀκούει ἐγειρομένας καὶ φρισσούσας τὰς ἱερὰς σκιάς τῶν προγόνων. Ἐκ δὲ τοῦ Ταυγέτου, ὅθεν ἡ πολιὰ ἀρχαιότης τὸν ἐπιβλέπει, φυσᾷ καὶ ζωπυρεῖ τὴν φλόγα τῆς Ἐπαναστάσεως, μετὰ τῶν Μαυρομιχαλῶν, Μουρζίνου, Φλέσου, Κανέλου Δεληγιάννου, Παναγιώτου Κρεββατᾶ, Παναγιώτου Γιατράκου καὶ μετὰ τῶν ἐνδόξων προκρίτων τῆς Ἀχαΐας· ἡ ἐμφάνισις τοῦ γηραιοῦ Ἀρματολοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ φήμη προτρέχουσα ἤγγελλεν, ἀναπτεροῖ τοὺς Ἕλληνας, ἀπολιθοῦσα τοὺς Ὀθωμανούς.

Κατὰ τὴν 23 Μαρτίου καταβαίνει μετὰ τῶν Μαυρομιχαλῶν, Μουρζίνου, Φλέσου, Ἀναγνωσταρᾶ καὶ Κεφάλαι εἰς τὰς Καλάμας, καὶ κηρύττουσιν ἅπαντες τὴν ἐπανάστασιν, τῆς ὁποίας τὴν ἱερὰν σημαίαν προαναπεταννύουσι κατὰ τὴν Αχαΐαν ὁ Ἱεράρχης Γερμανός, ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης, ὁ Σωτήριος Χαραλάμπης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Φωτίλας ὁ Θεοχαρόπουλος καὶ λοιπὰ περιώνυμα μέλη τῆς νέας Ἀχαϊκῆς Συμμαχίας. Ταυτοχρόνως εἰς τὴν Λακεδαίμονα, εἰς τὴν Μεσσηνίαν εἰς πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον περιφανεῖς ἄνδρες ὀπλίζουσι τὸν λαὸν καὶ πανταχοῦ οἱ Ὀθωμανοὶ, ὥς ἂν χεὶρ Κυρίου ἐπάταξεν αὐτούς, περίφοβοι ἐγκλείονται εἰς τὰ φρούρια, καταλιμπάνοντες πόλεις καὶ ἀγρούς. Οὕτως, ὀλίγαι σφύραι ὀλίγων τολμηρῶν σκαπανέων, ἀπέσεισαν λίθους τινάς, καὶ ἀνεσαλεύθησαν εὐθὺς οἱ τοῖχοι, καὶ κατέρρευσε εὐθὺς τὸ ἐτοιμόρροπον οἰκοδόμημα.

Ἀλλὰ τριάκοντα χιλιάδες ὀθωμανῶν κατέχουσι τὴν Τριπολιτζᾶν· ὁ δὲ Θεόδωρ Κολοκοτρώνης ἀναφαίνεται διεσθύνων τὴν πολιορκίαν αὐτῶν, νέος Ἀγαμέμνων παρκαθήμενος περὶ

νέον Ἴλιον μετὰ νέων Ἀχιλλέων, Αἰάντων καὶ Νεστόρων καὶ ἀνακαλῶν τοὺς Ὀμηρικοὺς αἰῶνας. Τοποθετεῖ τότε καταλλήλως τοὺς Ἑλληνικοὺς στρατοὺς, ἐκπαιδεύει τοὺς ποιμένας καὶ ζευγίτας εἰς τὴν πολεμικὴν καὶ στρατηγηματικώτατος, πρὶν προετοιμάσῃ τὸν λαόν, δέχεται μὲν τοὺς ἀκροβολισμοὺς τῶν ἐχθρῶν ὡς σχολεῖον πολέμου, ἀποφεύγει δὲ τὰς κρισίμους μάχας, καὶ οὐδ' ἐγκλείει τοὺς Ἑλληνας, οὐδ' ἐγκλείεται. Ἀλλὰ γενναῖος στρατὸς ἐχθρικός, ἀλλαλάζων ἐξέρχεται τῆς Τριπολιτζᾶς, καὶ κατὰ πρῶτον οἱ Ἑλληνες φέροντες οἱ πολλοὶ δρέπανα καὶ ῥόπαλα, ἔρχονται εἰς χεῖρας μετὰ τῶν ὀθωμανῶν ἐκ τοῦ συζάδην· ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης προΐσταται καὶ τότε τοῦ Πελοποννησιακοῦ στρατοπέδου καὶ τρέχει κατ' αὐτῶν βαρὺς. Συγκροτεῖται δὲ ἡ περιβόητος ἐκείνη μάχη τῆς Βαλτέτσης, εἰς ἣν ὁ περὶ τῶν ὅλων κῦβος ἀνεῖρήθη, καὶ ὁ Μαυρομιχαλικὸς οἶκος ἠρίστευσε τὰ μάλιστα.

Πορθεῖται ἡ Τριπολιτζᾶ· ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης πιστὸς εἰς τὴν περὶ ἀλώσεως συνθήκην, ἀποπέμπει τοὺς Ἀλβανοὺς σῶους εἰς τὴν Ἄρταν μετὰ 17 κιβωτίων (1) μεστῶν πολυτίμων λίθων χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· ὁ δὲ Ἑλληνικὸς ἀγὼν ἀναβλέπεται διὰ τοῦτο καὶ παρὰ τῶν ὀθωμανῶν αὐτῶν, ὡς ἀγὼν ἐλευθερίας καὶ οὐχὶ ληστείας καὶ ἀρπαγῆς.

Ἡ Ἀλωσις τῆς Τριπολιτζᾶς, τῆς Κορίνθου, τῆς Μονεμβασίας καὶ ἄλλων φρουρίων, ἀναδεικνύει μὲν τοὺς Ἑλληνας κυρίους τῆς Πελοποννήσου, ἀλλ' ἡ Ὄθωμανικὴ κυβέρνησις ὀπλίζει καὶ στέλλει νέας πεζικὰς καὶ ἱππικὰς δυνάμεις.

Ἀποβιδάζεται πρῶτος εἰς Πάτρας ὁ Χασᾶν Πασᾶς μετὰ δώδεκα χιλιάδων στρατοῦ, ὁ δὲ Κολοκοτρώνης κερδαίνει τὴν

(1) Τὰ κιβώτια ταῦτα περιεῖχον εἰς χρυσίον καὶ εἰς λοιπὰ πολύτιμα ὑπὲρ τὰ 5. μιλιούννα δραχμῶν. Σημ. τοῦ ἐκδότου.

λαμπράν κατ' ἐκείνου μάχην. Εἰσέρχεται δεύτερος ὁ Δράμα-
 εἰς τὴν Αργολίδα, καὶ μετὰ πομπῆς μεγάλης ζευγῶν
 ἵππων, ὑπηρετῶν, ἀκολουθοῦσιν αὐτὸν τρισμύριοι ἄνδρες ἐπί-
 λεκτοι, ὑψηλοὶ τὰ σώματα, καὶ ῥομφαίας ἐπισείοντες βαρυ-
 σιδήρους, καὶ τὸ πεδῖον ἐμπίπλῃται λαμπηδόνοιο χαλκοῦ, καὶ
 βορύβοιο καὶ κραυγῆς, ἡ δὲ πόλις τοῦ Αγαμέμνονος ἐκφεύγει
 πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, καὶ οἰμωγαὶ γυναικῶν, καὶ τέκνων περι-
 βολαὶ καὶ ὠρυγὴ συντρόφων ζώων ἀκούονται ἀνὰ πᾶσαν τὴν
 παραλίαν. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἀναδεικνύεται κυβερ-
 νήτης τῆς κυμαινομένης Ἑλληνικῆς νηὸς, καὶ μετὰ τῶν
 ἄλλων στρατηγῶν καὶ προὔχόντων τῆς Πελοποννήσου, συ-
 νάζει στρατοὺς, καίει θέρη καὶ καρποὺς, καὶ διὰ σιδήρου καὶ
 λιμοῦ περικυκλοῖ τοὺς ὀθωμανοὺς. Συνάπτει δὲ μάχην εἰς τὸ
 Δερβενάκιον καὶ νικᾷ· ὁ δὲ ὀθωμανικὸς στρατὸς εἰς τὸ Ἄγη-
 νόριον καὶ εἰς τὴν Ακράταν καταλύεται.

Εἰσβάλλει τρίτος ἐμπειροπόλεμος Σατράπης ὁ Ἰβραήμης·
 ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, καὶ τοὶ ἀναφανεῖς βραδέως εἰς
 τὰ Ἑλληνικὰ στρατόπεδα, περιστέλλει ὁμῶς τὸν Αἰγύπτιον
 καὶ πράττει τὸ λαμπρότερον τῶν αὐτοῦ ἔργων, ἐξαφανίζων
 διὰ μαχαίρας καὶ πυρὸς τὸ μῖασμα τῆς ἐκουσίου ὑποταγῆς, τὸ
 δολοπλεχθέν εἰς Ἀγουλινίτζαν, καὶ φθάσαν μέχρι Καρυταίνης.

Τέλος ἡ Ἀρειμάνιος χέρσος Ἑλλάς παλαίει περὶ τῶν ὅλων
 καὶ ἀναφαίνεται ἐδῶ πέρα ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ κολοσσαία
 εἰκὼν τοῦ Καραϊσκού· ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἀποσέλλει τὸν υἱὸν
 αὐτοῦ Γενναῖον μετὰ χιλίων Πελοποννησίων (1) εἰς τὰς σκηνὰς

(1) Σημείωσις τοῦ ἔκδοτου. Φαίνεται ἐνταῦθα παραδρομὴ τοῦ
 Κ. Σούτσου λέγοντος, ὅτι ὁ Κ. Ἰωάννης (Γενναῖος) Θ. Κολοκοτρώνης ἐξε-
 στράτευσεν εἰς Ἀθήνας μὲ χιλίους μόνον. Καὶ ἀπόδειξιν φέρομεν τὰ ἐξῆς
 δύο ψηφίσματα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. «Ἐπανελήφθη ἡ εἰς Ἀθήνας
 „ἐκστρατεία, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἐνεργηθῇ διὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Θ. Κο.

τοῦ νέου Μιλτιάδου, τὸν υἱόν του, τὸν ὁποῖον προαπέστει-

„λοκοτρώνη ἐκστρατεύοντων 4500 στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἰωάννου
„Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ τούτου ὑπὸ τὴν τοῦ Καραϊσκάκη. Ὁ Πρόεδρος Γεώρ-
„γιος Σισίνης. Καὶ ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ 104 ἄλλων πληρεξουσίων κτλ. „
Τὸ δὲ ἕτερον

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Γ'. Συνελεύσεως τῶν
Ἑλλήνων

Πρὸς τὸν Γενναϊότατον Γενικὸν Ἀρχηγὸν στρατηγὸν
Καραϊσκάκην καὶ λοιποὺς ὀπλαρχηγοὺς τῆς στε-
ρεᾶς Ἑλλάδος,

„Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἔχουσα κυριότατον σκοπὸν τὴν σωτηρίαν τῆς Πα-
„τρίδος, διώρισε διὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη νὰ ἐκστρατεύ-
„σουν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον 4500 στρατιῶται ὑπὸ τὸν Καπετὰν Ἰωάννην
„Θ. Κολοκοτρώνην, ὅστις μέλλει νὰ ἔλθῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας. „
Ἡ Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ γράφει περὶ τούτου εἰς τὴν Γ. Ἐθνικὴν Συνέλευ-
σιν τῶν Ἑλλήνων „ Μανθάνει ἤδη ἡ Διοίκησις πρὸς τούτοις μ' ἄκραν
„τῆς εὐχαρίστησιν, ὅτι καὶ ἄλλα στρατεύματα διέδωσαν εἰς ὑπεράσπισιν
„τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ κεφαλῇς ἔχοντα τὸν ἄξιον μαχητὴν Γενναῖον Κολοκο-
„τρώνην. „ Α. Ζαΐμης Πρόεδρος Π. Μαυρομιχάλης Σ. Τρικούπης κλ'
Ἐκστρατεύων ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ὁ Κ. Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης μετὰ
διαφόρων ὀπλαρχηγῶν μὲ 3500 χιλιάδας γράφει πρὸς τὸν Καραϊσκάκην, καὶ
τὸν εἰδοποιεῖ περὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἐλεύσεώς του. Τὸ γράμμα τοῦτο τοῦ Ἰω-
άννου Κολοκοτρώνη ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ὁ ἀκίδιμος Κα-
ραϊσκάκης, εἰδοποιῶν αὐτὴν περὶ τῆς ἐλεύσεως τῶν Πελοποννησιακῶν στρα-
τευμάτων. Σωζόμενον δὲ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Ζ. Μάμουκα ἐκδιδομένην
συλλογὴν προσθέτομεν αὐτὸ ἐνταῦθα.

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Στρατηγὸν Γ. Καραϊσκάκην.

Ἐξοχώτατε καὶ Σεβαστέ μου Πατέρα!

„Τὸ γράμμα σας τὸ ἀπὸ Ἀ. Μαρτίου γεγραμμένον εὐχαρίστως χθὲς ἔλαβον
„καὶ χαίρων διὰ τὴν ποθητὴν μοι ὑγείαν σας εἶδον τὰ ἐν αὐτῷ. Εἶναι ἤδη
„13 ἡμέραι ἀφ' οὔτου ἔλαβον τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ ἐκστρατεύσω διὰ τὰ αὐ-
„τόσε, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐζήτην μὲ μεγάλην μου εὐχαρίστησιν, ἡξεύ-
„ροντας ὅτι θέλει ἔχω συναγωνιστὰς εἰς τὸ ἱερὸν στάδιον τοῦ πολέμου τῶν
„Ἀθηνῶν τοὺς γενναίους Στεροελλαδίτας, καὶ Σουλιώτας, καὶ ὅτι θέλει ἔχω
„ὁδηγὸν καὶ Ἀρχηγὸν τὸν γενναῖον ἄνδρα καὶ Πατέρα μου Καραϊσκάκην.
„Ἄμα λοιπὸν ἔλαβον τὴν διαταγὴν, εὐθὺς ἐξεκίνησα ὅλα τὰ ἄρματα τὰ διο-

Λεν εἰς τὴν Δυτικὴν Βλλαίδα, ὡς νὰ ἤθελεν ὁ γηραιὸς πρό-

„ ρισμένα ἀπὸ τὴν Καρύταιναν διὰ τὰ ἐμπρός· ἐγὼ δὲ ἔμεινα ὀπίσω παρα-
 „ κινῶν καὶ τοὺς λοιποὺς διωρισμένους ὀπλαρχηγούς τῶν Ἐπαρχιῶν νὰ
 „ ἐκστρατεύσουν ὅσον τάχιστα· ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς καταδρομῆς τοῦ ἐχθροῦ, οἱ
 „ κάτοικοι τῶν Ἐπαρχιῶν ἦσαν διασκορπισμένοι ἐδῶ κ' ἐκεῖ, καὶ μὲ μεγά-
 „ λον τοὺς παράπονον ἤκουον ὅλοι μικροὶ τε καὶ μεγάλοι τὸν κίνδυνον τῶν
 „ Ἀθηνῶν, εὐχαριστοῦμενοι διὰ νὰ ἐκστρατεύσουν· πλήν ὁ φόβος τοῦ Ἰμ-
 „ βραίμης δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ πληρώσουν τὴν μεγάλην τοὺς προθυμίαν· ὥστε
 „ μὲ μεγάλους κόπους καὶ βάσανα, ἐστρατολόγησα τοὺς Φαναρίτας, Λιοντα-
 „ ρίτας, καὶ ἐν τῶν τμημάτων τῆς Καρυταίνης, τοὺς ὁποίους παραλαβὼν
 „ ἦλθα ἐνταῦθα, ἐνθα ἦσαν ἀπεσταλμένοι οἱ Καρυτινοὶ ἀγαμέμοντες τὸν ἐρχο-
 „ μόν μου, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων εἶναι 2000. Οἱ Πυργογαστούνεοι, μὲ τοὺς
 „ στρατηγούς Σισίνην καὶ Παπασταθόπουλον, μὲ γράφουν ὅτι ἐξεκίνησαν
 „ καὶ εὐρίσκονται καθ' ὁδόν· μέρος Καλαβρυτινοὶ ὅπου θὰ ἐκστρατεύσουν εἰ-
 „ ναι καὶ αὐτοὶ ἔτοιμοι μὲ τὸν χιλιάρχον Γ. Δεχουρίτην. Οἱ Ἀρκαδινοὶ ἐνῶ
 „ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ κινήσουν, αἴφνης τοὺς παρουσιάζεται ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν
 „ Ἐπαρχίαν τῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου τοῦ κινήματος διελύθησαν· θίλει ὅμως ἁ-
 „ κολουθήσουν μερικοὶ μὲ τὸν στρατηγὸν Μῆτρον Ἀναστασόπουλον, καὶ μὲ
 „ τὸν Γκρίτζαλην. καὶ ὡς μὲ γράφουν, γλήγορα φθάνουν καὶ αὐτοί· ὁ ἀριθ-
 „ μὸς τῶν περιμενομένων εἶναι ἕως 3500, εἰς δύο ἡμέρας τὸ πολὺ τοὺς πε-
 „ ριμένῳ ἐνταῦθα· καὶ ἅμα φθάσουν, ξεκινούμεν ἄφευκτα διὰ τὰ αὐτό σε-
 „ Ἀν ἀκολουθήσουν ὅλοι οἱ διαρισμένοι ὀπλαρχηγοί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὡς
 „ μακρυνοὺς δὲν ἔλαβον εἶδησιν, γίνεται ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς στρατιωτῶν,
 „ καὶ τότε εὐκόλως ἀφανίζομεν τὸν ἐχθρὸν, ἐνωμένοι μὲ τοὺς δυνατοὺς Ῥου-
 „ μελιώτας. Ἐμψυχώσατε λοιπὸν τοὺς ἀνδρίους Ἀθηναίους μὲ ὅποιονδῆπο-
 „ τε τρόπον γνωρίζετε, καὶ γλήγορα φθάνομεν καὶ ἡμεῖς. Εὐχομαι τὴν
 „ ταχείαν καὶ καλὴν ἀντάμωσιν, καὶ εἰμὶ ὡς ὑποσημειοῦμαι

Τῇ 6 Μαρτίου 1827

Ἄγιος Γεώργιος.

Τῆς Ἐξουχότητός Σας

πρόθυμος ἀδελφὸς καὶ υἱὸς

Ἰωάννης Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἄλλη ἀπόδειξις ὅτι ἐξεστράτευσαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γενναίου Θ.
 Κολοκοτρώνη καὶ λοιπῶν ὀπλαρχηγῶν ὑπὲρ τὰς 3500· εἶναι ὅτι ἕκαστος
 τῶν ὑποσημειουμένων ὀπλαρχηγῶν ἐκ διαφόρων Ἐπαρχιῶν εἶχε ἴδιον σῶ-
 μα. Τοιοῦτοι δὲ εἶναι οἱ Ἰωάννης καὶ Παναγιωτάκης Νοτάρᾱ ἐκ Κορίν-
 θου, Συσίνης ἐξ Ἠλείας, Νικολάκης καὶ Γκολφῖνος Πατμεζαῖοι καὶ Δεχουρί-
 τῆς ἐκ Καλαβρύτων, Ἀναγνώστης Παπασταθόπουλος ἐκ Πύργου, Τζανέ-
 τος Χριστόπουλος ἐκ Φαναρίου, Δημήτριος Μίλιος ἐξ Ἀρκαδίας, Ἀναστά-

μαχος, ἐκτεινόμενος νὰ καλύψῃ δι' ὅλων τῶν μελῶν τοῦ ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν γῆν.

Καὶ ποῖον πρῶτον τῶν ἔργων τοῦ ποῖαν σελίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, εἰς ὃν διέπρεψε νὰ πανηγυρίσω; . . . Ἄ! τότε ὅτε εἴμεθα μεγάλοι . . ., τότε πανταχοῦ καθωρῶντο ἀπανήσεις ιδιωτικῶν συμφερόντων, παραφοραὶ φιλοπατρίας, σπασμοὶ ἐνθουσιασμοῦ ἅγιοι. Τότε ὁ ἥλιος τῆς Ἐλευθερίας ἐπέχυνεν εἰς ἡμᾶς ἰλαρὸν καὶ καθάριον φῶς. Τότε ἡ Ἑλλὰς ἔφρισσεν, ἐδάκρυζεν, ἐμειδία, ὡς μήτηρ εἰς τὰς ὠδύνας τῆς τεκνοποιΐας, καὶ ἤδη ἀκούουσα τὰς γλυκερὰς φωνὰς τοῦ γεννωμένου βρέφους. Ἀκόμη βλέπω, ἀκόμη, κατάντικρύ μου τὸν νῦν σιγῶντα νεκρὸν τοῦτον, ὡς ἄλλον Μωϋσῆν ῥητορεύοντα παρὰ τὴν πυρίνην νεφέλην τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ. Ὁρθίος ἵστατο εἰς τὸν βράχον, ἔχων τὴν πεδιάδα Πνύκα, τὸν οὐρανὸν δῶμα, καὶ ἀκροατήριον τὸν φρίσσοντα στρατόν.

σιος Κουλοχέρι καὶ λοιποὶ ἐκ Λεονταρίου, μπαλίλη Νταριώτη καὶ λοιποὶ ἐκ Τριπόλεως. Πέτρος Μπαρπιτζιώτης καὶ λοιποὶ ἐκ Μιστρά, Ἀνδρέας Κονδάκης ἐξ Ἀγίου Πέτρου, Μπεκιάρης καὶ Ἀναγνώστης Σουρίλος ἐξ Ἀργου καὶ Ναυπλίας, Νικόλαος Γκίκα, Λάμπρου καὶ Γιάννης καὶ Σταμάτη Μίτζα ἐξ Ἑρμιόνης. Ἐκτὸς τοῦ Ἰωάννου Θ. Κολοκοτρώνη, ὅστις εἶχε τὸ ἰδιαίτερόν του σῶμα ἀπὸ Καρυτινοῦ καὶ μισθωτοὺς ὑπὲρ τοὺς 1200. Ὅτι δὲ ὁ Πελοποννησιακὸς στρατός ἀπετέλει μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ τοῦ Καραϊσκάκη, καταφαίνεται ἀπὸ τὸ γράμμα τούτου πρὸν τὸν Γ. Ἀρχηγὸν τῆς Πελοποννήσου, τὸ ὁποῖον λέγει.

Ἐξοχώτατε Ἀδελφέ !

„ Προχθὲς ἔρθασεν ἐνταῦθα ὁ υἱός σας καὶ ἀδελφός μου καπετὰν Γενναῖος μὲ ὅλον τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ σῶμα, καὶ κατόπιν ἔρχονται καὶ τὰ ἐπίλοιπα Πελοποννησιακὰ στρατεύματα, γὰ ὁποῖα ἐκ τῆς παρακινήσεως τῆς Ἐξοχότητός σας ἔρχονται, μὲ τῶν ὁποίων δὲν θέλει λείψω καὶ . . . ἐγὼ ὁμοῦ μὲ τὸν υἱόν σας καὶ ἀδελφόν μου Γενναῖον τὸ νὰ πασχίσωμεν . . . νὰ ἀποκατασταθῇ ἐλεύθερον τὸ ἔδαφος τῶν Ἀθηνῶν.

„ Πρὸς τούτοις μὲ ἐπληροφόρησαν καὶ οἱ ἀδελφοί μᾶς καπετὰν Βέρες

Τότε ἡ καταφρόνησις τοῦ θανάτου, τότε ὁ ἐνθουσιασμός τῆς δόξης ἀνύψωνε τὸ φρόνημα ἡμῶν, Τότε ἡ Ἑλληνικὴ γῆ ἦτον εἰς στρατῶν, ἐν ἐργοστάσιον ὄλμων καὶ πυροβόλων. Τότε, ὅπου ἡ ἐλευθερία ἐποδόκρουε τὴν γῆν, αἰέδουον πεζικαὶ καὶ ἱππικαὶ δυνάμεις. Γυμνόπτερνοι χωρὶς ἐνδύματος, χωρὶς ἄρτου καὶ χωρὶς πυρίτιδος πολλάκις, οἱ ποιμένες καὶ γεωργοὶ περιέτρεχον τοὺς κρυστάλλους καὶ ἤρπαζον μὲ μόνα τὰ ξίφη τοὺς ἐχθρικοὺς προμαχῶνας.

Ὑπὸ τὰς ἀειφύλλους ἐλαίας, ὑπὸ τὰς μυροπνόους κυτρίας τῆς Εἰσιδούρου καὶ τοῦ Ἄστρους, διακόσιοι πατέρες τοῦ ἔθνους, ὑψοῦντες τὰς χεῖρας εἰς τὸν κυανοῦν οὐρανὸν τῆς Ελλάδος ὡς σημεῖον ὅρκου, κηρύττουσι τὴν Ἑλληνικὴν ἀνεξαρτησίαν, καὶ διὰ τῆς ἀκωκῆς τοῦ ξίφους των, γράφουσι τὰ Ἑλληνικὰ ἐκεῖνα ἀθάνατα πολιτεύματα.

Καὶ ποῖοι στρατηγοί!., ὁ Βότζαρης καὶ ὁ Καραϊσκος! γίγαντες δύο, ἰστάμενοι κατὰ τὰς δύο ἄκρας τοῦ Ἑλλην. ἀγῶνος! Ο ἄ. εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ὁ β'. εἰς τὸ τέρμα! Αὐτὸς ἀνοίγων, ἐκεῖνος κλείων τὸ στάδιον τῆς Ἑλληνικῆς δόξης!

Καὶ ποῖοι ναυτικοί! . . ἡ Ἑλληνικὴ σημαία κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν περιῆλθε τὴν θάλασσαν, ὁρμήσασα μέχρι τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ μέχρι τῶν Πυραμίδων, καὶ πολλάκις αἱ Ἑλληνικαὶ τριήρεις ἐπανῆλθον ῥυμουλκοῦσαι συνδεδεμένα καὶ συναιχμάλωτα τὰ πολεμικὰ πλοῖα τοῦ Βυζαντίου, τῆς Ἀλε-

„ καὶ καπετὰν Ναρκῆς περὶ τοῦ υἱοῦ σας, τὸν ὁποῖον μὴν ἀμφιβάλλετε, ὅτι
„ θέλει τὸν μεταχειρισθῶ καλιώτερα ἀπὸ τὸν ἰδιὸν μου ἑαυτόν.

„ Φρόντισον τὸ λοιπὸν ἀδελφε ἐπ' αὐτῷ νὰ καταφθάσῃ ὅσον τάχος τὸ Σισι-
„ νόπουλον, ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα, καὶ
„ ὡς πατέρας μας νὰ φροντίζῃς ὅπου νὰ μᾶς προφθάνῃς τὰς ἀνάγκας μας
„ Ἐντοσούτῳ σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καὶ μένω. „

Τῇ 21 Μαρτίου 1827

Ἐκ τοῦ Στρατοπέδου Κερατζίνης.

Ὁ Ἀδελφός Σας

Γ. Καραϊσκάκης.

Ξανδρείας, τῆς Καρχηδόνος, τῆς Ἀλγερίας καὶ τῆς Τριπόλεως.

Καὶ ποῖος λαός! . . οἱ Ἀρχηγοὶ τοῦ τὸν λέγουσι εἰς τὸ Μεσολόγγιον, « θές τὸν ἀναμμένον δαυλὸν σου εἰς τὴν πυριτοθήκην καῦσε καὶ καύσου » καὶ αὐτὸς θέτει τὸν ἀναμμένον δαυλὸν τοῦ εἰς τὴν πυριτοθήκην καίει καὶ καίεται. Μὲ τὴν αὐτὴν χεῖρα ὁδηγεῖ τὸ ἡνίον τοῦ ἀρότρου καὶ τρέφεται, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν χεῖρα ὁδηγεῖ τὸ ξίφος καὶ μάχεται! . .

Ἀλλὰ ποῦ αἱ ἀναμνήσεις τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας πολέμου ποῦ μὲ φέρουσι. . . .

Οἱ ἑνδοξοὶ ἀγῶνες τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνου ἤρξαντο μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος καὶ μετ' αὐτοῦ ἔπαυσαν.

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ὑπῆρξεν ἐκ τῆς μεγάλης γενεᾶς ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔπλασε διὰ τύπου ἰδίου. Ὑπῆρξε μέλος τῆς μεγαλεπιβόλου οἰκογενείας τοῦ Μάρκου Βότζαρη, τοῦ Γεωργίου Καραϊσκού, τοῦ Ἀνδρέου Μιαούλου, τοῦ Πέτρου Μαυρομηχάλου, τοῦ Ἀνδρέου Ζαΐμου καὶ Λαζάρου τοῦ Κουντουριώτου. Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ θέλει κατέχει μίαν τῶν ἐξοχωτέρων θέσεων εἰς τὸν πίνακα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ὑπῆρξεν ὡς ἓν τῶν Πελοποννησιακῶν ἐκείνων ὀρέων, εἰς ᾧ κατὰ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα ὁ Ἕλλην. λαὸς προσέφυγε, καὶ οἱ Οθωμανικοὶ στρατοὶ κατεθραύσθησαν.

Οἱ τοιοῦτοι, ὡς ὁ Κολοκοτρώνης, ἄνδρες μεγαλόσχημοι, ὡς οἱ προκατακλυσμαῖοι ἄνθρωποι, καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐπιπλεύσαντες, ἴστανται ἐν μέσῳ τῶν μικρῶν ἡμῶν, ὡς ὄντα παράδοξα αἰώνων ἄλλων. Λειτουργοὶ δὲ ἄλλοτε γενομένοι μεγάλων βουλήσεων τοῦ Θεοῦ, θνήσκουσιν ἐν μέσῳ τῆς νέας ταύτης γενεᾶς τῆς μεγαλοῤῥήμονος καὶ λογομάχου, μὴ φροντίσαντες εἰς τὴν κολοσσαίαν αὐτῶν ἀπλότητα, οὐδὲ νὰ μᾶς εἰπῶσι τί ἔπραξαν.

Εἶχεν ὁ μακαρίτης γενναίαν καὶ ἀμνησίκακον τὴν καρ-

δίαν. Ὅτε κατὰ τὰ Βέρβενα ἡ μετὰ τοῦ Δημητρίου Υψηλάντου καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς Πελοποννήσου ἔρις ἦρθη μεγάλη, ὁμᾶς δὲ ἐνόπλων ἔτρεξε νὰ φονεύσῃ τοὺς ἄρχοντας, αὐτὸς ὑπερασπίσατο τὴν ζωὴν αὐτῶν καίτοι ἐχθρῶν αὐτοῦ ἰδίων.

Ὅτε κατὰ τὴν Δραμαλικὴν ἐπιδρομὴν ὁ Ανδρέας Μεταξᾶς ἐστάλη πρὸς αὐτὸν μεσίτης εἰρήνης, καὶ συνδιαλλαγῆς παρὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τοῦ Θάνου Κανακάρου, Θεοδώρου Νέγρη καὶ ἄλλων μελῶν Κυβερνητικῶν, μόλις ὁ τραυματίας Ἡρως τῆς Λάλας ἀνέφερε τὴν βουλὴν τῶν Οθωμανῶν, ἐρχομέων εἰς τὴν Μεγαλούπολιν μετὰ σχοινίων ἀγχόνης, ξύλων σταυρώσεως καὶ ἀλύσων, νὰ κηρύξωσι τὸ Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα τῆς ὑποταγῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνου ἐνεπλήσθησαν δακρύων καὶ παῦσε παῦσε » εἰπὼν μετὰ διακεκομένης φωνῆς, ἀνεδέχθη προθύμως τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος.

Κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ ὑπῆρξεν ἀπλοῦς, ἀθῶος καὶ ἥπιος ὡς βρέφος. Ἰστατο δὲ ὡς ξένος παρεπίδημος ἐν μέσῳ ἡμῶν διαπληκτιζομένων, καὶ τὸ μὲν σῶμά του ἦτον ἐν ἡμῖν, τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ συνωμίλει μετὰ τῶν ὁσίων πνευμάτων τῶν ἐν τῷ παραδείσῳ περιῖπταμένων μετὰ τῶν ἀγίων μαρτύρων τῆς Ελληνικῆς Επαναστάσεως, καὶ ἠκούετο ὁ ψιθυρισμὸς τῶν λογίων αὐτοῦ καὶ περιπατοῦντος καὶ ἱσταμένου, καὶ κοιμωμένου καὶ γρηγοροῦντος.

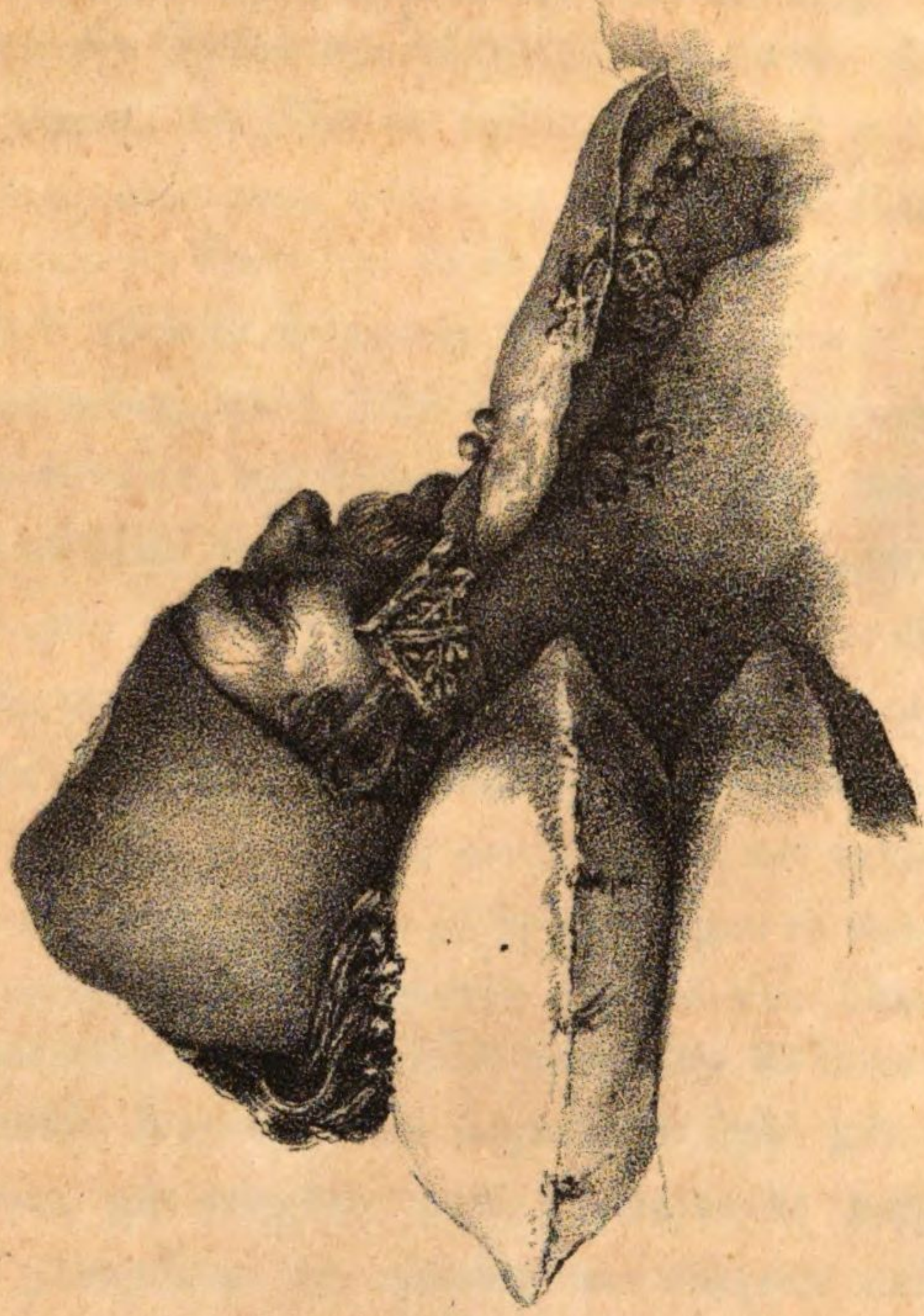
Ἐτελεύτησε δὲ μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ελληνικοῦ ἔθνους, ἐτελεύτησε σήμερον, ὅτε τὸ βρέφος αὐξάνει καὶ κραταί-
οὔται πνεύματι, πληρούμενον σαφείας.

« Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεὼν,
καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος εὐλαβὴς καὶ προσδεχόμενος παρά-

• κλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον μὴ
 • ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου . . . καὶ
 • ἦλθεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ
 • παιδίον Ἰησοῦν . . . καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκά-
 • λας αὐτοῦ καὶ ἠυλόγησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε· Νῦν ἀπο-
 • λύεις τὸν δοῦλον σου Δέσποτα! καὶ κατὰ τὸ ῥῆμά σου
 • ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
 • ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς
 • ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ.

« Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἀθήναις ὃ ὄνομα Θεοδωρος
 Κολοκοτρώνης, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος προσεδέχετο ἀνέκαθεν
 τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ προώριστο εἰς
 αὐτὸν μὴ ἰδεῖν τὸν θάνατον, πρὶν ἢ ἴδῃ τὸ ἐκλεκτὸν ἔθνος
 τοῦ Κυρίου εἰς τὸν χορὸν τῶν ἐθνῶν. Καὶ, ὅτε οἱ Βασιλεῖς
 τῆς γῆς συνήγαγον τὸ παιδίον τὴν Ἑλλάδα, αὐτὸς ἐδέχθη
 αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ ἠυλόγησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε.
 • Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα, καὶ κατὰ τὸ ῥῆμα
 » σου ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου
 » ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς
 » ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ενταῦθα διακόπτω τὸν λόγον· καὶ ἐγὼ μὲν παύω φο-
 βούμενος, μὴν ἐπαχθῆς φανῶ εἰς ἀκροατὰς συρρέουσιν
 κατὰ μεσημβρίαν εἰς ἀσκεπὲς νεκροταφεῖον καὶ φλεγόμε-
 νους παρὰ τοῦ ἡλίου. Σὴ δὲ κατάβηθι, ὦ Θεόδωρε Κολο-
 κοτρώνη! κατάβηθι, γυμνίτης, νεκρὸς, εἰς τὸν ἀνοιχθέντα
 τοῦτον λάκκον. Ἀλλὰ ζῆθι αἰμίνηστε! ἐν ἡμῖν, περιβαλλό-
 μενος εἰς τοὺς ἅπαντας αἰῶνας τὰς ἀκτῖνας τῆς ἀθανάτου
 δόξης. Διότι σὺ μὲν καὶ οἱ μετὰ σοῦ ὑποσχέσαντες τὸν Ἑλλη-
 νικὸν ἀγῶνα ἀπεθάνετε καὶ ἀποθνήσκετε· ἡ δ' Ἑλλάς ἡ σε-
 βασμία Ἑλλάς, ἀνέστη δι' ὑμῶν.

Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Αθήναι: τὸ 1877

Β. Αβραάμης

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΟΙΔΙΜΟΝ

Θ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ

ἐκφωνηθεῖς,

Ἀθήνῃσι τῇ 5 Φεβρουαρίου 1843

ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης

ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΒΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ (α)

« Πῶς ἐπείδει δυνατὸς, σώζων τὸν Ἰσραήλ ; »

(Δ. Μακκαβ. θ. §. 21.)

Ἐπεσε λοιπὸν, ὁ σεβασμιωτάτη καὶ περιφανῆς ὁμήγυρις, ἔπεσε τὸ κοινὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως πέσημα καὶ ὁ γενναῖος Ἀντιστράτηγος καὶ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, καὶ πρῶτον ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου, Θεόδωρος ὁ Κολοκοτρώνης. Κεῖται καὶ οὗτος ὁ δυνατὸς ἐν πολέμοις καὶ περικλεῆς ἐν ἀνδραγαθίαις, ὁ τοσαῦτα καὶ αὐτὸς συνάμα μετὰ τῶν λοιπῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγωνιστῶν κατορθώσας εἰς

(α) Σημείωσις τοῦ ἐκδότου. Δημοσιεύοντες τὴν ἀνωτέρω ἐπικήδειον λόγον τοῦ ἐξόχου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ῥητόρων τοῦ Αἰῶνός μας νομίζομεν πάντῃ περιττὸν νὰ ἐπιφέρωμεν καμμίαν κρίσιν. Περιοριζόμεθα δὲ μόνον νὰ σημειώσωμεν διὰ τοὺς ἀναγνώστας τοὺς μὴ εὐτυχήσαντας νὰ ἀκούσωσιν ἀπὸ τοῦ ἱερτοῦ ἑμβόλου ἀπαγγελλόμενον τὸν πολύκροτον τοῦ-

σωτηρίαν τοῦ νέου τῆς εὐσεβείας Ἰσραὴλ, τοῦ λαοῦ τῆς βασιλευούσης Ἑλλάδος. « Ἐπεσε δυνατὸς σφῶν τὸν Ἰσραὴλ »! Καὶ ἤδη τί βλέπομεν; Ἀντὶ τῶν δαφνίνων στεφάνων, διῶν ἐστέρθη πολλάκις ἡ νικηφόρος αὐτοῦ κεφαλὴ, ἐπικάθηται εἰς αὐτὴν ἡ πελιδνὴ σκιά τοῦ θανάτου. Ἀντὶ τῶν θριάμβων καὶ πανηγύρεων καὶ τροπαίων, ὅσα συνώδευον τὰς πανταχοῦ τῆς Πελοποννήσου δραστηρίους αὐτοῦ στρατείας, παράκεινται παρὰ τὴν νεκροφόρον αὐτοῦ κλίνην ἐπίσημα κοσμήματα, τοῦ φοροῦντος ἔρημα, συντρίμματα καὶ ταῦτα τῆς ματαίας τοῦ βίου δοξῆς, ὡς ἂν τινὰ μικρὰ μεγάλης τριήρεως ναυάγια, προσηραγμένα πρὸς τὴν ἀκτὴν, ὅπου κεῖται τὸ πτώμα τοῦ τριηράρχου. Αὐτὸν δὲ τὸν δυνατὸν περικλείει στενὴ κοίτη νεκρικὴ, ἄπρακτον καὶ ἄψυχον σῶμα, τὸν ἐνδοξον στρατάρχην, καιρίαις δεδεμένον καὶ πόδας, τοὺς πρῶν ἀκαμάντους καὶ ταχεῖς, καὶ χεῖρας, τὰς ποτὲ βριαράς καὶ δεδιδαγμένας εἰς παράταξιν

τον λόγον, λέγοντες, ὅτι ὁ Αἰσχίνης εἶπε πρὸς τοὺς Ῥοδίους μαθητὰς τοῦ ἀναγινώσκων τὸν περὶ στεφάνου λόγον τοῦ Δημοσθένους, « τί ἠθέλετε κάμει εἰάν τὸν ἀκούετε ἀπὸ τοῦ στόμα τοῦ Δημοσθένους »; Προσθέτομεν δὲ εἰς τοῦτο ὅτι ὁ Γερμανὸς Βαλλέριος Μάξιμας, διηγούμενος τοῦτο συμπεραίνει πολλὰ ὀρθῶς « εἰς τὸν Δημοσθένην ἐλλείπει μέγα μέρος τοῦ Δημοσθένους, ἐπειδὴ ἀναγινώσκεται μὲν, ἀλλὰ δὲν ἀκούεται. »

Ὁ μοναδικὸς οὗτος τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος ῥήτωρ ἦτο, ὡς φαίνεται, προωρισμένος νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν ἐπιτάφιον λόγον τῶν δύο ἐνδοξῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ιδίως τῆς Πελοποποννήσου τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνεγερσίας τοῦ ἀοιδίμου Παναγιωτάτου Πατριάρχου Γρηγορίου καὶ τοῦ πρωταθλητοῦ τῆς ἐπαναστάσεως Θ. Κελοκοτρώνη. Εὐχόμεθα ἵνα ὁ γεναρὸς οὗτος σοφὸς καὶ ἀπαράμιλλος ῥήτωρ εὐαίων καὶ μακραίων ζῶῃ ἐπὶ μήκιστον πρὸς δόξαν καὶ κλέος τῆς ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

καὶ πόλεμον. Τοιαύτη τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἡ ματαιότης, καὶ
 τοσαύτην ἔπαθε ζημίαν ἡ Ἑλλάς I. Ἡ τί ἄλλο παρὰ τοῦτο
 κηρύττουσι καὶ ἄλλα τοσαῦτα προσβάλλοντα τὰς αἰσθήσεις;
 Ὁ λυπηρὸς τῶν κωδῶνων ἤχος, οἱ μακρόθεν ἐκ διαλειμμάτων
 ἀκούμενοι βαρεῖς τῶν τηλεβόλων στεναγμοὶ, οἱ γοῶδεις
 φθόγγοι τῆς μουσικῆς, ἡ ὠχρότης τοῦ φωτὸς τῶν ἐπιταφίων
 λαμπάδων, ἡ μελανειμονία τῶν πενθηφόρων, τὰ δάκρυα
 τὰ συνοδεύοντα τοὺς θρήνους τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν,
 ὅλης τῆς σεβασμίας καὶ πολυπληθοῦς ταύτης ὁμηγύρεως ἡ
 κατήφεια, διακηρύττουσιν ὅτι « ἡ γ ο ὕ μ ε ν ο ς μ έ γ α ς
 π έ π τ ω κ ε τ ῆ ἡ μ έ ρ α τ α ύ τ η ἐ ν τ ῷ Ἰ σ ρ α ῆ λ .
 (α) Ἐθρήνησαν οἱ Ἰσραηλῖται τὸν θάνατον τοῦ πρωταγωνι-
 στοῦ καὶ πρωταδέλφου τῶν Μακκαβαίων. « Κ α ἰ ἔ κ λ α υ-
 σ α ν αὐτόν, κ α ἰ ε ἶ π ο ν, π ῶ ς ἔ π ε σ ε δ υ ν α-
 τ ὸ ς σ ῶ ζ ω ν τ ὸ ν Ἰ σ ρ α ῆ λ .; Δακρύουσιν ἤδη καὶ
 τοῦτον τὸν δυνατὸν καὶ ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, ὡς πατέ-
 ρα ποθοῦντες, ὡς εὐεργέτην, ὡς ἀδελφόν, ὡς ἐνάρετον καὶ
 γνήσιον υἱὸν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ τὸ σέβας τῆς Αὐλῆς σκυ-
 θρωπάζει, καὶ πρέσβων βασιλικῶν εὐμενῆς παρουσία συμ-
 μερίζεται τὴν κατήφειαν, καὶ ὑπουργοὶ μετὰ τῶν συμβού-
 λων τοῦ Κράτους, καὶ στρατάρχαι μετὰ παντὸς τοῦ στρα-
 τιωτικοῦ, καὶ σεμνότης δικαστηρίων, καὶ σοφία καθηγητῶν
 καὶ πᾶσα τάξις τῆς Μητροπόλεως ταύτης, καὶ πολῖται καὶ
 ξένοι τιμῶσι τὸν προκαίμενον νεκρὸν, προσφέροντες τὴν
 σπονδὴν τῶν δακρύων τῆς συμπαθείας. Ἡδὴ δὲ καὶ πρὸς
 τοὺς ἔξω πετῶσα ἡ φήμη διαγγέλλει τὸ πάθος, καὶ πενθοῦ-
 σι καὶ δῆμοι καὶ χῶραι καὶ πόλεις ὅλου τοῦ Κράτους, ἄρε-

(α) Β. Βασιλ. γ. 38.

τῆς αἰσθανόμενοι καὶ εὐγνωμοσύνης, καὶ ἐπιλέγοντες μετὰ πό-
νου αὖτις ἐπεσε δύνατος σφζων τὸν
Ἰσραήλ·

§. Β. Καὶ ὁμοῦς ἡ κοινὴ αὕτη θλίψις τῶν καρδιῶν γίνε-
ται ἡ αὕτη καὶ κάλλιστος ἅμα καὶ ζηλωτότατος ὅλων τῶν
θριάμβων καὶ ὅλων τῶν στεφάνων τοῦ ἐνδόξου τούτου νε-
κροῦ. Καὶ ὁ λόγος πρόδηλος. Ὁ βαθὺς τάφος ἀποβαίνει
μεσότοιχον ὑψηλόν, διαχωρίζον τὴν ἀληθῆ καὶ βεβαίαν τιμὴν
ἀπὸ τῆς ψευδοῦς καὶ πεπλασμένης· καὶ τότε γνωρίζεται
ἡ γνησία τοῦ ἀνθρώπου ἀξία, ὅταν μετὰ τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ
πνοῆς συναφανισθῇ καὶ τὸ φάντασμα τῆς περιστοιχούσης
τὴν ζωὴν ματαιότητος τοῦ κόσμου. «Θάνατος ἀν-
θρώπου, ἀπογύμνωσις ἔργων αὐτοῦ».
Ναὶ ἀγαπητοί! Μόνη ἡ ἀρετὴ καὶ νεκρὸν τὸν ἑαυτῆς ἐργά-
την ἐπικοσμεῖ, καὶ ἐπέκεινα τοῦ τάφου παρακολουθοῦσα
τοῦτον ἐπιλαμπρύνει. Καὶ ὅσω κοινότερον ἀποβαίνει τὸ πέν-
θος τοῦ τελευτήσαντος, τοσοῦτον ἀρίζηλοι διαλάμπουσιν οἱ
χαρακτῆρες τῆς κοινωφελεστάτης αὐτοῦ ζωῆς. Ὁ μικρὸς
οὗτος ὁ μετὰ σώματος βίος στάδιον πρόκειται τοῖς ἀνθρώ-
ποις, καὶ μάλιστα τοῖς χριστιανοῖς, ἐναρέτων πράξεων ἀγω-
νιστήριον· τέρμα δὲ τοῦ σταδίου γίνεται ἡ τὴν νίκην φέρουσα
τελευτὴ. Ὅθεν καὶ ὁ στρατηγὸς Κολοκοτρώνης, φθάσας
εἰς τοῦ βίου τὸ φερένικον τέλος, ἐνίκησεν ἤδη τὴν εὐκλεε-
στάτην καὶ ἀγήραντον νίκην, ἥτις ὑπόσχεται τὸν ἀμάραντον
στέφανον τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ὡστε καὶ ἡ πένθιμος
τῆς κηδείας αὐτοῦ τελευτὴ ἀποβαίνει συγχρόνως σεμνοτάτη
καὶ μεγαλοπρεπὴς πανήγυρις. Τὴν σιγηρὰν καὶ δάκρυσι
νενοτισμένην αὐτοῦ λάρνακα περιστέφει, ὡς ἱριδος τόξον, ἡ
λαμπρότης τῶν ποικίλων αὐτοῦ ἀρετῶν. Θάλλει εἰς τῶν
ζώντων τὰς ψυχὰς ἀκμῆα καὶ νεαρά τῶν γενναίων αὐτοῦ

κατορθωμάτων ἡ μνήμη, καὶ ζώσας εἰς τοὺς ἐφεξῆς αἰῶνας
 παραπέμπει τὰς εὐλογίας. Ἐκ καρδίας ἀναπέμπουσι πρὸς
 Κύριον οἱ ἀδελφοὶ τὰς δεήσεις ὑπὲρ τῆς αἰδίου ἀναπαύ-
 σεως τοῦ προμάχου τῆς πίστεως καὶ πατρίδος. Ἀναίμα-
 κτοι θυσίαι καὶ προσφοραὶ προσάγονται ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐ-
 τοῦ πρὸς Θεόν. Ἐκτενεῖς εἰς τὸ ἐπουράνιον θυσιαστήριον
 ἀναβαίνουνσιν αἱ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ πάσης τῆς Ἐκ-
 κλησίας ἱλαστήριοι προσευχαί. Καὶ διὰ μέσων τῶν νεφῶν
 τῆς νεκροστόλου ταύτης πομπῆς διαλάμπει ὁ ἥλιος τῶν μα-
 καρίων τῆς μελλούσης ἀθανασίας ἐλπίδων. Ἐν μόνον φαί-
 νεται τὸ ὑστέρημα περὶ τοιαύτην κηδείας μεγαλοπρέπειαν,
 ἡ ἀσθένεια τοῦ προσκληθέντος εἰς ἐκφώνησιν τοῦ ἐπιταφίου·
 ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἀναπληροῖ καὶ παραμυθεῖται πάλιν αὐτὸς
 ὁ ἔνδοξος νεκρός. Τὸ κλέος τῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων ἀρί-
 δηλον καὶ περιφανὲς ἀνυψοῦται καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλ-
 ληνικῆς Ἐπικρατείας, καὶ πανταχοῦ δὲ τῶν βασιλείων τῆς
 Οἰκουμένης, ὅπου περιήχησε καὶ κατηστερίσθη δι' αἰῶνος
 εἰς τὰς πτυχὰς τῆς παγκοσμίου ἱστορίας ὁ Ἑλληνικὸς ἀγών·
 ὥστε φόβος οὐδεὶς, μήπως τὰ κατορθώματα διακινδυνευθῶ-
 σιν εἰς τὰς μικροφυσίς τῆς ἐμῆς ἀδυναμίας ἐκφράσεις. Ἀλλὰ
 καὶ οὕτως, ἐπικκλούμενος τὸν τὰ ἀσθενῆ θεραπεύοντα καὶ
 διδόντα λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος ἡμῶν, ἔρχομαι πρὸς
 μικρὰν καὶ σύντομον τῶν πολλῶν τοῦ πεσόντος τούτου δυ-
 νατοῦ προτερημάτων διαγραφὴν, εἰς ὄφελος τῶν ζώντων καὶ
 δόξαν Θεοῦ.

§ Γ'. Π ὥς ἔπ ε σ ε δ υ ν α τ ὸ ς σ ῳ ζ ὢ ν τ ὸ ν
 Ἰ σ ρ α ῆ λ·; Μεταξὺ τῶν μεγάλων τῆς πίστεως κατορθωμά-
 των, ὅσα διέγραψεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀριθμῶν τῆς θείας
 πολιτείας τοὺς ἥρωας, προσέθηκε καὶ ὅτι διὰ τῆς πί σ ε ω ς
 ἐ γ ε ν ῆ θ η σ α ν ἰ σ χ υ ρ οὶ ἐ ν π ο λ έ μ ω, π α ρ ε μ-

Βολὰς ἐκλιναν ἀλλοτρίων (α). Ὁ πόλεμος, ὁ φρικτὸς οὗτος υἱὸς καὶ ἐν ταύτῃ τιμωρὸς τῆς ἁμαρτίας ὑπουργεῖ καὶ αὐτὸς εἰς τὰς αἰωνίους βουλὰς τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ, ὅστις καὶ τοὺς εὐσεβεῖς ἁμαρτάνοντας σωφρονίζων παραδίδωσιν εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων, καὶ τούτων πάλιν τὴν ὕβριν συντρίβει, ἐν δυνάμει ἀποσθενείας τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ λάτρεις, ὅταν ἐπιστρέφωσι πρὸς αὐτὸν καὶ κατατροπῶν τοὺς Φυλισταίους καὶ Μαδιανίτας καὶ Γολιάθας, ὑπὸ τὴν ἰσχὺν τῶν Σχμψών, τῶν Ἰεφθάε, τῶν Δαβίδ, ὅλων τῶν μετὰ πίστεως ὑπουργούντων εἰς τὸ πανάγιον αὐτοῦ θέλημα. Τοιαύτη τις ἀνεφάνη τῆς παναγάθου προνοίας οἰκονομία καὶ εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ νέου της χάριτος Ἰσραὴλ, τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀνέδειξε καὶ εἰς αὐτὴν ἄνδρας περιεζωσμένους δυνάμειν, ἄλλους τε καὶ μάλιστα τὸν θεοφιλῆ καὶ φιλάδελφον τοῦτον δυνάτατον, ὅστις ἐγενήθη ἰσχυρὸς ἐν πολέμῳ διὰ τῆς πίστεως. Τοῦτο κείσθω θέμα τοῦ ἐπιταφίου τοῦ μακαρίτου Θεοδώρου Κολοκοτρώνου. Ἀναθεωροῦντες τὰ ἐπισημότερα τῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων, βλέπομεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν ἐρρίζωμένην ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀπ' αὐτῆς ἀχωρίστου φιλαδελφίας· λέγομεν λοιπὸν, ὅτι μετεχειρίσθη τὴν ἀνδρίαν εἰς σωτηρίαν τῆς πατρίδος· πρῶτον, ὡς φιλόθεος, καὶ δεύτερον, ὡς φιλόπατρις. Καὶ ὡς μὲν φιλόθεος εἶχε τὴν πίστιν τελεσιουργὸν πρὸς ἀνδρίαν. Ὡς δὲ φιλόπατρις, εἶχεν ἀνδρίαν βεβαιουῦσαν αὐτοῦ τὴν πίστιν. Οὕτως ἐγένετο δυνατὸς σφάζων τὸν Ἰσραὴλ.

(α) Ἑβρ. ια', 34.

§. Δ. Εἰς ἀπελευθέρωσιν τοῦ σύμπαντος ἔθνους τοῦ νομικοῦ Ἰσραὴλ εἷς καὶ μόνος ἐπέμφθη θεόθεν αὐτάρκης καὶ αὐτοτελής ἀρχηγὸς ὁ αὐτὸς καὶ τελειωτὴς, ὁ προφήτης καὶ θεόπτης Μωϋσῆς. Εἰς δὲ τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς ἐλευθερωθείσης μερίδος τοῦ νέου τῆς χάριτος Ἰσραὴλ οὐδεὶς ἐφάνη Μωϋσῆς, ἀρχηγέτης τοῦ μεγάλου ἔργου καὶ τελεσιουργὸς ὁ αὐτός· ἀνέδειξε δὲ ὁμῶς ὁ ὕψιστος Κύριος κατὰ τόπους, καὶ εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπισήμους τοῦ πανσθενοῦς αὐτοῦ νεύματος ὑπουργοὺς, εἰς ὧν τὰς εὐσεβεῖς καὶ γενναίας ψυχὰς διεκρίθησαν ἀπεικασμάτα τινὰ καὶ ἴχνη, καὶ οἷον ἀπαυγάσματα, τῶν προπαιδευτικῶν προοιμίων τῆς ἀσυγκρίτου τοῦ θεόπτου Μωϋσέως ἀξίας, ἥ καὶ (τὸ παρεμφερέστερον) τῆς τῶν Κριτῶν καὶ τῆς τῶν Μακκαβαίων ἀρετῆς. Ἐκ τούτων τῶν ἄνωθεν ὠρισμένων, προμάχων τῆς εὐτεβούσης Ἑλλάδος ἀνεφάνη καὶ οὗτος ὁ καρτερόψυχος ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγωνιστής. Ὑπῆρξεν ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἀπόγονος ἀδουλώτων προγόνων, οἵτινες καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, ὡς καὶ ἄλλοι ἄλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἠναγκάζοντο διὰ τῶν ὅπλων τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν ἐλευθερίαν διασώζειν. Οἱ δ' αὐτοὶ πολλάκις ὑπηρέτουν ἐν ὅπλοις καὶ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν τῶν ἀλλοτρίων, εἰς περιστάσεις ἀφορώσας τὴν ὠφέλειαν τῶν ἰδίων ὁμογενῶν. Οὕτως ὁ πατὴρ τοῦ Θεοδώρου Κωνσταντῖνος ὁ Κολοκοτρώνης, Ἀρκὰς ἀνὴρ, Γορτύνιος (ἐκ Καρυταίνης), συνετέλεσε γενναιότατα πρὸς τὴν ἐκ Πελοποννήσου δίωξιν τῶν Ἀλβανῶν, ὅτε κατέτρεξε τούτους ἐξυβρίσαντας ἡ ὀργὴ τῆς ἐξουσίας. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ ταῦτα ἔπεσεν ὁ Κωνσταντῖνος δολερῶς φονευθεὶς, ὡς Ἰωνάθαν ὁ Μακκαβαῖος, Διαδέχεται τὸν πατέρα νέος ὁ Θεόδωρος. Καὶ νῦν μὲν ὀρεσίτροφος, ὡς ὁ Ματθαθίας μετὰ τῶν οἰκείων, διαφεύγων

τὴν διακτερίαν ἐξουσίαν, νῦν δὲ πάλιν ἀνακαλούμενος καὶ ὑπηρετῶν ἐνόπλως τὰ πρὸς παραμυθίαν τῶν ἀδελφῶν, διῆγε τὸν χρόνον, ἕως ἡναγκάσθη τὴν φίλην πατρίδα καταλιπεῖν. Ἐξῆλθε δόγμα παρὰ τοῦ μεγάλου δυνάστου προστάσον παγγενῇ καὶ τάχιστον ὄλεθρον τῶν ὀπλοφορούντων ἐν Πελοποννήσῳ Χριστιανῶν. Καὶ διώκονται λοιπὸν οὗτοι, καὶ ἐκθηρεύονται, καὶ κτείνονται πανταχοῦ. Τότε καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ συγγενεῖς τοῦ Θεοδώρου ληφθέντες ἐσπράγησαν. Αὐτὸν δὲ τὸν Θεόδωρον μάλιστα καὶ πρῶτιστα ζητοῦσα παντοίως ἡ ἐξουσία οὐκ ἔσχυσε συλλαβεῖν, ὥς ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας «εἰς καιροὺς σωτηρίας τετηρημένον». Φεύγει λοιπὸν μόνος ὁ Θεόδωρος, καὶ σφύζεται εἰς Ζάκυνθον, ἓνα καὶ μόνον ἐπιφερόμενος ἀναφαίρετον θησαυρὸν, τὴν πίσιν τὴν εἰς Θεόν· τοῦτον καὶ ἀόρατον ἔβλεπε συνόντα, καὶ σφύζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν ψυχὴν γυμνάζοντα πρὸς ἄτρεστον ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν. Οὕτω καὶ αὐτὸς, ὥς τὸ πρῶτον ὁ Μωϋσῆς, πίστεϊ κατέλειπε τὸ γενέθλιον ἔδαφος «μὴ φοβηθεῖς τὸν θυμὸν τοῦ Βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρησες» (α).

§. Ε. Θερμὸς προστάτης καὶ πρόθυμος ἑκδικὸς τῶν ἀδικουμένων ὑπῆρξεν ἐξ ἀρχῆς ὁ Μωϋσῆς. Ἐν Αἰγύπτῳ διατρίβων βλέπει τὸν Αἰγύπτιον αἰκίζόμενον καὶ τύπτοντα σκληρῶς ἀθῶρον ἑβραῖον, καὶ ζηλοῖ, καὶ σφύζει τοῦτον ἐκ τοῦ κινδύνου, φονεύσας καὶ θάψας τὸν ἀλλόφυλον αἰκιστήν. Βλέπει μετὰ ταῦτα δύο ἑβραίους διαπληκτιζομένους καὶ παροξύνεται, καὶ ἐπιπλήττει τὸν ἀδικοῦντα. Δραπετεύει τελευταῖον ἐκ τῆς Αἰγύπτου, σφύζων ἐαυτὸν ἐκ τῆς ὀργῆς τοῦ

(α) Ἑβρ. ια, 27.

Φαραὼ, καὶ ξενιτεύεται μακρὰν, εἰς γῆν Μαδιάμ· ἀλλὰ καὶ κεῖ
φθάσας ἐπιδείκνυται κατὰ τῆς ἀδικίας τὸν ζῆλον τὸν αὐτόν.
Ἐπτὰ παρθένοι βοσκίδες ἀδελφαί, ὁδηγήσασαι τὸ ποῖμνιον
εἰς φρέαρ, ἐξήντλουν ὕδωρ εἰς ποτισμὸν τῶν προβάτων· ἐπελ-
θόντες δὲ ποιμένες ἄλλοι θράσεις ἐξήλαυνον τὰς ἀδυνάτους
κόρας μετὰ τῆς ποιμνῆς, καὶ προσῆγον τὰ οἰκεία θρέμματα
πρὸς τὸ προπαρασκευασμένον ἀλλότριον ποτόν· ἀλλ' ὁ ξένος
Μωϋσῆς παρατυχὼν, οὐδόλως ἡσύχασα μένων ἀδιάφορος
θεατῆς, ἀλλ' ἀναστὰς ἐπιπλήττει τοὺς ποιμένας, ὡς κη-
ρῆνας ἀδιακρίτους, βραχίονας καὶ πήχεις τρέφοντας ἀργούς,
καὶ τούτους ἀποσοβήσας «ἐρρύτατο τὰς παρθένους, καὶ
ἤντλησεν αὐταῖς, καὶ ἐπότισαν τὰ πρόβατα.» Οὕτως ὁ Μωϋ-
σῆς πανταχοῦ παρίσταται μεγαλόψυχος ἀντιλήπτωρ καὶ ῥύ-
στης τῶν θλιβομένων, καὶ κραταῖος ἀντίπαλος κατὰ θρασέων
καὶ χειροδίκων ἐπηρεαστῶν. Καὶ φαίνεται ἄρα, ὅτι διὰ τῶν
τοιούτων μικρῶν ἔργων προεγύμναζεν αὐτὸν ἡ θεία πρόνοια
πρὸς ἐκεῖνα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά καὶ ἐξαίσια, ὅσα ἔπει-
τα ἐνήργησε δι' αὐτοῦ. Ἀλλὰ περὶ μὲν ἐκείνων εὖ φημι α
καὶ εὖ σομακεῖσθω, μηδὲ συγκρινέσθωσαν ἐπὶ πλέον
τὰ κατ' ἐκεῖνον ἐφεξῆς ὑψηλὰ καὶ ὑπερφυῆ καὶ θεϊότατα πρὸς
τὰ πολὺ ταπεινότερα καὶ πρόσγεια καὶ ἀνθρωπικώτερα.

§. 5'. Τῶν Μωσαϊκῶν προεγυμνασμάτων ὁμοίᾳ πῶς
φαίνονται καὶ τὰ τοῦ δυνατοῦ Θεοδώρου προαγωνί-
σματα πρὸς τὴν προωρισμένην παράδοξον λύτρωσιν τῆς Ἑλ-
λάδος. Ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου πολλάκις ἀνεφάνη μισοτύραν-
νος ὑπερασπιστῆς καὶ βοηθὸς πολλῶν ἀδικουμένων. Εἰς τὴν
Ἐπτάνησον διατρίβων παρεμύθει τοὺς ὅσους ἔβλεπε δυσυ-
χοῦντας, καὶ ὑπηρέτησε προθύμως εἰς τὸ θεοστήρικτον Ἰόνιον
κράτος, συστρατεύσας ὡς ταγματάρχης Ἑλληνικοῦ σώματος,
καὶ μετὰ τῶν ἀρίστων συναριστεύσας εἰς τὴν κυρίευσιν τῆς

Λευκάδος. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ πατρῶν τινα φίλον, ἀλλόφυ-
λον τὸ γένος, χρήσιμον δὲ ἄλλως πρὸς τοὺς φιλοπάτριδας
αὐτοῦ σκοποὺς, ἀκούσας πολεμούμενον ἐν Λάλα τῆς Πελο-
ποννήσου, καὶ πολιορκούμενον στενῶς ὑπὸ τοῦ σατράπου,
διαβαίνει πάλιν ἐκεῖ ταχὺς, ὡς βολὴς ἀστραπῆς, καὶ διαδύς
εἰς τὸ τεῖχος συμπολιορκεῖται καὶ συγκινδυνεύει καὶ σῶζει
τὸν φίλον, καὶ λαθὼν τοὺς ἐν τῷ λιμένι παραφυλάττον-
τας ἐχθροὺς, διέπταται πάλιν ἀσφαλῆς καὶ σῶς εἰς τὴν
Ἐπτάνησον. Ἀλλ' ἐκεῖ μένει, ὡς ἂν πτηνὸν παροδικόν, ἀπο-
βλέπων μακρόθεν εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ φωλεάν, καὶ κα-
ραδοκῶν τὴν ὥραν εἰς ἣν ἄνωθεν προωρίσθῃ. Καὶ ἦλθεν ἡ
ὥρα. Μανθάνει τὰ τῆς μελετωμένης Ἑλληνικῆς ἀναστάσεως,
καὶ σφαδάζει, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀτενίσας « ὦ Κ Ὑ ρ ι ε,
κράζει μετὰ τῆς ἀπλοϊκῆς αὐτοῦ πίστεως, ὦ Κ Ὑ ρ ι ε σ ῶ-
σ ο ν δ ῆ · ὦ Κ Ὑ ρ ι ε ε ὑ ὀ δ ω σ ο ν δ ῆ ! Καὶ φαίνε-
ται ἄρα, ὅτι εἶπε τότε καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ φωνὴ τοῦ Ὑψί-
στου, ὅ,τι καὶ πάλαι ποτὲ πρὸς τὸν Γεδεὼν • Κύριος μετὰ
σοῦ ἰσχυρὸς τῶν δυνάμεων· ἀνδρίζου, καὶ πορεύου ἐν τῇ
ἰσχύϊ σου ταύτῃ, καὶ σῶσεις τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς Μαδιάμ·
ἰδοὺ ἐξαπέστειλά σε » (α). Εἶπε, καὶ μετ' ὀλίγον ὑποδέ-
χονται τὸν Θεόδωρον φίλον φιλικὰ τοῦ σοβαροῦ Ταῦγέτου
τὰ παράλια. Ἐκεῖθεν προχωρεῖ εἰς τὰ ἔνδον, ὡς αἴσιον καὶ
λαμπρὸν μετέωρον ἀνατείλας, ὡς ἀστὴρ ἐπίσημος, πρὸς οὗ-
τὴν ἀνατολὴν ἀφορῶντες οἱ ἀπλοῖκοι καὶ ὁδοιπόροι καὶ κυ-
νηγοὶ ἀνίστανται πρὸς ὁδοιπορίαν καὶ τὴν θήραν. Ἐπιφανεῖς
δὲ, καὶ τοὺς φίλους ἐγκαρδιώσας, συναναστρέφεται μετὰ
τῶν ἐκασταχοῦ τῆς Πελοποννήσου διωρισμένων ἀρίστων
τῆς πατρίδος προμάχων, καὶ βουλευέται βουλὰς, καὶ σχε-

(α) Κριτ. 5.

διάζεται τέλος τοῦ μεγάλου ἔργου ἡ ἐπιχείρησις. «Δεῦτε,» εἶπον τότε καὶ οἱ, καθὼς πάλαι οἱ Μακκαβαῖοι, «Δεῦτε καὶ πολεμήσωμεν, περὶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν καὶ περὶ τῶν ἁγίων, «ὁ πῆρ, πίστεως καὶ πατρίδος»!

§. Ζ. Συνάχθητε ἔθνη, καὶ φρυάξατε μετ' ὀργῆς, καὶ παρασκευάσθητε πρὸς ἀντίστασιν, καὶ γνῶτε τοῦ Θεοῦ τὰ θαυμάσια, καὶ νικήθητε· γνῶτε ἔθνη καὶ ἡττήσθε. Συναθροίσατε δυνάμεις ἰσχυράς, συστήσατε παρεμβολὰς στρατοπέδων, ὀξύνετε ῥομφαίας καὶ ὅπλα, προβάλλετε τείχη καὶ φρούρια σιδηρᾶ, —καὶ νικήθητε· «ἰσχυρότεροι ἡττήσθε.» Ἀνανεώσατε δυνάμεις ἀκμῆτας, πολλαπλασιάσατε ἀρείμανίους στρατοὺς, ὀπλίσατε στόλους ὑψηλοὺς καὶ μυριοναύτας, ὀρμᾶτε καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, —καὶ νικήθητε· «ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχυροῦσθε, καὶ πάλιν ἡττηθήσεσθε.» Κροτήσατε συμβούλια πολεμικὰ καὶ πολιτικὰ, συμπαραλάβετε γνώσας καὶ σοφιστὰς καὶ ἐπαοιδοὺς, συνάψατε πολλὰ στρατηγήματα μετὰ τῆς ἀνδρείας, τυρεύετε παντοίας ἐπιβουλὰς, —καὶ νικήθητε. «Καὶ ἡν ἄν βουλὴν βουλεύσῃσθε διασκεδάσει κύριος.» Δότε κρυπτὰ συνθήμητα πρὸς ἀλλήλους, κηρύσσετε κηρύγματα κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τραχύνετε ἀπειλὰς, ἐκχέετε γλυκερὰς ὑποσχέσεις, ὅρκους, βεβαιώσεις, ἐλπίδας, πάντας λόγους ἀπατηλοὺς, —καὶ νικήθητε. «Καὶ λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε οὐ μὴ ἐμμείνῃ ἐν ὑμῖν. Οὕτω λέγει Κύριος.» Ταύτην τὴν ψῆφον ἐβρόντησεν ἄνωθεν ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων, ὁ Δεσπότης ὁ ἅγιος Σαββαώθ· καὶ ταύτην ἡσθάνθησαν ἐνηχήσασαν εἰς τὰς πιστὰς αὐτῶν ψυχὰς οἱ πρῶταθλοι τοῦ μεγάλου περὶ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγῶνος. Καὶ πεσόντες ταπεινῶς προσκυνοῦσι τὸν ἀοράτως αὐ-

τοὺς καλοῦντα Θεόν, καὶ Κύριε ὁ θεὸς (ἀνεβόησαν), ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, Σὲ μόνον ἀγιάζομεν, καὶ Σοὶ μόνῳ λατρεύομεν. Σὺ Κύριε πλουτίζεις καὶ πτωχίζεις, θανατοῖς καὶ ζωογονεῖς, κατὰγεις εἰς ἄδου καὶ ἀνάγεις. Σὺ μόνος ὑπάρχεις ὁ φόβος ἡμῶν καὶ ἡ ἐλπίς, ὁδήγησον καὶ δυνάμωσον ἡμᾶς, Κύριε, ὅτι παρὰ σοῦ ἡ ἰσχὺς. «Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενεῖ. — Τοιαῦτα προσευξάμενοι μετὰ πίστεως, ἐνεδύσαντο δύναμιν καὶ πλήρεις ἀγαθῶν ἐλπίδων καὶ θάρρους, ἐξῆλθον ἐκ τῶν Καλαμῶν, ὡς λέοντες ἐκ θρυμῶνος, εἰς μακρὰν καὶ ἄνισον πάλην, ἀτρόμητοι χωροῦντες, καὶ στόματι καὶ καρδίᾳ πολλάκις ἐπιφωνοῦντες «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, γινώσκῃς θύην καὶ ἡττάσῃς· ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός».

§ Η. Ἄλλοι μὲν οὖν ἐμόχθουν ἀλλαχοῦ ὀπλίζοντες τὸν λαόν, λαόν διὰ τοσούτων αἰώνων ἀοπλον καὶ ἀπόλεμον· καὶ ὁ λαὸς αὗτος ὑπήκουε προθύμως, μεταστρέφοντες τὰ δρέπανα εἰς ζιβήνας καὶ σπάθας, καὶ τὰς χειρομάχους αὐτῶν σκαπάνας εἰς ὅπλα καὶ βέλη πολεμικά, καὶ ἀγχέμαχα καὶ τηλεβόλα. Ὁ δὲ Θεόδωρος ὁ Κολοκοτρώνης ἀπεῖδε τὸ πρῶτον πρὸς τὴν δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀνδραποδιστῶν φρουρουμένην Καρύταιναν, τὸ παππῶν καὶ πάτριον φίλον ἔδαφος· καὶ στρατόπεδον συστησάμενος, καὶ τὸ πρωτόπειρον τῶν στρατιωτῶν ἐπαλείψας πρὸς τοὺς κινδύνους, καὶ φόβῳ μᾶλλον, ἢ πολιορκίᾳ διαρκεῖ περιχαρακώσας τὸ φρούριον, ἔσπευσε πρὸς τὴν ἐν Βαλτεσίῳ πρώτην τῶν Ἑλλήνων νίκην ἐκείνην, τὴν εὐκλεεστάτην καὶ περιλάλητον. Κἀκεῖθεν μεταβὰς εἰς Τρικόρυφα καὶ τὴν Γράναν, καὶ τρεψάμενος τοὺς ἐχθροὺς, σείει καὶ μακρόθεν τὰ τείχη τῆς Τριπόλεως, τῆς τότε μεγαλαδίκου μητροπόλεως τῶν το-

πικῶν σατραπῶν. Ἐτρεμε δὲ αὐτὴ καὶ ἄλλως, ἀποβλέπουσα
 πρὸς τὰ στίφη τῶν μακρόθεν αὐτὴν ἴδῃ περιζωσάντων
 Ἑλληνικῶν ταγμάτων καὶ ταγματάρχων, ἡρέμα χωρούν-
 των, ὡς φλογὸς πλατεῖα πυρκαϊὰ περιμένουσα βορέως πνο-
 ῆν, καὶ πάντων ἀποβλεπόντων πρὸς τὰ συνθήματα καὶ τὴν
 σύνεσιν τοῦ πρωτοστρατήγου. Γίνεται μετὰ ταῦτα ἡ ἐξ
 ἐφόδου ἁλώσις τῆς πρὸς πάντας Ἑλλήνας ἀπεχθοῦς καὶ
 στυγερῆς Τριπόλεως· καὶ ὁ στρατηγὸς Κολοκοτρώνης εἰ-
 σέρχεται διὰ μυρίων σφαγῶν καὶ πτωμάτων, ἄδακρυν
 αὐτὸς καὶ ἀναίμακτον θρίαμβον θριαμβεύσας, διὰ τῆς παμ-
 πλῆθοῦς ἁλώσεως ἅμα καὶ σωτηρίας τῶν εἰς μόνον αὐτὸν
 ὀνομαστὶ πιστευσάντων ἑαυτοὺς καὶ παραδοθέντων τρισ-
 χιλῶν Ἀλβανῶν. Ἐκεῖθεν ἐπανελθὼν προσβάλλει τὰ τεῖχη
 τῆς Ναυπλίας, ἐξασκῶν πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ ἀναρρί-
 πίζων τὸ φρόνημα τῶν στρατιωτῶν· ἀλλὰ ταύτης μὲν τὰ
 τραχηλιῶντα φρούρια μετ' ὀλίγον ἔμελλον ὑποκύψειν ὑπὸ
 τὸν βαρὺν βραχίονα τοῦ νικητοῦ. Αὐτὸς δὲ πολιορκήσας
 τὸν Ἀκροκόρινθον δράττεται τούτου τοῦ κέρατος τῆς Πε-
 λοποννήσου (καθὼς αὐτὸν ὠνόμασεν εἰς τῶν παλαιῶν),
 καὶ περὶ λαμβάνει τὴν πόλιν μετὰ τῆς ἀκροπόλεως, παρα-
 δοθεῖσαν εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τὸν αἰμίμηστον Δημήτριον τὸν
 Ὑψηλάντην. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἀποβαίνουσιν εἰς τὴν Ἀχαΐαν
 πλήθη νεαρῶν στρατῶν ἐχθρικῶν, καὶ καλύπτουσιν, ὡς ἀ-
 κρίδες, τὴν καλλίστην πεδιάδα τῆς πολιορκουμένης ἐνδό-
 ξου πόλεως τῶν Πατρῶν. Ἄγε νικητὰ Κολοκοτρώνη, φά-
 νηθι μετὰ τῶν Ἑλλήνων σου, καὶ σκόρπισον τὰ σφριγῶντα
 καὶ ἀκάματα σμήνη καὶ τούτων τῶν ἀγερῶχων υἱῶν τῆς
 ὑπερηφανείας, συντρίψας αὐτῶν τὰς ῥαγδαίας ἐπιδρομὰς,
 καὶ μεταβαλὼν αὐτῶν τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς διώξεις εἰς φυγὰς
 ἀνεπιστρόφους. Μετὰ τὴν ἐπιφανεστάτην ταύτην νίκην

ἄλλη πολὺ λαμπρότερα περιμένει τὸν στρατηγόν. Δάκτυλος Θεοῦ καθωδήγει πάλιν αὐτὸν αὐθόρμητον εἰς τὴν Ἀργολίδα· τότε καὶ ὁ μυριάριθμος Δραμαλαῖος στρατὸς ἀπρόοπτος καὶ ἀψοφητὶ, ὡς αἰφνιδίου σκιά θανάτου, διέβαινε τὸν Ἰσθμόν. Ἄμα τε οὖν προσπίπτει ἡ ἀγγελία, καὶ ὁ χείμαρρος τῶν πολεμίων ἐρρύη μέγας καὶ πολὺς εἰς τὴν Κορινθίαν, καὶ πίπτει ὁ Ἀκροκόρινθος. Ἦδη δὲ περιήστραπτε καὶ τὴν Ἀργολίδα τῶν αἰμοχαρῶν ἐκείνων ὅπλων ἡ λάμψις, καὶ πυκνὸς αὐτῶν ὁ πάταγος καὶ βαρὺς ἐλάκτιζε τὸν αἰθέρα, μετὰ βαρβάρων ἀλαλαγμῶν καὶ φρικώδους βρόμου τυμπάνων καὶ ἱππείων χρεμετισμῶν ἀναμεμιγμένος. Τότε περιεχύθη τὴν Ἑλλάδα φόβος καὶ κίνδυνος ἄφατος· « Ἐκεῖ ὧδ' ἵνες ὡς τι κκτούσης. » Καὶ τῶν μὲν ἀτολμωτέρων οἱ ὀφθαλμοὶ, πρὸς τοῦ κακοῦ τὸ μέγεθος ἰλιγγισσάντων εἰς τὴν θάλασσαν ἀπέβλεπον καὶ τὰ πλοῖα· τῶν δὲ γενναιοτέρων ἀνδρῶν, καὶ τῶν στραταρχῶν, ὅσοι τῶν παρόντων ἡγεμόνευον στρατευμάτων, καὶ τῶν ἐνδοξῶν ἀριστέων τὰ βλέμματα πρὸς τὸν ἀγαθὸν ἠτένισαν Κολοκοτρώνην. Καὶ τοῦτον ἅπαντες προσεκάλουν ἵνα, πρὸς τοσοῦτον κινδύνου σάλον καὶ κλύδωνα, τῶν οἰάκων ἐφάψηται τῆς πατρίδος. Καὶ ἐφήψατο, καὶ σώζεται ἡ πατρίς. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ποῦ; ἠφανίσθη πανστρατιᾷ! Τρισμυρίων ἀνδρῶν σώματα μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ πίπτουσιν ἀλλεπάλληλα, καὶ πληροῦσι τὰς κοιλάδας τοῦ τουργοφάγου Δερβενακίου καὶ τοῦ Ἀγηνορίου καὶ, τέλος, τῆς Κραθιῖδος Ἀκράτας. Μετὰ ταῦτα κλίνουσιν εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον τοὺς αὐχένας τὰ τεῖχη καὶ φρούρια τοῦ Ναυπλίου, καὶ δύω σὺν τούτοις σατράπαι, πρὸς αὐτὸν διαπραγματευθέντες καὶ καταπιστεύσαντες τὴν σωτηρίαν ἑαυτῶν καὶ πάσης τῆς φρουρᾶς· καὶ παραλαμβάνει πάλιν τὸν Ἀκροκόρινθον.

§. Θ. Εἰσβάλλει, τέλος, τὴν Πελοπόννησον ὁ Αἰγύπτιος, ὑψηλὸς τῆς Πύλου τὸ πρόθυρον ἔρκος ὑπερπηδήσας· καὶ μυρία ἔππος Ἀραβικὴ, καὶ στρατὸς ἄγριος, ἡσκημένος δὲ ὁμῶς καὶ μεμελητικῶς, κατέτρεχε πᾶν τὸ πρὸ τῶν ποδῶν, θρασυκάρδιον καὶ παράβολον ἔχων στρατηλατοῦντα τὸν ἡγεμόνα, καὶ μάχης πάσης ἔμπειρον. Ὁ δὲ Κολοκτρώνης ἀπῆν. Καὶ οἱ Πελοποννήσιοι, πενία βιθεία καὶ πολέμῳ μακρῷ διὰ πέντε ὅλων ἐτῶν τετρυχωμένοι, καὶ (τὸ χεῖριστον) ὑπὸ παθῶν ἐμφυλίων νοσοῦντες, ἀνθίσταντο μὲν καὶ πεζοὶ καὶ ἵππεῖς ἐξιόντες γενναίως πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλ' ἡ τούτων ὁρμὴ καὶ πληθὺς ὑπερεῖχεν. Ὁ δὲ νέος ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος Βρέννος εὐημερῶν ἐπὶ μᾶλλον ἐλύσσα, καὶ σφοδρὸς εἰσέπιπτε καὶ λάβρος, ὥς ποταμὸς, ἀφρίζων καὶ πλημμυρῶν ὡμοτάτης ὕδρεως ὑπέραντλον χῆμα, καὶ πυκνὰ προνομεύων καὶ φθείρων τὴν γῆν, φονῶν καὶ κατὰ τῶν ἀψύχων. Πῦρ κατέκαιεν ἐπαύλεις καὶ δρυμοὺς καὶ χώρας καὶ πόλεις καὶ ἱερά· πέλεκυς ἐξέκοπτεν ἐλαιῶνας καὶ κήπους καὶ ἄμπελῶνας, καὶ συνηλαύνοντο θρεμμάτων ἀγέλαι, καὶ πλῆθος αἰχμαλώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν εἰς θάνατον ἡγελάζετο. Αἱ δὲ πλεῖσται τῶν οἰκογενειῶν ἔφευγον τὴν ἐπηρμένην σπάθην τοῦ κατόπιν ἐπιδιώκοντος ἐχθροῦ, καὶ (καθὼς ποτε οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ) « ἐποίησαν καὶ οὗτοι ἑαυτοῖς ἀπὸ προσώπου Μαδιάμ τρυμαλιάς ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ τὰ σπήλαια, καὶ τὰ κρεμαστά, » (α). Καὶ ὁ ἐχθρὸς ὥμοσεν, ἢ μὴν « κατοικῆσαι υἱοὺς ἀλλοτρίους ἐν πᾶσι τῇς ὁρίοις αὐτῶν, καὶ κατακληροδοτῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν » (β). Τότε λαοῦ φωνὴ καὶ νεῦμα Θεοῦ μετὰγει πάλιν εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸν Κολοκτρώνην. Οὗτος δὲ, μειλίχιος ἐπιστρέ-

(α) Κριτ. 5.

(β) Α. Μακκαβ. γ. 36.

ψας καὶ πρᾶος καὶ καθεστῶς, παρεμυθεῖτο τὴν συμφορὰν, καὶ συνῆγε πάλιν καὶ συνεπήγνυε τὰ, παρομοίως τοῖς τῶν κεκαυμένων πόλεων ἑρειπίοις, ἀλλὰ ἀλλαχοῦ διεσπαρμένα καὶ τετραγαγμένα λείψανα τῶν ὀπλιτῶν, καὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν τὸ θάρσος ἐνεύρου, καὶ σώματα συνίστη νεότητος εὐοπλοῦσης, καὶ μάχας συνῆπτεν, ἀλλὰ σπανίως καὶ πεφισμένως. Καί ποτε μὲν αἰφνης ἐπιτιθέμενος ἐνίκα ἄλλοτε δὲ πάλιν καὶ νικώμενος καὶ ὑποχωρῶν ἔτρωξεν ὁμῶς τὸν στρατὸν ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν ὀρέων· κἀκεῖθεν προκύπτων, ὡς ἡ σκυθρωπὴ τοῦ Ῥωμαίου Φαβίου νεφέλη, καὶ ἐπιφαινόμενος ἐκ διαστημάτων, φόβον παρείχεν εἰς τὸν ἰχθρὸν, καὶ κατέτριβε τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ διὰ χρόνου, περισπῶν αὐτὸν πλανώμενον εἰς χώρας καὶ πεδιάδας τὸ πλεῖστον ἡρημωμένας, καὶ παρομοίας λησστηρίων μεγάλων τοὺς αὐτοὺς ἔχόντων καὶ κατοίκους καὶ ληστάς. Ἀλλὰ, τέλος ὁ Αἰγύπτιος, Κεφρὴν, ἀποδυσπετήσας καὶ βαρυνθεὶς, μεταβάλλεται ἀπ' ἀγγέλου σκοτεινοῦ καὶ ὀλοθρευτοῦ εἰς ἄγγελον φωτὸς καὶ εἰρήνης· καὶ καταθέμενος τὰ ὄπλα τῆς βίας, ἀναλαμβάνει τοὺς ἱεῖς καὶ τὰς παγίδας τῆς πονηρίας καὶ ὑπουλόγητος πάσας μὲν ὑποσχόμενος ὑπόσχέσεις τοῖς Πελοποννησίοις, πάντα δὲ καλὰ καὶ τιμὰς καὶ πλούτη προτείνων, ἐὰν πεσόντες προσκυνήσωσιν αὐτῷ. Καὶ πολλοὶ τῶν ἀπλοустέρων, ἀποβλέποντες ὡς πρὸς ἀχανές καὶ ἀλίμενον τὸ περιστοιχοῦν αὐτοὺς πέλαγος τῶν κακῶν, ἐνεδίδουν ὅπωςδῆποτε πρὸς τὸ δόλωμα τῶν Αἰγυπτίων καλῶν, ἀπαυδήσαντες καὶ λέγοντες, ὡς ἐκεῖνοι, «μέχρι τίνος πολεμήσομεν; πῶς δυνησόμεθα πολεμεῖν πρὸς πλῆθος τοσοῦτον ἰσχυρόν; καὶ ἡμεῖς ἐκλελύμεθα ἀσιτοῦντες».

(α). Ἦδη δὲ τὸ κακὸν τῆς δειλανδρίας καὶ διεδίδετο πλα

τυνόμενον, καὶ ὑφείρπεν, ὥς ὑπουλον ἔλκος, ἀπὸ χώρας εἰς
 χώραν· καὶ τινες τῶν πονηρῶν προδοτῶν λαθραῖοι περιήρ-
 χοντο μεταδίδοντες τὴν λύμην, καὶ πείθοντες τοὺς κουφοτέ-
 ρους, « ἵνα δεχθῶσι τὸ χάραγμα τοῦ παρόντος θηρίου »
 (α). Τότε καταβάς ὁ Κολοκοτρώνης ἐπεδείξατο τὸ μέγιστον
 κατόρθωμα τῆς στρατηγικῆς αὐτοῦ συνέσεως καὶ δυνάμεως.
 Διότι πανταχοῦ ἐπιφαινόμενος ἀνεῖργε τὰς ἀποστάσεις, καὶ
 ἐνίσχυε χεῖρας ἀνειμένας καὶ γόνατα
 παραλελυμένα, τοὺς μὲν ἡπίως καὶ πρᾶως δυ-
 σωπῶν, τοὺς δὲ καὶ τραχύτερον ἐπιπλήττων, καὶ πρὸς τὸ
 καθῆκον ἀνιωμένους καὶ ἄκοντας ἐπανάγων. Οὕτω καὶ ἔμ-
 πειρος ἰατρός δεσμοῖς ἀλγεινοῖς, ἀλλὰ σωτηρίοις, διορ-
 θοῖ πρὸς τὸ κατὰ φύσιν καὶ θεραπεύει τὰς παραρρήσεις.
 Τοῦτο τὸ ἔργον τοῦ ἀνδρὸς ἐνευροκόπησε τοῦ ἐχθροῦ τὰς
 ἐλπίδας, καὶ συνέτριψεν αὐτοῦ τὰς παγίδας, ἀναδείξαν
 κενὸν πτρουθίων « τὸ ἄγγος τοῦ ἰξευτοῦ! » Τοῦ-
 το τὸ ἔργον ἐξήλεγξεν ἀκτήμονα τὸν δεινὸν δορυκτῆτορα
 καὶ πεινῶντα πολιτικῶς ἐν μέσῳ τῆς κατακτηθείσης γῆς·
 διότι, ὅσα πορευόμενος ἐπορεύετο καὶ ἔσπειρε σπέρματα
 τῆς ἐκουσίας ὑποδουλώσεως καὶ ὑποταγῆς, ταῦτα κατόπιν
 παρακολουθῶν ὁ Κολοκοτρώνης συνέπνιγε καὶ διεσκορ-
 पिζεν ἀνεμώλια· « καὶ ἔσπειρεν ἀλλόφυλος
 καὶ οὐκ ἐθέρισε ». Τοῦτο, τέλος, τὸ ἔργον,
 κατέσχευεν ἐν Πελοποννήσῳ τὸν Κυριάρχην πεπεδημένον ἀπρα-
 κτον, καὶ τετληρῆμενον εἰς τὸν αἰόδιμον θρίαμβον τῆς ἐν
 Πύλῳ, ὅθεν εἰσῆλθε, τριπλῆς τῶν τρισσεβάστων Δυνάμεων
 ναυμαχίας!

§. I. Ἄλλ' ἱκανοῦσι ταῦτα τὰ κατορθώματα τοῦ γενναί-
 ου τῆς πατρίδος προμάχου· μηδὲ μνημονεύωμεν ἐπὶ πλεόν

(α) Αποκαλύψ. ιγ.

μαχῶν καὶ πολέμων ἀπὸ ταύτης τῆς ἀχράντου καθέδρας τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης. Τοῦτο μόνον ὑπενθυμίζομεν τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, ὡς σεβάσμιον ἀκροατήριον, ὅτι ὁ Στρατηγὸς Κολοκοτρώνης, ὡς ἐλέγομεν ἐξ ἀρχῆς, εἰς τὸλας τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ τὰς πράξεις εἶχε τελεσιουργὸν τὴν εἰς Θεὸν ἀκράδαντον πίστιν, ὡς θώρακα ταύτην ἐνδεδυμένος· « π ί - σ τ ε ι καὶ αὐτὸς ἐ γ ε ν ῆ θ η ἰ σ χ υ ρ ὸ ς ἐ ν π ο - λ έ μ ο ι ς. » Καὶ ἡ πίστις αὐτοῦ ὑπῆρχε, κατὰ τὴν ἄπλαστον αὐτοῦ καρδίαν, ἀπλοϊκὴ καὶ ἄθικτος καὶ ἀκέραιος. Ασφαλῶς καὶ ἀδιστάκτως ἐκράτει τὴν ἀγίαν παρακαταθήκην τῆς εὐσεβείας, ἣν παρέλαβε παρὰ τῶν πατέρων, καὶ διετήρει τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς θείας ἀληθείας ὀρθὴν καὶ βεβαίαν καὶ πρὸς αὐθάδεις συζητήσεις ἀζυγομάχητον. Ὅτι « Δέδωκεν ἡμῖν (ὁ Θεός) διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ἐσμέν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ » (α). Οὕτως ἔχων ἀπλοῦν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ἔβλεπε διὰ παντὸς τὸν ἀόρατον ὡς παρόντα· καὶ διὰ τῆς εἰς αὐτὸν ἐλπίδος ἐκράτουνε τὴν ῥώμην τοῦ σώματος εἰς τοὺς πολυπόνους ἀγῶνας, καὶ εἶχε τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὅστις καὶ σθένος ἐμπνέει καὶ θάρσος εἰς τὰς τῶν ἡρώων καρδίας, καὶ τὰ σώματα ἐπιρρώννυσι, διδάσκων χειρὰς εἰς παρὰ ταξιῖν, τοὺς δὲ δακτύλους εἰς πόλεμον, καὶ βουλὰς ἀγαθὰς ὑφηγεῖται, καὶ σύνεσιν χαρίζει πολεμικὴν καὶ πολιτικὴν, καὶ τῶν ἐχθρῶν τὰς γνώμας ἐξι-

(α) Α. Ἰωάν. ρε, 20.

ἑστησιν, ὅπως πληρωθῶσιν αἱ κρίσεις τῆς πανσόφου καὶ παναγάθου προνοίας αὐτοῦ. Ἐξῆγεν εἰς μάχας τὸν στρατὸν ὁ πιστὸς στρατηγός; πρῶτον ὄπλον εἶχε τὴν προσευχήν. Ὑπέστρεφε νικητής; τὸν Θεὸν ἐδοξολόγει, καὶ εἰς αὐτὸν ἀπεδίδου τῆς νίκης τὸν στέφανον. Συνήθροιζεν ἢ ἐκυβέρνηα στρατοπέδον; πρῶτον αὐτοῦ κήρυγμα πρὸς τοὺς στρατιώτας ὑπῆρχεν, ἵνα εὐτακτῶσιν ἐλπίζοντες εἰς μόνον τὸν Θεὸν καὶ Κύριον τῶν δυνάμεων, ὅστις ὁ αὐτὸς καὶ τοὺς ἐπιγείους στρατοὺς ἀοράτως παρὼν διοικεῖ καὶ σῶζει τῶν κινδύνων, καὶ οὐτινος τῆς βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως χωρὶς, οὔτε πλῆθος ἀνδρείων, οὔτε δύναμις ὀπλων, οὔτε στρατηγικὴ ἐμπειρία ἰσχύει κατὰ τῶν πολέμων. Εἶπες ἄν, ὅτι ἐκήρυττε καὶ ὁ ἀπλοῦς στρατηγὸς ἐκεῖνο τὸ τῆς θείας Γραφῆς· ὦ Ἕλλην, «Κύριος ὁ Θεός σου ἐμπεριπατεῖ ἐν τῇ παρεμβολῇ σου τοῦ ἐξελεῖσθαί σε, καὶ παραδοῦναι τὸν ἐχθρόν σου πρὸ προσώπου σου (α).» Ὅτε παρεξῆγε τὸν στρατὸν εἰς τὸν Δραμαλικὸν κίνδυνον, «ὦ Ἕλληνες, ἔκραζε, μὴ πτοεῖσθε τὸ μέγεθος τοῦτο τῶν ἐχθρῶν· ὁ Παντοδύναμος Κύριος τῆς ἡμετέρας ἐλευθερίας ὑπερμαχῶν, καὶ τὴν ἄοπλον ἡμῶν πενίαν οἰκτείρας, ἀπέστειλεν εἰς χεῖρας ἡμῶν τοσαῦτα σκύλα καὶ ὀπλα καὶ ἵππους καὶ παντευχίας. Δεῦτε λάβωμεν αὐτά. Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός!» Ὅτε παραλαβὼν τὸ δεύτερον τὸν Ἀκροκόρινθον ἔμελλεν εἰσελθεῖν, ἐπειδὴ τις ἐψιθυρίζετο φόβος πολεμίων λανθανόντων εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ τείχους, σταθεὶς πρὸ τῆς πύλης ὁ στρατηγὸς ἐπῆρε τὴν ποιμενικὴν αὐτοῦ ῥάβδον, καὶ σχηματίσας ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἀνέκραξεν. «Εἰσελθετε, Ἕλ-

(α) Δευτερ. κγ.

ληνες. » Ὅτε παρέλαβε τὰ Ναυπλιακὰ φρούρια, πρῶτον εἰσῆλθεν εἰς τὸν τότε ἐγκαινιασθέντα ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ψαλλομένων τῶν ἐπινικίων ὕμνων, προσπεσὼν ἔστησεν ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας τὴν καλλίστην τῶν παραδοθέντων πολεμίων σημαίαν καὶ τῶν ἀκροθινίων τὰς ἀπαρχάς, δοξάζων τὸν ὑψιστον Βασιλέα καὶ χορηγὸν τῆς ζωῆς καὶ σωτηρίας τῶν Ἑλλήνων. Πόσον ὑψηλὴ καὶ ζωτικὴ ὑπῆρχεν ἡ πίστις τοῦ ἀνδρείου Κολοκοτρώνη, καὶ πόσον αἰσθητικὴ καὶ εὐγνωμονοῦσα πρὸς τὰς δωρεάς τοῦ Θεοῦ. Ὅτε τὸ πρῶτον ἔφευγεν ἐκ τῆς πατρίδος τὸν κίνδυνον τοῦ διωγμοῦ, διέβη διὰ τινων ἐρειπίων κατηδαφισμένου ναοῦ τῆς Θεοτόκου, καὶ σταθεὶς καὶ δακρύσας, ὦ Παντάνασσα, εἶπε, σῶσόν με διὰ τῶν ἀγίων σου πρεσβειῶν, καὶ ἀξιώσόν με πάλιν ἐπιστρέψαι βοηθὸς τοῦ τεταπεινωμένου λαοῦ σου, καὶ λατρεῦσαι μετ' αὐτοῦ τὸν υἱόν σου καὶ Θεόν μου καὶ Κύριον εἰς τοῦτο τὸ πρῶτον τῆς Θεομητορικῆς σου δόξης ἁγιαστήριον, ἐκ βάθρων ὑπ' ἐμοῦ ἀνεγνηγερμένον ». Καὶ ἐπανελθὼν ἀπέδωκε τὴν εὐχὴν τῷ Κυρίῳ, κτίσας τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Μανῆς, καὶ μετὰ ταῦτα κλονηθέντα πάλιν ἐστήριξε θεσπίσματι τοῦ θεοσεβεστάτου Βασιλέως. Ἄλλο ναῦδριον ἐπεσκεύασεν εἰς τῆς πατρίδος αὐτοῦ Καρυταίνης τὸ φρούριον. Καὶ τρίτον δὲ πάλιν εἰς τὸ παρὰ τὴν Ναυπλίαν ἀγροκήπιον, ὅπου καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ προητοίμασεν εὐτελεῆ μὲν καὶ πενιχρὸν καὶ ἀπλοῦκόν, ἀλλ' εἰς τύπον ἐπιφανέστερον, « ἵνα, καθὼς ἔλεγε, βλέπωσιν αὐτὸν οἱ ἐξ Ἀργους καὶ Ναυπλίας διαβαίνοντες πρὸς ἀλλήλους, καὶ εὐχῶνται πρὸς Κύριον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τοῦ ποτὲ Κολοκοτρώνη ». Οὕτως ὁ γενναῖος στρατηγὸς ἐν παντὶ ἔργῳ αὐτοῦ κατεύθυνε πρὸς Θεὸν τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Οὕτως εἶχε τὴν πίστιν τελεσιουργὸν πρὸς ἀνδρίαν. Οὕτως ἐγένετο δυνατὸς σὺ ζῶν τὸν Ἰ-

σ ρ α ή λ. Ἰδωμεν δὲ ἤδη καὶ πῶς ἀνεφάνη πάλιν τοιοῦτος, διότι εἶχεν ἀνδρίαν βεβαιουσαν αὐτοῦ τὴν πίστιν..

§. ΙΑ. « Μὴ καυχάσθω (λέγει τὸ πανάγιον Πνεῦμα) μὴ καυχάσθω ὁ δυνατός ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος, ἐν τῷ συνιεῖν καὶ γινώσκειν τὸν Κύριον, καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς. » Ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον ἀνδρεῖοι καὶ δυνατοί, οἵτινες ἐπαίρονται καὶ μεγαλαυχουσιν εἰς τὰς ἀρειμανεῖς αὐτῶν ἀριστείας. Ἀλλὰ ἀνδρία καὶ ῥώμη σώματος, μετὰ λήθης Θεοῦ καὶ τύφου καὶ αὐθαδείας καὶ ὠμότητος ἠνωμένη, ἀποβαίνει μάλλον ἀτίθαστος θηριωδία καὶ λύσση, σύμβουλον ἔχουσα τὴν ἀσυλλόγιστον ὀργὴν καὶ τῶν ἄλλων ὀλεθρίων παθῶν τὸν βρασμόν· καὶ τοιαύτη ἀνδρία, σιδήρου καὶ ἀδάμκντος ἀπαθεστέρα καὶ ἀπανθρωποτέρα, οὐδέποτε μέχρι τέλους εὐδοκίμεῖ πρὸς κοινὸν ἀγαθόν. Ὁ ἀληθῶς ἀνδρεῖος ὑπάρχει κατ' ἀμφοτέρω ῥωμαλαῖος, καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Κρατύνων τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ διὰ τῆς πίστεως, βλέπει καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς φιλαδελφίας εἰς τὸ βῆθρον τοῦ σταυροῦ παρακαθημένην, ἀδελφὴν καὶ μάρτυρα τῆς εὐτεβείας ἀχώριστον. Ὄθεν καὶ πρὶν κατὰ τῶν ἑξῶθεν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος ὀρμήσῃ, πρῶτον νικᾷ τὰ σύνοικα πάθη τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς, καθυποτάσσων αὐτῶν τὰς ὁρμὰς εἰς τὴν πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὴν τῆς πατρίδος ἀγάπην. Καὶ τοιοῦτοι φιλοπάτριδες ἀνεφάνησαν οἱ γνησίως καὶ ἀληθῶς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀγωνισθέντες ἀριστεῖς Ἕλληνες, ἐξ ὧν ὑπῆρξε καὶ οὗτος ὁ φιλόπατρις Στρατηγός. Ὅλιγα παραδείγματα τῶν φιλαδέλφων αὐτοῦ πράξεων ἀποδείξουσι τὴν ἀλήθειαν.

§, ΙΒ. Ὅλον ἀπαιτεῖ τὸν ἀγωνιστὴν ὁ γνήσιος ὑπὲρ πατρίδος ἀγών· καὶ ὅλον ἑαυτὸν παρεδίδου προθύμως εἰς τοὺς

κινδύνου, ὁ μετὰ φρονήσεως φιλοκίνδυνος Κολοκοτρώνης. Μα-
χόμενος γενναίως αὐτός, ἐξῆγεν εἰς τὰς μάχας μετὰ τῶν ἄλ-
λων οἰκογενῶν καὶ τοῦ, δύο ἐνηλίκους υἱοῦς αὐτοῦ, παρα-
βάλλων καὶ τούτων τὸ ζῆν πρὸς τὰ κύματα τοῦ πολέμου.
Καί, ἐπειδὴ πατρίδα κοινὴν ἐθεώρει πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν
γῆν, ἐξέτεινε, χρείας καλύψει, καὶ περαιτέρω τοὺς δύο τού-
τους αὐτοῦ βραχίονας, ἀποστέλλων αὐτοὺς συναγωνιστὰς καὶ
συμμάχους πειθαρχοῦντας πρὸς ἄλλους ἔξω τῆς Πελοποννή-
σου περικλεῶς μαχομένους ἀνδρείους ἀνδρείων στρατῶν ἡγε-
μόνας ὁμογενεῖς. Δίκαιον καὶ πιστὸν εἰς τὰς ὑποσχέσεις, ἃ παι-
τεῖ τὸν δυνατὸν καὶ ἡ πατρίς καὶ ὁ θεῖος νόμος, « π ο ι -
ο ὦ ν τ α κ ρ ί μ α κ α ι δ ι κ α ι ο σ ύ ν η ν ἐ ν μ έ-
σ ω τ ῆ ς γ ῆ ς », ὥς μηδὲν ἀνδρίας ὄφελος ὄν, μὴ παρούσης
δικαιοσύνης. Καὶ τοιοῦτος ἐφάνη ὁ Στρατηγὸς εἰς τὰς μετὰ
τῶν αλλοφύλων αὐτοῦ συνθήκας, ἄλλων τε καὶ τῶν Ἀλβα-
νῶν, οὓς ἀπέστειλε σῶους καὶ ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῆς Τριπόλεως
μετὰ τῶν πολλῶν αὐτῶν κιβωτίων, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου με-
μεστωμένων. Οὐδ' ἐπέβαλεν ὄμ.μα πλεονεξίας, οὐδὲ π ρ ο-
σ έ θ ε τ ο τ ῆ ν κ α ρ δ ί α ν εἰς τὸν παρὰ τὴν σκηνὴν
αὐτοῦ παραρρέυσαντα πλοῦτον ἐκείνων· ἀλλὰ διετήρητε τὴν
ἐαυτοῦ προαίρεσιν καὶ τὰς χεῖρας καθαρὰς ἀπὸ λημμάτων
αἰσchrῶν καὶ ἀρπαγῆς ἀδίκου· καὶ ταῦτα ἐν ἀπορωτάτοις
καιροῖς, καὶ περιστάσεσι δυναμέναις πλανῆσαι καὶ τοὺς ἀ-
γαθοὺς.

§. ΙΓ. Ἄτυφον καὶ ταπεινὸν τῇ καρδίᾳ καὶ μετριόρρονα
τὸν φιλόπατριν ἀπαιτεῖ ἡ εἰλικρινὴς ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ
τοῦ πλησίον· « ἡ ἀ γ ά π η ο ὗ φ υ σ ι ο ὦ τ α ι ». Καὶ
τοιαύτην φυσίωσιν ἀπέφευγεν ὁ γενναῖος οὗτος στρατηγός,
οὐδ' ἐφάνη κεκρατημένος ὑπὸ τῆς ὑπερηφανίας, ἥτις πολλά-
κις κυριεύει τὰς ἀγενεῖς ψυχὰς, ὅταν ἐπαρθῶσιν εἰς ὄγκον ἀ-

ξιώματος καὶ δυνάμεως οἰασδήποτε· Τοιοῦτοι φαντασιοπλή-
 γες ἐνοπτριζόμενοι εἰς τὴν διεφθαρμένην αὐτῶν φαντασίαν,
 ὡς οἱ ἀποβλεπόντες εἰς κάτοπτρα πλάνα καὶ ψευδοῦς μεγέ-
 θους ἐμφαντικά, νομίζουσιν ἑαυτοὺς τοσοῦτω παχυτέρους καὶ
 μείζονας τῆς ἀληθοῦς καὶ προσωπικῆς αὐτῶν ἀξίας, ὅσω κα-
 τωτέρους βλέπουσιν ἄλλους κοπιᾶζοντας περὶ αὐτούς. «Ἐν κ ό-
 π ο ι ς ἀ ν θ ρ ώ π ω ν ο ὔ ε ἰ σ ῖ-δ ῖ α τ ο ὔ τ ο ἔ κ ρ ά-
 τ η σ α ν ἡ ὑ π ε ρ η φ α ν ί α α ὐ τ ῶ ν ε ἰ ς τ έ λ ο ς.»
 Οὕτω δὲ κρατηθέντες ὑπὸ τῆς ὑψηλοφροσύνης, ἀποβαίνουσι
 πολλάκις καὶ Σαλμωνεῖς ἀντιβροντῶντες καὶ ἀνταστράπτον-
 τες πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ μιάστορες Ἀντίοχοι θεοποιοῦντες
 ἑαυτοὺς, καὶ ἀντίθεοι Φαραῶνες, καὶ εἴ τινες ἄλλοι δύστη-
 νοὶ τῆς ὑπερηφανίας υἱοί. Ἀλλ' οὐχ οὕτω καὶ ὁ Κολοκοτρῶ-
 νης. Διὰ χρόνων ἱκανῶν ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς τῶν ὅπλων τῆς Πε-
 λοποννήσου· πολλάκις κῦδοκίμησεν εἰς μάχας, καὶ ἠρίττευ-
 σε, καθὼς ἴδομεν· πολλῶν ἀπήλαυσε τιμῶν, εἰς μέγιστον
 τῆς ἐνδεχομένης δυνάμεως ὑψωθείς· καὶ ὁμως, ὅσον εὐπνού-
 στερος καὶ σφοδρότερος ἐφύσα τῆς εὐτυχίας ὁ δεξιὸς ἄνεμος,
 τοσοῦτον αὐτὸς συνέστελλε τὴν πολλὴν τῶν ιστίων τῆς δια-
 νοίχας χύσιν, μήπως ἐξοκείλῃ εἰς τὰς ἀτόπους πράξεις τῆς ὑ-
 ψηλοφροσύνης· ὅθεν διέμεινε μέχρι τέλους ὁ αὐτὸς, οἷος ἦν
 ἐξ ἀρχῆς, ἄτυφος καὶ ἄκομψος, καὶ τοὺς τρόπους ἀπέρिटτος
 καὶ ἀρχαϊκός. Οὐδέποτε ἐξεδιητήθη πρὸς μίμησιν ἐθίμων ξε-
 νικῶν, οὐ τράπεζαν ἥλλαξεν, οὐ στολὴν, οὐ τὴν ἄλλην δίαι-
 ταν τοῦ σώματος, οὐδ' ἐπήρθη εἰς οἷδημα καὶ ὄγκον ἀλαζό-
 νος ὑπεροψίας ἀλλὰ μετεῖχε τῆς κοινῆς τῶν Ἑλλήνων πε-
 νίας διὰ τῆς περὶ τὴν δίαιταν ἀφελείας τε καὶ λιτότητος
 καὶ τῆς ἀόκνου πρὸς τοὺς πόνους συνεργασίας, καὶ εἰς ταῦτα
 μόνον ἐκαλλωπίζετο· Συνεδείπνει πολλάκις καὶ συνεσκήνου
 μετὰ τοῦ ἀπλοῦ στρατιώτου, ὃν διέτασεν εἰς τὰς μάχας· καὶ

τῶν ὀφειλομένων ἀπολαύων τιμῶν, ἀνταπεδίδου πάλιν τὸ κατ' ἄξίαν. Οὕτω καὶ πολύτιμος ἀδάμας ἀντανεκλᾷ τῶν μαρμαρυγῶν τὰς ἀκτῖνας εἰς τὸ περιέχον καὶ περιλάμπον αὐτὸν φῶς.

§. ΙΔ. Ἀναίμακτον καὶ ἄχραντον ἐμφυλίου καὶ συγγενοῦς αἵματος τὸν φιλόπατριν ἀπῆγει πάντως ὁ τότε πρὸς τοὺς ἄλλοφύλους γενόμενος ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγών. Καὶ τοιοῦτο μαιφονίας ἄγος ἀπέκρουσεν ἰσχυρῶς ὁ μακαρίτης οὗτος, δις ἀποκωλύσας καὶ ματαιώσας τὴν ἀνοσίαν βουλήν τινων στρατιωτικῶν· οἵτινες ὑπ' ὀργῆς ἐμπλήκτου παρὰ φρόνησαντες, καὶ νομίσαντες πρὸς τὰς τότε περιστάσεις καταλληλοτέραν τὴν στρατιωτικὴν διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος, ἐμελέτησαν τὴν διὰ μαιφονίας κατάλυσιν τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων καὶ συναγωνιστῶν τῆς Πελοποννήσου. « Μὴ, ὦ ἄνδρες (εἶπε τότε πρὸς ἐκείνους καὶ οὗτος ἐν ἄλλαις λέξεσι). « Μὴ ποιεῖτε μὴ μόνον ἐτερόφθαλμον, ἀλλὰ καὶ μονόχειρα καὶ μονόπουν καὶ ἡμίξηρον τὴν Ἑλλάδα.

§. ΙΕ. Ἀμνησίκακον καὶ φιλάνθρωπον ἀπαιτεῖ τὸν φιλόπατριν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνεκτικὸν καὶ ἐπιεικῆ, μὴ μόνον πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ ὁμοφύλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς. « Ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν. » Καὶ τοιοῦτος ἀνεδείχθη ὁ μεγαλόψυχος οὗτος Κολκοτρώνης. Πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ φύει καὶ τρέφει πόλεμος μακρὸς μάλιστα καὶ πολυετής, καὶ οὗτος ἐπαναστατικὸς, μυρίων συμφορῶν ἀρχιτέκτων γινόμενος καὶ γενάρχης, καὶ ιδίων καὶ δημοσίων. Οὗτος καὶ μάχας ἐτέκνωσεν ἐμφυλίου, καὶ χεῖρας συγγενεῖς ὥπλισε κατὰ συγγενῶν, καὶ εἰς ἀδελφῶν πολλάκις οἰκίας εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐπ' ὀλέθρων τῶν χρωμένων. Εἰς τοιαύτας ἀπευκταίας καὶ φρικτὰς πε-

ριστάς, ἄνθρωποι μικρόψυχοι καὶ μικροφιλότιμοι ἀπο-
βαίνουσι πολλάκις ἀδικίᾳ καὶ βδελυρίας ἀθλήται, μισάλ-
ληλοι καὶ ἀπανθρωπότεροι, συνεχῶς ὑπὸ σάλου παντοίων
παθῶν ἀγριαίνοντες, καὶ μηδέποτε ἡρεμοῦντες. Καθὼς εἰς
τὸν στενοκύμονα τῆς Εὐρίπου πορθμὸν ἐπικρατοῦσι διηνεκῶς
πολλαὶ τῆς παλιρροίας τροπαὶ, καὶ διαδέχονται ἀλλήλας
ἀδιαλείπτως ἢ ἄμπωτις καὶ ἡ πλημμυρίς, οὕτω καὶ αὐτοὶ
παραφέρονται καὶ μεταπίπτουσιν ἐκ πάθους εἰς πάθος, ἀπαύ-
στῳ ταραχῇ κλυδωνιζόμενοι· καὶ νῦν μὲν ἐπιπίπτει εἰς τὴν
στενὴν αὐτῶν καρδίαν καχλάζον τὸ ῥεῦμα τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς
ὀργῶσης ἐπιθυμίας, νῦν δὲ πάλιν ἀποβαίνουσι κατὰ ξηροὺς καὶ
τραχεῖς ὑπὸ μνησικακίας, καὶ ζηλοτυπίας, καὶ φθόνου, καὶ
δειλίας ἐπιβούλου καὶ τῶν τοιούτων ὀλεθρίων εἰς τὴν κοινῶ-
νίαν παθῶν. Ἄλλ' αἱ μεγάλαὶ ψυχαὶ παρομοιάζουσι πέλαγος
Ὠκεάνειον, ὅπου κινεῦνται μὲν πολλάκις κύματα μακρὰ, καὶ
πολλάκις ἀναβαίνουσιν ἕως πῶν οὐρανῶν
καὶ καταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων,
ἀλλ' ὅμως εὐκόλως πάλιν καταστορέννυνται καὶ καθεύδουσι
γαλήνια, οὐδὲ παραβαίνουσι τὴν ψάμμον, ἣν ἔγραψεν αὐτοῖς
ὄριον ὁ δάκτυλος τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅταν προσεγγίσωσι, φιλοῦ-
σιν ἰλαρὰ τὴν γείτονα γῆν, καὶ ἀποχωροῦσι, μεμνημένα
πάντως τῆς ἀειζώου ἐκείνης φωνῆς· «μέχρι τοῦτοῦ
ἐλεύσῃ καὶ οὐχ ὑπερβήσῃ, ἀλλ' ἐνσε-
αυτῇ συντριβήσονται αἱ σου τὰ κύμα-
τα.» Τοιαύτη τις ἀνεφάνη πολλάκις καὶ ἡ μεγαλόψυχος
τοῦ Κολοκοτρώνη φιλαδελφία. Μεμνημένος τῆς ἐντολῆς τοῦ
Θεοῦ ἐπλάτυνε τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, καὶ συνεκράτει καὶ κα-
τεκοίμιζεν ἐντὸς τοῦ εὐρυστέρνου αὐτῆς κύτους ἀπάσας τῶν
ἀγρίων παθῶν τὰς ὀρμὰς· οὐδ' ἐξέπεσε δι' ὀργὴν ἢ μνησικα-
κίαν εἰς πράξεις ἀνηκέστους. Φονεύεται ὁ πρωτότοκος υἱός

αὐτοῦ Πάνος ὑπὸ χειρῶν, ὡς ἔδοξεν, ὁμογενῶν, καὶ εἶδεν ὁ πατήρ αὐτοψεῖ τοὺς φοροῦντας αὐτοῦ τὰ ὄπλα· τί ἔπραξεν; ἀποστρέψας τὸ πρόσωπον καὶ δακρύσας ἡρέμα, «Κύριε, εἶπε, συγχώρησον τοῦ παιδός μου τοὺς φονεῖς! Ἄλλοτε πάλιν προσῆλθέ τις πρὸς αὐτὸν πράγματος χρεῖαν ἔχων, ὅστις εἶπ' ἐπὶ λαθόμενος, εἴτε καὶ νομίσας ὅτι ἐλάνθανεν ὑπὸ χρόνου, ἐφόρει τὸ περίχρυσον ἐπένδυμα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ στρατηγοῦ, ὃν εἶχεν ἀποκτείνας πρὸ χρόνων, ὑπὸ τῶν ἄλλοφύλλων πεισθείς. Καὶ ὁ στρατηγὸς ἀπιδὼν, καὶ γνωρίσας τὸν ἐπενδύτην, καὶ στενάξας ἡσύχως, ὑπέσχετο προθύμως πρὸς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ζητήματος· ἔτυχε δὲ μεταξὺ δειπνῶν, καὶ παρεκάθισε σύνδειπνον τὸν ἀδελφοκτόνον· καὶ πάλιν ἐρχόμενον ὕστερον ἑλαρώς ὑπεδέχετο, καὶ πολλάκις εἶχε φίλον ὁμοτράπεζον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ζαμβέτα, περιαλγῆς ποτε γενομένη πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ ἐπενδύματος, εἶπε πρὸς τὸν υἱὸν, «ἄλλ' ὦ τέκνον, τί μοι καὶ συνδείπνους ποιεῖς τὰς χεῖρας τοῦ παιδοκτόνου;» «Σίγα, μητερ, ἀπεκρίθη, καὶ ὑπόμεινον, ὅτι τοῦτο κάλλιστον ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ μου μνημόσυνον προσφέρεις πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ ἐλέους.» «Ὅτε πάλιν παρεδόθησαν ὑπόσπονδοι πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ Τριπόλεως Ἀλβανοὶ, φέροντες παρέστησαν αὐτῷ παλαιόν τινα τυχόντα σὺν αὐτοῖς Ἀλβανὸν, ὅστις ἐπὶ τοῦ διωγμοῦ τῶν Ἀρμυτωλῶν τῆς Πελοποννήσου ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς τῶν φοάντων ἄλλους ἀδελφοὺς τοῦ Κολοκοτρώνου. Τοῦτον οἱ Ἀλβανοὶ παρεδίδουν εἰς χεῖρας αὐτοῦ, φοβηθέντες τὴν μέμψιν καὶ φροντίζοντες τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας. Ὁ δὲ στρατηγὸς μειδιάσας, «ἄλλ' ἔγωγε, εἶπε, κηθῶς πρὸς πάντας ὑμᾶς, οὕτω καὶ πρὸς αὐτὸν ὡμολόγησα διὰ συνθήκης τὴν σωτηρίαν· ἀναχωρεῖτω λοιπὸν καὶ οὗτος μεθ' ὑμῶν ἀσφαλῆς». Τοιαύτην ἀμνηστικὰν ἐδείκνυεν ἡ μεγαλόψυχος τοῦ δυνατοῦ τούτου

φιλανθρωπία καὶ πρὸς ὁμοφύλους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοφύλους, καὶ εἰς μεγάλας καὶ εἰς μικράς περιστάσεις. Εὐηργέτει μὲν συνήθως τοὺς φίλους, συνεχώρει δὲ συνήθως τοὺς ἐχθροὺς· καὶ πάλιν (κατὰ τὰς προσπιπτούσας τῶν ἀνθρωπίνων μεταβολὰς) εὐηργέτει τοὺς ἐχθροὺς, συνεχώρει καὶ τοὺς φίλους. Ἐπειδὴ δὲ τῶν γενναίων ἀνδρῶν καὶ μικροὶ τινες χαρακτῆρες μνημονευόμενοι χαρίεντες φαίνονται καὶ καλοὶ, οὐ χεῖρον ἴσως προσθεῖναι καὶ τὸ ἐξῆς. Ἐγραψέ ποτε κατ' αὐτοῦ λίβελλον ἡ γλωσσαλγία τοῦ φθόνου, καὶ τοῦτον ἐτοιχοκόλλησεν ἐγγὺς τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀπήρχετο πρῶτας ὁ στρατηγός· εἰς δὲ τις τῶν ἀκολουθῶν ἐξεκόλλησε τὸν λίβελλον, καὶ ὁ στρατάρχης ἰδὼν καὶ ἀναγνούς κατέσχε παρ' ἑαυτῷ· μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας ἐπιδούς τινι τὸ χαρτίον, καὶ παραστὰς, ἐκέλευσεν ἀναγνῶναι εἰς ἐπήκοον πάσης τῆς Ἐκκλησίας, « Ἐπὶ, λέγει, μάθωσι τὰ κατ' ἐμὲ καὶ οἱ μὴ εἰδότες γράμματα! » Τοῦτο τὸ χάριεν δεῖγμα τῆς αὐτοῦ μεγαλοφροσύνης ὁμοιάζει πῶς πρὸς ἐκεῖνο τοῦ Περικλέους, ὅστις τὸν ἀκολουθοῦντα κατόπιν αὐτοῦ καὶ συνεχῶς λαιδοροῦντα μέχρι τῆς οἰκίας, ἐπειδὴ ἐνύκτωσεν ἤδη, παρέπεμψεν ὀπίσω ὑπὸ φωτί· καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ μικρότερα τῆς χρηστότητος τοῦ στρατηγοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τοῦ Περικλέους ὁ λόγος παροδικῶς ἐπεμνήσθη, τί μὴ λέγωμεν καὶ τὸ μέγιστον καὶ παρομοιότατον; Ἀπέθνησκεν ἤδη τῶν Ἀθηναίων ἐκεῖνος ὁ περικλεέστατος στρατηγός· καὶ μήπω τὰς αἰσθήσεις ἀφηρημένος, ἤκουε τοὺς περὶ αὐτὸν θρηνοῦντας καὶ ἀπαριθμοῦντας τὰ κατορθώματα τοῦ ἀνδρός· αὐτὸς δὲ μετὰ φωνῆς ἤδη σβεννυμένης « Θαυμάζω, εἶπεν, ὅτι ταῦτα μὲν ἐπαινεῖτε καὶ μνημονεύετε, ἃ καὶ γέγονεν ἤδη πολλοῖς στρατηγοῖς, τὸ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον οὐ λέγετε. Οὐδεὶς γὰρ δι' ἐμὲ τῶν ὄντων Ἀθηναίων

μέλαν ἰμάτιον περιεβάλετο. • Ταύτην ἀγαπητοὶ τὴν φωνήν, εἰ καὶ μὴ αὐτὸς ὁ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ καὶ χριστιανὸς Κολοκοτρώνης ἐφθέγγετο πώποτε περὶ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅμως ἀντ' αὐτοῦ πάντες οἱ Ἕλληνες συμφώνως ὁμολογοῦσιν. Ὅτι δι' αὐτὸν οὐδεὶς τῶν ὄντων Ἑλλήνων ἐμαυροφόρησε.

§. Ις. Οὕτω δὲ βίον καθαρὸν ἐν τοσαύτῃ ἐξουσίᾳ διάγων, καὶ οὕτως ἀμνησίκακον τὴν φιланθρωπίαν ἐπιδεικνύμενος ὁ δυνατὸς ἐν πολέμοις Κολοκοτρώνης, ἀπέβη δυνατὸς καὶ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἰδίων ὁμογενῶν, ἀγαπώμενος καὶ θαυμαζόμενος οὐ μόνον ἀπὸ τῶν ὀπλων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρετῶν τῆς φιλαδελφίας. Καὶ ὁ λαὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ ὁ στρατὸς ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς φιλόστοργον πατέρα καὶ κηδεμόνα. Καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς μάχης καὶ εἰς τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις, προσφιλεῖς ὑπῆρχε καὶ δραστήριος, εὐπείθειαν ἐμποιῶν διὰ τῆς εὐνοίας, καὶ πανταχοῦ τιμώμενος καὶ ὡς μεγαλοπόλεμος καὶ ὡς μεγαλοπολίτης, καὶ ὡς πρωταγωνιστὴς καὶ ὡς πατρονόμος. Καὶ τὴν τοιαύτην εὐνοίαν τοῦ πλήθους διὰ τοσοῦτων ἀγῶνων καὶ στρατηγιῶν καὶ πολιτικῶν περιπετειῶν (ὅποῃαι συνήθως συμβαίνουσιν ἐν πολέμου καιροῖς) ἀνεξέλεγκτον καὶ ἄπτωτον μέχρι τέλους διетήρησεν. Εἶχε δὲ καὶ τὸν λόγον σύμμαχον ὄργανον τῆς φιλοπάτριδος καὶ στρατηγικῆς αὐτοῦ συνέτεως καὶ ἐμπειρίας. Καὶ ῥήτωρ καὶ στρατηγὸς αὐτοδίδακτος, ἐλάλει τὴν γλῶσσαν καὶ τοῦ πολίτου τοῦ ἀπλοῦ καὶ τοῦ στρατιώτου, ῥυθμίζων ἑαυτὸν καὶ σχήματι προσώπου καὶ τόνῳ φωνῆς, ἐπίσης ἐνεργῶς πρὸς τὰς περιστάσεις, ὅσον ὑπῆρχεν ἐνεργὸς ἀπὸ τῶν εὐρύθμων ἀγωνισμάτων αὐτοῦ καὶ στρατηγημάτων. Εἰ δὲ καὶ οἱ τὴν ἀλήθειαν εἰκονίζοντες μῦθοι καὶ αἱ δημώδεις παροιμίαι ὑπάρχουσι (καθὼ· εἶπέ τις τῶν παλαιῶν) φιλοσοφία τοῦ λαοῦ, καὶ

γινῶμαι σωτηριώδεις, οὐδὲ ταύτης ἀπελείπετο τῆς ἀρετῆς ὁ ἀγχίνους οὗτος καὶ εὐφυστάτος στρατηγός· ἀλλὰ, καθὼς ἀπὸ τῆς ἄλλης τῆς ἀρχαϊκῆς ἀπλότητος τῶν ἡθῶν, οὕτω καὶ ἀπὸ τῶν λόγων παρίστανε πολλάκις τὴν ἀκεραιότητα τῶν ἀρχαίων ἐκείνων αἰώνων, ὁπότε καὶ σοφοὶ καὶ νομοθέται καὶ στρατηγοὶ διεκόσμου τὰ πλήθη, συγκιρνῶντες μετὰ τῆς αὐστηρᾶς ἀληθείας καὶ τὴν ἀπὸ τῶν μύθων ἡδεῖαν ἡθοποιῖαν. Ἡ δὲν ὁμοιάζειν ἄρα καὶ οὗτος ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλόπατρις Ἑλλήν τὸν υἱὸν τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν Γεδεὼν, οὗτινος ὁ φρόνιμος μῦθος εὐρίσκεται πάντων ἀρχαιότατος ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς; (α). Βλέπετε, νομίζω, ταύτην τὴν στιγμὴν τὸν Κολοκοτρώνην ὑπὸ τῆς ἀγάπης τῆς πατρίδος ἐπίσης ἐνθουσιῶντα, καὶ ὁπότε ἐδημηγόρει ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Ἐρασίνου πρὸς τοὺς περιστοιχοῦντας τῶν Ἑλλήνων στρατοὺς, ἐγκαρδιῶν αὐτοὺς εἰς τὸν Δραμαλαῖον ἐκεῖνον ἀγῶνα τὸν βχυώδυνον, καὶ ὁπότε χθὲς καὶ πρῶην εἰς ταύτην τὴν Βασιλεύουσαν ἐπὶ τῆς Πνυκὸς ἀναβὰς συνεβούλευε τὴν, ὡς ἀπτῆνες πελαργοὶ περὶ τὸν γέροντα πατέρα, σωρηδὸν περιῖσταμένην νευλαίαν τῶν μαθητῶν, διδάσκων αὐτοὺς καὶ διὰ τοῦ γηραιοῦ σχήματος καὶ διὰ τῶν ἀφελῶν αὐτοῦ λόγων εἰρηναίαν καὶ κουροτρόφον διδασκαλίαν, τὴν χριστιανικὴν καὶ πάτριον ἀρετὴν. Οὕτως ἀγήραντον καὶ ἀκοίμητον διετήρει τὸ φιλόπατρι καὶ φιλάνθρωπον. Τοῦτο δὲ καὶ αὐτοὶ διεκήρυξαν οἱ πολέμιοι. Γνωστὴ περιφέρεται τῶν ἐκ τῆς Ναυπλίας αἰχμαλώτων σατραπῶν ἢ πρὸς τὴν ἐν Ἄστρει Συνέλευσιν ἔκθεσις, δι' ἧς ἀνακηρύττουσι τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα. Καὶ μακρόθεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν οἱ περισωθέντες ἠὲ γινώ-

(α) Κριτ. Θ.

μόνησαν πρὸς αὐτὸν δι' ἐπιστολῶν. Οὕτως ἐν παντὶ ἔθνε
 ὑπάρχουσιν εὐγνώμονες ἄνθρωποι, τιμῶντες τὴν ἀρετὴν καὶ
 φοβούμενοι τὸν Θεόν. Ἦδη δὲ πάντως καὶ στενάξουσιν οἱ
 τοιοῦτοι μαθόντες τοῦ εὐεργέτου τὴν τελευτήν. Εἰ δὲ καὶ
 ἐπέχαιρον, ἀλλὰ καὶ οὕτω τὸν νικητὴν ἐστεφάνουν· διότι
 δι' αὐτῆς αὐτῶν τῆς χαρᾶς ἀνεκλήρυττον τὸ μέγεθος καὶ
 ἀξίωμα τοῦ ἰσχυροῦ, οὗτινος ὁ φόβος, ἐνστάξας δυσαπάλ-
 λακτος, ἐκράτει τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ ἀπόντων αἰχμα-
 λώτους.

§. IZ. Ἀλλ' ὁ βίος ὁ ἀνθρώπινος, ὅσῳ πολυχρόνιος ἂν
 ὑποτεθῇ, ὀλίγα πολλάκις ἔχει τὰ ἔτη τῆς εὐτυχίας, καὶ
 τοσούτῳ μᾶλλον κρίνεται βραχύτερος, ὅσῳ μᾶλλον ἐπίμοχθος
 καὶ ταραχώδης ἀποβαίνει. Ὅτε παραστὰς ὁ γέρων Ἰακώβ
 πρὸς τὸν δυνάστην τῆς Αἰγύπτου ἠρωτήθη παρ' αὐτοῦ, πόσα
 τῆς ζωῆς σου τὰ ἔτη; **Μικραὶ** (ἀπεκρίθη) **καὶ πονη-
 ραὶ γε γόνασιν αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς
 ζωῆς μου** (α). Οὕτως ὁ ἑκατοντριακοντούτης πρεσβύτης
 ὀλίγας εἶπε καὶ μικρὰς τῆς ζωῆς αὐτοῦ τὰς ἡμέρας, διότι
 ἦσαν **πονηραὶ**, τουτέστιν ἐπίπονοι καὶ κοπώδεις. Τοῦτ'
 ἂν εἶπε περὶ ἑαυτοῦ καὶ ὁ μακκρίτης Κολοκοτρώνης. Γέρων
 ἱκανῶς ἀπέθανε καὶ οὗτος, ἐβδομήκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν·
 ἀλλ' ὀλίγα τούτων διήγαγεν ἐν ἀκυμάντῳ καὶ γαληναίᾳ τῇ
 εὐτυχίᾳ· τὰ δὲ πλεῖστα διήνυσεν ἐν πόνοις καὶ μόχθοις
 ταλαιπωρούμενος, καὶ γευόμενος τῆς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ προσκαί-
 ρου τούτου βίου μεταβολῆς. Ἀλλὰ καὶ πρὸς ταύτην ἐπε-
 δείκνυτο φρόνημα γενναῖον καὶ ἀρρενωπὸν, καὶ καρτεροψυχίαν
 ἀνδρὸς εὐσεβοῦς, ἐλπίζοντος εἰς Θεὸν καὶ καρτεροῦντος
 ἀπομένων (ἔλεγε καὶ αὐτὸς) ἀπομένων ὑπέ-
 μεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοι. Κα-

(α) Γενισ. μζ'.

θῶς εὐτονον σῶμα καὶ ῥωμαλέον (ὅποιον ἦν καὶ αὐτοῦ τοῦ
 στρατηγοῦ) καὶ πρὸς ψυχὸς ἀντέχει καὶ πρὸς θάλπος ἀκα-
 ταγώνιστον, οὕτω καὶ ψυχῆς εὐρωστίαν οὔτε εὐτυχίαι θρύ-
 πτουςιν ἐπελθοῦσαι, οὔτε συμφοραὶ ταπεινοῦσιν, ἀλλὰ δια-
 περᾷ τοῦ βίου τὸν ῥοῦν ἀμετάβλητος πρὸς τὰς ἐκατέρωθεν
 ἀλληλοδιαδόχως μεταβαλλομένας σκηνάς. Τοιοῦτον διέβη
 τὸν δρόμον τῆς ζωῆς καὶ οὗτος ὁ μεγάλτιμος καὶ πολύτλας
 στρατηγός. Καὶ δικαίως ἂν τις τοῦτον παρομοιάσῃ πρὸς
 πολυχέυμονα ποταμὸν, ὅστις προρρέων εὐθυπόρως ἐπὶ τῆς
 κοίτης, ἔχει τὰς περιστεφούσας ὄχθας ἐκατέρωθεν κομώσας
 καὶ χλοεράς· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ καταδυόμενος εἰς χώνας
 τινὰς ἀφανῆς, ῥέει μὲν καὶ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ὅμως
 ἀμμῶδες ἔξωθεν καὶ ξηρὸν τὸ διάστημα καταλείπει, μέχρις
 οὗ πάλιν ἐμφανῶς ἀνατείλας, καὶ πελαγίσας τὸ νᾶμα περι-
 στεφές καὶ περίφυτον, ἐκβάλλει, τέλος, εἰς τὸν μέγαν
 Ὠκεανόν. Τοιουτοτρόπως καὶ οὗτος ὁ μακαρίτης μετὰ τὰς
 πρώτας ἐπιφανείας, καὶ τινὰς ἐφεξῆς ἀφανείας, διεπέρασε
 τὸν ὑπόλοιπον βίον ἐπιφανέστατος, πολλῶν μὲν παρὰ τοῦ
 Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τιμῶν καὶ βραβείων ἀξιωθεὶς,
 κοινὴν δὲ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν εὐδοξίαν ἀπολαμβάνων, τὴν
 ἀπὸ τῆς πεπνυμένης αὐτοῦ γνώμης καὶ τῆς πολυμόχθου
 ἀρετῆς. Οὐδ' ἀφῆκε τοὺς πρόην αὐτοῦ στεφάνους μαραι-
 νομένους δι' ἀπραξίαν, ἀλλ' αἰείποτε ἐνεργὸν ἐπεδείκνυτο
 τῆς φιλοπάτριδος αὐτοῦ ψυχῆς τὴν προαίρεσιν, χρηστό-
 τητος παράδειγμα γινόμενος, καὶ γνώμας εἰσηγούμενος πρὸς
 τοὺς συνόντας ἀγαθὰς καὶ κοινωφελεῖς. Καὶ σεμνότατον
 ἐφαίνετο θέαμα, πρεσβύτης πεπαυμένος πολέμων, καὶ βου-
 λευόμενος καὶ φροντίζων ὑπὲρ τῆς πολιτείας, καὶ γνωμοδο-
 τῶν ἐστεμμένος τὸν γεροντικὸν στέφανον τοῦ θείου φόβου
 καὶ τῆς πολυπειρίας. Ὅτι στέφανος γερόντων πολυπειρία

καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος Κυρίου» (α). Ὅθεν καὶ ὁ γέρον συνήθως ἤκουεν, οἶον γέρας ἐξαίρετον λαβὼν τὴν ἐπωνυμίαν. Καὶ περιέμενε λοιπὸν τοῦ βίου τὸ τέλος εὐσταθῆς καὶ ἐδραῖος, ὡς δρυς παλαιά, ὡς τερέβινθος ἀποβεβληκυῖα μὲν τὰ φύλλα ἐαυτῆς, ἀλλ' ὅμως μεγαλόκλωνος καὶ εὐστέλεχος καὶ ἔτι καρποφοροῦσα. Εἰ δὲ καὶ τὸ θνήσκειν μαχόμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος κρίνεται ζηλωτὸν καὶ μακαριστὸν, πολὺ μᾶλλον εὐποτμος καὶ ζηλωτότερος φαίνεται ὁ θάνατος τοῦ Κολοκοτρώνου· διότι ἐπέζησε καὶ ἐπεῖθε νικῶσαν καὶ βασιλεύουσαν τὴν ὑπὲρ ἧς ἐμάχετο πατρίδα. Ἐτελεύτησε δὲ καὶ ἐπ' εὐτεκνία, υἱοὺς καταλιπὼν ἀγαθοὺς ἀγαθῆς διαδόχους καὶ καλλίστης κληρονομίας, τῆς μιμήσεως τῶν πατρῶων ἀρετῶν. Καὶ τούτων τοῦ νεωτέρου χαρίεις καὶ ἱλαρὸς ἐορτάσας τοὺς γάμους, καὶ μόλις ἐκ τῆς λαμπρότητος τῶν ἀνακτόρων ἐπανελθὼν, καλεῖται ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ ἐπουρανίου Κυρίου καὶ Βασιλέως, ἀναλύσαντος ἐκ τῶν γάμων (β), καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς ἐκ τοῦ βίου, ὡς ἀπὸ συμποσίου, μήτε διψῶν μήτε μεθύων.

§. III. Τελευταῖον, ὁ φιλόθεος ἀγωνιστῆς Κολοκοτρώνης ἠγωνίζετο καὶ αὐτὸς καθ' ἑαυτοῦ τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς μετανοίας, ἀποβλέπων πρὸς τὸν ἀδέκαστον ἐκείνον κριτὴν, οὐτινος ἐνώπιον οὔτε σκήπτρων, οὔτε τροπείων, οὔτε τιμῶν καὶ πλούτων ἐπὶ κηροὶ δοῖχι καὶ φαντασίαι παρρησιάζονται· μόνον δὲ καὶ τούτων καὶ πασῶν τῶν πράξεων καὶ προαιρέσεων τοῦ ἀνθρώπου φοβερὸν ἠνέφκεται λογοθέσιον. Ἐκείνην τὴν ὥραν καὶ οὗτος ἐνθυμούμενος ἐσπούδαζε διαλύειν τοὺς συνδέσμους τῆς ἁμαρτίας, εἰς ὅσους καὶ αὐτοῦ

(α) Σ. Σειρ ΚΕ. 6. (β) Δουκ. IB. 33.

τὴν ψυχὴν περιέπλεκεν ἡ πλάνη τοῦ κόσμου, καὶ τῆς σαρκὸς, καὶ τῆς μεθοδείας τοῦ πονηροῦ. Ναὶ ἀγαπητοί, ὅσον ἀγαθοεργὸς ἀνεφάνη καὶ φιλόθεος καὶ φιλάδελφος οὗτος ὁ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ὅμως ὑπῆρχε καὶ αὐτό, καὶ ἐπο-
 μένος ἀμαρτωλός! « Ἡ μ α ρ τ ε κ αὶ α ὐ τ ὸ ς εἰ ς τὸ ν
 ο ὕ ρ α ν ὸ ν κ αὶ ἐ ν ὡ π ι ο ν τ ο ὕ Ὑ ψ ί σ τ ο υ.
 Τοῦτο καὶ αὐτὸς ἠσθάνετο, καὶ ὁ λόγος ὁμολογεῖ. Οὐαὶ
 εἰς τοὺς προβαίνοντας ἐπαινέτας τοῦ τεθνῶτος καὶ πανηγυ-
 ριστάς, οἵτινες ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνώπιον τῆς
 ἁγίας Ἐκκλησίας τῶν ἀδελφῶν, παριστῶσι τὸν παρ' αὐτοῖς
 δοξαζόμενον ἥρωα, ὡς ἄγαλμα τελειότητος, συγκρύπτοντες
 αὐτοῦ τὰς κηλίδας ὑπὸ τὸν λεπτὸν πέπλον τῆς εὐμορφολο-
 γίας. Ἄπαγε! ἀπέστω τοιοῦτος ἄθλιος στολισμὸς ἀπὸ τῆς
 Χριστιανικῆς διαθέσεως καὶ μνήμης τοῦ μακαρίτου· ὅστις
 αἰσθανόμενος καὶ ὁμολογῶν ὅτι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πᾶς
 ἄνθρωπος παρίσταται ἀμαρτωλός, καὶ πᾶσα ἡμῶν ἡ δικαιο-
 σύνη μεμολυσμένη φαίνεται καὶ ἀκάθαρτος, ὡς ῥ ἄ κ ο ς
 ἀ π ο κ α θ η μ ἔ ν η ς, καὶ αὐτὴ δὲ τῶν ἀστέρων ἡ κα-
 θαρότης ἀποδείκνυται σκοτία, ἐσπούδαζεν ἀποπλύνειν
 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν συνείδησιν διὰ τῶν δακρύων
 τῆς μετανοίας, ἐξιλεῶν τὸν Θεόν, καὶ μόνον ἐκ τοῦ ἀπείρου
 αὐτοῦ ἐλέους ἐλπίζων τὴν συγχώρησιν τῶν ἰδίων ἀμαρ-
 τιῶν. Ὅθεν καὶ πρὸ πολλοῦ πρὸς τὴν ἔξοδον προετοιμαζό-
 μενος, περιήρχετο διαρρήσσων πάντα σύνδεσμον ἀνομίας
 καὶ ζητῶν καὶ παρέχων συγχώρησιν πρὸς πάντας τοὺς γνω-
 στοὺς καὶ συναγωνιστάς. Ἐπὶ τούτῳ καὶ τὰς νήσους περι-
 ῆλθε, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον ῆλθε τὸ τελευταῖον, συν-
 τασσόμενος πρὸς τοὺς γνωρίμους, καὶ τὸ πάτριον ἔδα-
 φος ἀποχαιρετῶν τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Καὶ ἐπα-
 νελθὼν δὲ πάλιν οὐ διέλιπεν εὐμενίζων τὸν Θεὸν το-
 ἐλέους, καὶ ἐξομολογούμενος, καὶ τῶν θείων μυστηρί

ων κοίνωνων, ὡς ἐποίησε καὶ τὴν ἑναγχοσ παρελθοῦσαν ἐ-
γίαν τεσσαρακοστὴν τῶν Χριστουγέννων. Ἀλλ' εἰς τὸ τέ-
λος τοῦ βίου, ὑπὸ βροντῆς αἰφνιδίου θανάτου πληγείς,
ἠξιώθη μὲν τῶν ἐφοδίων τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἀλλ' ἀγωνιῶν
ἤδη καὶ λειποψυχῶν. Ἄρα γε κατ' ἐκείνην τὴν ἀγωνίαν
ἐπέβλεψεν ἔλεως πρὸς τὴν φιλάδελφον αὐτοῦ ψυχὴν ὁ Θεὸς
τῆς ἀγάπης; Κύριε καρδιογνώστα σὺ μόνος οἶδας! Σὺ
Δέσποτα ζωῆς καὶ θανάτου, ὁ θανατῶν καὶ ζωογονῶν, καὶ
πᾶσι τοῖς ἐν πίστει καὶ μετανοίᾳ πρὸς σε μεταχωροῦσιν
ἐπαγγειλάμενος, ὅτι «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνη
ζήσεται». «Ἐὰν γὰρ ἀνομίαις παρατηρή-
σῃς Κύριε Κύριε τίς ὑποστήσεται»; Οὕ-
τως ἐτελείωσε τὸν βίον ὁ ποτὲ δυνατὸς Κολοκοτρώνης·
καὶ τοιαῦται ἦσαν αὐτοῦ αἱ πράξεις δι' ὧν ἀπέδειξεν, ὅτι
εἶχεν ἀνδρίαν βεβαιοῦσαν αὐτοῦ τὴν πίστιν, ὡς εἶχε καὶ
τὴν πίστιν τελεσιουργὸν πρὸς ἀνδρίαν, εἰς σωτηρίαν τῆς
Ἑλλάδος. Οὕτως ἔπ ε σ ε δ υ ν α τ ὸ ς σ ῶ ζ ω ν τ ὸ ν
Ἰ σ ρ α ἦ λ.

§. ΙΘ. Ἄνδρες Χριστιανοί, καὶ πᾶσα ἡ πολυπληθὴς
ὁμήγυρις, ἡ συνελθοῦσα εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ μεγαδόξου
καὶ ἀειμνήστου τούτου νεκροῦ. Βλέπετε τῆς ἀνθρωπίνης
ζωῆς τὸ μάταιον καὶ ἐπίκνηρον· ὡς ἐφήμερον ἄνθος, ὡς κα-
πνὸς, ὡς ὄνειρον, ὡς σκιά, ὡς ἔχνος πλοίου θαλασσοπόρου
παρέρχεται ὁ βίος ἡμῶν ἐπὶ γῆς· καὶ πολλάκις ἔρχεται
ὁ θάνατος αἰφνίδιος. Καθὼς εἰς τὴν περίγειον ἀτμοσφαῖραν
ἐξαίφνης ῥήγνυται ἡ βροντὴ, παρομοίως καὶ εἰς τὴν ἀει-
κίνητον τοῦ βίου περιστροφὴν περικροτεῖ τὰς ψυχικὰς ἡμῶν
ἀκοάς, ὡς φωνὴ βροντῆς, ἡ φωνὴ τοῦ καλοῦντος ἡμᾶς
ἀπὸ τῆς προσκαίρου πρὸς ἄλλην ζωὴν, τὴν ἀτελεύτητον
καὶ ἀπέραντον. «Φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν

τῷ τροχῷ. Καὶ βλέπομεν ἤδη [πρὸ ὀφθαλμῶν τῆς
 τοιαύτης βροντῆς] τὸ ἔργον. «Φωνὴ τῆς βροντῆς
 σου ἐν τῷ τροχῷ.» Βλέπεις ἔνδοξον καὶ πλούσιον,
 ἢ ἄδοξον καὶ πένητά ἀπαγόμενον πρὸς ταφὴν; ἐνθυμήθητι
 τὴν βροντὴν! Φωνὴ βροτῆς ἐν τῷ τροχῷ.
 Βλέπεις γέροντα πρεσβύτην, ἢ νέον, ἢ παῖδα καὶ βρέφος
 νεκρόν; ἐνθυμήθητι τὴν βροντὴν. Φωνὴ βροντῆς
 ἐν τῷ τροχῷ. Τροχὸς ὁ βίος οὗτος, τροχὸς πολυδί-
 νητος, ἄνω καὶ κάτω περιστρεφόμενος, καὶ τὸν ταλαίπωρον
 ἄνθρωπον ἀντιπερισπῶν εἰς τῆς ἀστάτου ματαιότητος τὴν
 περιφοράν. Ἀλλ' ἐξαίφνης ἀκούεται ἡ βροντὴ τοῦ αἰωνίου,
 καὶ παύει ἡ κυκλοφορία, καὶ ῥήγνυται ὁ ἄξων, καὶ συν-
 τρίβεται ὁ τροχός· ὁ δὲ τροχηλάτης καλεῖται ἄνω πρὸς
 τὴν φωνήν! «Φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ
 τροχῷ.» Καὶ λοιπὸν ἀδελφοί μου, πρὶν ἕκαστος ἡμῶν
 ὑπὸ ταύτης τῆς βροντῆς καλεσθῇ, προετοιμαζώμεθα πρὸς
 τὴν αἰφνίδιον κλήσιν διὰ τῶν ἔργων τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς
 μετανοίας. «Μήποτε βαρυνθῶσιν ἡμῶν αἱ
 καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ
 μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος
 ἐπιστῇ ἐφ' ἡμᾶς ἡ ἡμέρα ἐκείνη.» Καθὼς
 οἱ μετ' ὀλίγον μέλλοντες θαλασσοπορεῖν παρακάθηνται πα-
 ρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ἔχοντες ἕκαστος μεθ' ἑαυτῶν προπαρα-
 σκευασμένα τὰ ἐφόδια, καὶ περιμένοντες τὴν ὥραν, πότε
 τούτους καλέσει τοῦ Κυβερνήτου τῆς νηὸς ἡ φωνή, παρο-
 μοίως καὶ ἡμεῖς προπαρασκευαζώμεθα πρὸς τὴν ἐξοδον,
 ἔχοντες ἕτοιμα μεθ' ἑαυτῶν τὰ ἐφόδια, καὶ ταῦτα, ὅποια
 καὶ εἰς τὴν ἄνω ζωὴν παρακολουθοῦσι, τὰς πράξεις τῆς

εὐσεβείας! «Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἑτοιμοὶ ὅτι, ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται» (α).

§. Κ. Ταῦτα ἀγαπητοὶ ὑπομνησκει ἡμᾶς ὁ μακαρίτης Κολοκοτρώνης· ποίαν τῆς ὑπομνήσεως ἀμοιβὴν ἀποδώσωμεν πρὸς αὐτόν; Ὡ παρόντες καὶ ἀπόντες ὁμόπιστοι καὶ ὁμογενεῖς, ὦ ξένοι καὶ συμπολίται καὶ γνῶριμοι καὶ φίλοι καὶ συγγενεῖς τοῦ μακαρίτου, Ὡ συναγωνισταὶ τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀκαμάτων αὐτοῦ πόνων καὶ στρατιωκοὶ καὶ πολιτικοί. Ἀναλάβετε κατὰ νοῦν τὰς πόλεις, τὰς χώρας, τὰς πεδιάδας, τὰ ὄρη, ὅπου συνηγωνίσθη μεθ' ὑμῶν ὑπὲρ σωτηρίας τῆς πατρίδος ὁ πεσὼν οὗτος δυνατός! ἐνθυμήθητε τοὺς ἀτρύτους αὐτοὺς πόνους, τὰς ταιπώρους θλίψεις, τοὺς μεγάλους κινδύνους, τὰς ὀρθὰς συμβουλὰς, τὰ κατορθώματα τῆς ἀνδρίας, τὸ φιλόπατρι καὶ ἀμνησίκακον καὶ φιλάνθρωπον αὐτοῦ ἦθος, πάσας τὰς πράξεις τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς. Ἰδοὺ πέπαυται πλέον καὶ πράττων καὶ λαλῶν καὶ πνέων καὶ ζῶν ὁ Κολοκοτρώνης. Ἰδοὺ κεῖται νεκρὸς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, καὶ μίαν καὶ μόνην χάριν διὰ τοῦ σχήματος αὐτοῦ ζητεῖ παρ' ἡμῶν, τὴν συγχώρησιν! Δότε ἀδελφοί μου δεδακρυσμένοι, δότε τῷ νεκρῷ τὴν χάριν ταύτην, ἧς χρῆζομεν ἅπαντες· δότε ταύτην καὶ φίλοι, καὶ ἀδιάφοροι, καὶ εἴτινες ἐπάθετέ ποτε πρὸς αὐτὸν ψυχρότητα καὶ διαφοράν. Πᾶσα δεσμένεια τῷ βίῳ τούτῳ συναποτίθεται. Καὶ δεῦτε καὶ συνάψωμεν τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν δεήσεις, εὐχόμενοι πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ ἐλέους ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὡ Θεὲ τῶν πνευμάτων καίσης πάσαρκος, ὦ γένους θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου καὶ πάσης ἀοράτου καὶ ὁρατῆς φύσεως δημιουργέ, ἦλιε δόξης αἰδίου, καὶ ἀένναε πηγὴ τῆς

ἀθανασίας, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων σου, καὶ ἀνάπαυσον
τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου Θεοδώρου ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν
χώρᾳ ζώντων, ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν δικαίων, παριδὼν τὰς
ἁμαρτίας αὐτοῦ. Πολλὰ ἐκοπίασεν ὑπὲρ τῆς ἀγίας σου πίστεως,
πολλὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἠγάπησε, καὶ πάντοτε πιστῶς ἔπεκα.
λεῖτο τὸ πανάγιόν σου ὄνομα. Ἄφες αὐτῷ Κύριε πάσας τὰς
ἁνομίας, ὃ τὴν πίστιν ἀποδεξάμενος τοῦ ἑκατοντάρχου, καὶ
πᾶσι τοῖς φιλαδέλφοις χρεωφειλέταις τὸ δάνειον τῶν πολ-
λῶν τοῦ θείου σου νόμου παραβάσεων χαριζόμενος. Κύριε
ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοὺς δικαίους ἀγαπῶν καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς
ἐλεῶν, τὸ ἔλεός σου ἐπικαλούμεθα· πρὸς σὲ οἱ λειτουργοί
σου, πρὸς σὲ πᾶς ὁ λαός σου, πρὸς σὲ μετὰ πίστεως ἐκβοῶ-
μεν, ὁ Θεὸς συγχωρήταις αὐτῷ· ὁ Θεὸς συγχωρήσαις αὐτῷ·
ὁ Θεὸς συγχωρήσαις αὐτῷ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελ. 14 στίχ. 13 γρ. εἰσέπ. πτε. Σελ. 15 στίχ. 7 ἐνίκα, στίχ. 13
ἡρημωμένας, στίχ. 16 τέλος, ὁ Αἰγύπτιος. Σελ. 16 στίχ. 2. χώραν· στίχ. 10
δυσωπῶν, τοῦ; δὲ καὶ τραχύτερον, στίχ. 21 ὁ Κολοκοτρώνης. Σελ. 17
στίχ. 27 χαρίζει, στίχ. 30. Ἰωάν. ε. Σελ. 18 στίχ. 10 ἀνδρείων.

Παραιώσαντες τὴν τύπωσιν τῶν ἐπικηδείων λόγων τῶν ἐν τῇ προτευούσῃ
ἐκφωνηθέντων, προχωροῦμεν καὶ εἰς τὰ ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐφημερίδων λεχ-
θέντα διὰ τὴν ἀποδίωσιν τοῦ ἀοιδίμου Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, ἀρχόμενοι
ἀπὸ τῆς συνοπτικῆς βιογραφίας, τὴν ὁποίαν ἐξέθεσεν ἡ πολιτικὴ ἐφημερίς,
ὁ Αἴων, τῇ 10 Φεβρουαρίου 1843, Ἀριθμ. 417.

Ο ΓΕΡΩΣ.

Ἄμα ἤρχισε καταυγάζων τὰς κορυφὰς τοῦ Ὑμηττοῦ
ὁ ἥλιος τῆς 4 Φεβρουαρίου, φωνὴ εἰς τὴν πόλιν ἅπασαν
ἠκούσθη βαρεία, Ἀπόπληκτος ἀποθνήσκει ὁ
Γέρωσ!! Τὴν φωνὴν αὐτὴν, συγκινήσασαν ἐν ἀκαρεῖ
τὰς καρδίας ὄλων, ἠκολούθησε συρροὴ πολιτῶν πολλῶν
κατὰ τὴν οἰκίαν τούτου, καὶ μοιρολόγιον γοερὸν

«Σὲ κλαῖνε χώραις καὶ χωριά»

ἤγγειλε περὶ τὴν ὥραν ἐνδεκάτην, ὅτι εἰς τὴν ζωὴν δὲν
ὑπάρχει πλέον ὁ μέγας πολίτης τῆς Ἐπανχστάσεως, Θεό-
δωρος ὁ Κολοκοτρώνης.

Λύπη βαθυτάτη περιέχυσε δακρύων πικρῶν τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἐκάστου. Ἐθρῆνει τὸ πιστὸν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκ-
κλησίαν τοῦ τέκνον ὁ εὐσεβὴς Ἱερεὺς, τὸν νουνεχῇ καὶ
πατριώτην Ἀρχηγὸν ὁ γενναῖος στρατιώτης, τῶν ἐθνικῶν
δικαίων τοῦ τὸν δημοτικὸν προστάτην ὁ καλὸς πολίτης,
τὸν μεγαλόψυχον καὶ ἀμνησίκακον ἄνδρα ὁ ἐχθρὸς, τὸν
πιστὸν καὶ ἐνάρετον σύντροφον ὁ φίλος, τῆς Πνυκὸς τὸν

ἐβδομηκοντούτην καὶ ἀπλοϊκὸν σύμβουλον ἡ νεολαία. Ἐν-
τεῦθεν μία ἀπὸ τοῦ στόματος ὄλων ἐξήρχετο φωνὴ μετὰ
στεναγμοῦ, Ἐχάσαμεν τὸν Γέρον, δὲν ἔχο-
μεν πλέον τὴν σκιὰν τοῦ ἀναγκασίου
Κολοκοτρώνου!! Ἐντεῦθεν ἠνωμένοι πάσης τάξεως
καὶ ἡλικίας πολῖται, φίλοι καὶ ἄλλοι, χαλεπῶς φέροντες
τὴν ἐθνικὴν συμφορὰν ταύτην, προσήρχοντο εἰς τὴν με-
τὰ ξίφος ἐσταυρωμένην λάρνακα ἀσπαζόμενοι τοῦ μεγά-
λου πολίτου καὶ σωτῆρος τὴν χεῖρα καὶ τὰ νεκρὰ χεῖλη.
Ἐντεῦθεν τῆς Ἐπικρατείας οἱ Σύμβουλοι συνεδριάζοντες
διελύθησαν πάραυτα ὡς ἀναγνωρίζοντες, ὁποῖου ἡ πατρίς
ἐστερήθη εὐεργέτου, ὁποῖον ἡ ἔλλειψις τοῦ ἄφησε κενόν,
ὁποῖαν εἰς τὸν διάσημον αὐτὸν πρόμαχον καὶ συναδελφόν
των ὤφειλον εὐγνωμοσύνην.

Εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν ἀνακαλεῖ τὸν τοῦ νεωτέρου Σκιπί-
ωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ Πελοποννησίου
Κολοκοτρώνου. Εἰς τῶν ἐπισήμων τούτων ἀνδρῶν τὸν βίον
καὶ τὸ τέλος εὐρίσκομεν ὁμοιότητα τὴν μεγαλητέραν. Γνω-
στὸς εἰς τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὰς πολιτικὰς καὶ στρατιω-
τικὰς αὐτοῦ ἀρετὰς ὁ πρῶτος, υἱὸς τοῦ περιφήμου Παύλου
Αἰμιλίου, ἠλευθέρωσε τὴν πατρίδα του Ῥώμην διὰ τῆς
καταστροφῆς τῆς μόνης ἀντιζήλου Καρχηδόνης· γνωστὸς
εἰς τὸν νεώτερον κόσμον διὰ τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα ὁ
δεύτερος, υἱὸς τοῦ περιφήμου μετὰ τὴν πρώτην τοῦ 1769
ἐπανάστασιν Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνου, ἠλευθέρωσε τὴν
πατρίδα του Ἑλλάδα, δούλην οὔσαν, πολεμήσας ὅχι Δύ-
ναμιν ἀντίζηλον μετὰ στρατοῦ μεγάλου, ἀλλ' ἰσχυρὸν
δυνάστην διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν πατρίδα εἰλι-
κρινούσας ἀφοσιώσεώς του, διὰ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τοῦ στρα-
τιωτικοῦ χαρακτῆρός του. Καὶ ὁ Σκιπίων καὶ Κολοκοτρώ-

νης «ὑπερέβαλον, τὰς ὁποίας εἶχον πρὸς αὐτοὺς οἱ πολῖται
μεγίστας ἐλπίδας» καὶ τοῦ Σκιπίωνος καὶ τοῦ Κολοκο-
τρώνου «ἀφείλε τὸ τάχος τὴν αἴσθησιν τοῦ θανάτου» καὶ
εἰς τὸν Σκιπίωνα καὶ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην «τοσοῦτον
» τῇ πολιτείᾳ προσφιλεῖς γενομένους » ἡ αὐτὴ «κατὰ τὴν
» κηδείαν θλίψις ἐδείχθη. »

Ἡ θλίψις αὕτη, ὁ ἄκρος σεβασμὸς, ἡ γενικὴ κίνησις
ἀπάσης τῆς πόλεως κατὰ τὴν κηδείαν τῆς 5 Φεβρουα-
ρίου ὑπῆρξε καὶ ἔσεται φαινόμενον μοναδικόν, διότι δὲν
θέλει ἴσως ὑπάρξει ἄλλος Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ἐνῶ δὲν
ὑπάρχει πλέον Ἑλληνικὴ τῶν 1821 Ἐπανάστασις. Τὸ φαι-
νόμενον τοῦτο ἐξηγεῖ μόνος ὁ πρὶν καὶ μετέπειτα βίος τοῦ
Ἀνδρός, καθαρὰ ὢν τῆς Ἐπαναστάσεως ἱστορία.

Ἀνῆκεν οὗτος εἰς μίαν τῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων, αἵτινες
ἔσφζον ἄλλοτε τὴν ἐλευθερίαν ἐπὶ τῶν ὁρέων διαμαρτυ-
ρούμεναι. Αὕτη ἡ οἰκογένεια κατήγετο ἀπὸ ἐν τῆς Μεγα-
λουπόλεως χωρίον Ρουπάκι, ἐρημωθὲν πρὸ 300 ἐτῶν περί-
που. Ἕνας τῶν διασωθέντων κατοίκων του, τὸ ὄνομα τοῦ
ὁποίου, ὡς καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις, ἀγνοεῖται, κατέφυγεν εἰς
τι χωρίον τῆς Γόρτυνος Λιμπούσι, φέρον ὀνομασίαν Σλα-
βωνικῆς μὲν καταγωγῆς, σημαίνουσιν δὲ Ὁ ρ ο ς Δ ό ξ η ς.
Τίς δὲν βλέπει προωρισμένην οἶονεῖ τὴν ἐν αὐτῷ γέννησιν
ἐνὸς τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς πατρίδος.

Ὁ πρόσφυξ αὐτός, υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε πρωτεύον-
τος κατὰ τὸ χωρίον Λιμπούσι, ἐγέννησε τέκνα, ἑγγονος
τῶν ὁποίων γνωρίζεται ὁ πρόπαππος τοῦ Θ. Κολοκοτρώνου
Δῆμος Τσεργίνης, καὶ ἀπὸ τούτου ἡ ἀναμφίβολος ἱστορία
τῆς Κολοκοτρωνικῆς οἰκογενείας. Πολλὰ ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ
οἰκογένειαί φέρουσιν ἄχρι τοῦδε τὴν ἐπωνυμίαν Τσεργιναῖοι.
Πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπ'

τῶν 1714 μετέβη ὁ Δῆμος πλησίον τῶν Ἀρματωλῶν τοῦ Οὔλυμπου καὶ τῆς ἄλλης Στερεᾶς, καὶ μετὰ 12 ἔτη ἐπανῆλθεν, ὅτε ἐκλινε γόνυ ἡ Πελοπόννησος ἐνώπιον τῆς Τουρκικῆς δυναστείας. Ὁ Δῆμος προσέβαλε τότε μετὰ 300 Γορτυνίων τοὺς Τούρκους κατὰ τὸν Παλαιόπυργον τῆς Βυτίνης (α), καὶ μετὰ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας δὲν συμβιβάζεται πλέον ἡ οἰκογένεια αὕτη.

Ἰωάννης, υἱὸς τοῦ Δήμου, πρῶτος ἐπονομασθεὶς Κολοκοτρώνης, κατεμελίσθη συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων τῆς Ἀνδρούσης, καὶ παῖς τούτου ὁ Κωνσταντῖνος Κολοκοτρώνης κατέστη διάσημος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπαλλάξας ἐπαρχίας πολλὰς ἀπὸ τὴν μάλιστα ἐκείνων τῶν ἀγρίων τυραννίσκων (β), οἵτινες, ὡς ἄλλοι Πιτυοκάμπται, κατεῖχον τὰς διαφόρους στενωποὺς καὶ ὁδοὺς τῆς Χερσονήσου. Τῶν ἀπανθρώπων τούτων καὶ ἀπειθῶν Ἀλβανῶν τὴν ἀναγκαίαν ἐξολόθρευσιν ἀποφασίσασα ἔπειτα ἡ Ὀθωμανικὴ ἐξουσία, συνεκέντρωσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον πολυάριθμον στρατὸν ὑπὸ τὸν Γαζῆ Χασὰν Πασᾶν, καὶ οὗτος προσεκάλεσε τότε σύμμαχόν του τὸν Κωνσταντῖνον Κολοκοτρώνην, σπεύραντα ἐπὶ κεφαλῆς 4000 ὀπλοφόρων τὸν θάνατον καὶ τὴν φρίκην εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς κατὰ τὰ Τρικόρυφα (γ) πρῶτον καὶ μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ ἀκολουθῶς. Τοῦ μεγάλου ἐμπνευσθέντος ἔκτοτε τρόμου ἀπόδειξις πρόκεινται οἱ ἴδιοι Ἀλβανοί, ὁμνύοντες ἐπὶ πολὺν ἔπειτα καιρὸν τὸν πιστότερον

(α) Ὁ πόλεμος, τὸν ὁποῖον ὁ Πρόπαππος τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη Δῆμος ἔκαμεν, ἐγένεν εἰς τὴν πλησίον τῆς Βυτίνης θέσιν ὀνομαζομένην Πολέμους, καὶ ὅχι εἰς τὸν Παλαιόπυργον.

(β) Κατ' ἐξοχὴν διὰ τὴν ἐξολόθρευσιν τοῦ περιβοήτου Δυναστού Ἀλβανοῦ Μετζαράπη, τὸν ὁποῖον ἠφάνισε μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸν Ἅγιον Γεώργιον τῆς Νεμέας.

(γ) Ἀπὸ τὰς κεφαλὰς τῶν φονευθέντων Ἀλβανῶν ἐσχημάτισαν πύργον.

ὄρκον α εἰς τὸ σπαθὶ τοῦ Κολοκοτρώνη . . .

Ἀλλὰ σύμφωνον μετὰ τοὺς Τούρκους ὑπὸ ἓνα σκοπὸν γενικώτερον ἐδείχθη ὁ Κωνστ. Κολοκοτρώνης εἰς μόνην τὴν παροῦσαν περίστασιν. Οἱ μὲν ἄλλοι ἅπαντες ἀνεγνώρισαν εὐθὺς τὴν ξένην Ἐξουσίαν μετὰ τῶν Ἀλβανῶν τὴν ἐξάλειψιν· αὐτὸς δὲ ἀνεξάρτητος μένων μετὰ τοὺς ὀπαδούς του, συνεδέθη διὰ συμμαχίας μετὰ τὸν τότε κυριαρχεῦντα τῆς Μάνης δυνατὸν Παναγιώταρον. Κατὰ τῶν [δύω τούτων, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων ὑπῆρχεν ἤδη ἡ πραγματικὴ ἰσχύς καὶ διεύθυνσις ὅλης τῆς Πελοποννήσου, ἠναγκάσθη ἡ Ὀθωμανικὴ Ἀρχὴ νὰ κινήσῃ στρατὸν 14,000 κατὰ γῆν καὶ 12 πλοῖα τῆς γραμμῆς κατὰ θάλασσαν, ὥς νὰ προέκειτο πόλεμος κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης· ἡ δύναμις δ' αὕτη πολιορκήσασα τὸν μὲν Παναγιώταρον εἰς Μαραθονήσιον (α), τὸν δὲ Κολοκοτρώνην εἰς Καστάνιτσαν, ἐνίκησε φονεύσασα ἀμφοτέρους καὶ ἐπεστήριξεν ἔκτοτε ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν.

Υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἐγεννήθη τῇ 3 Ἀπριλίου 1769 ὑπὸ ἐν δένδρον τοῦ ὄρους λεγομένου τὸ Βουνὶ τοῦ Ῥάμα (β), καὶ ἄνωθεν τοῦ χωρίου Μποῦ-

(α) Ὁ Παναγιώταρος οὗτος δὲν ἐφονεύθη εἰς τὸ Μαραθονῆσι, ἀλλὰ εἰς τὴν Καστάνιτζαν μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη. Συγχρόνως ἐφονεύθησαν καὶ τρεῖς ἀδελφοὶ τοῦ Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη καὶ ἄλλαι συγγενεῖς μετὰ τεσσάρων υἱῶν του, οἵτινες ἠχμαλωτίσθησαν. Ἐκ τῶν 4 τούτων υἱῶν του οἱ μὲν δύο ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τοὺς Ποριώτας καὶ Ὑδραίους, οἱ δὲ ἕτεροι ἐχάθησαν, ἐντεῦθεν ἐκ τῆς συγχρόνου ἀπωλείας ἐξ αὐτῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἡπαροιμία = ἀμαρτία Κολοκοτρωνεῖκαις.

(β) Ἔνεκα τῆς ἐπαναστάσεως οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων καὶ Κωμοπόλεων εἶχον ἀπομακρυνθῆ εἰς τὰ ὄρη πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ὑπάρξεώς των, καὶ συνέπεσε κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ γέννησις τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ῥάμα.

γα τῆς Μεσσηνίας κειμένου. Δύω ἄρα ἐπαναστάσεις μνημονεύουσι τοῦ Ἀνδρὸς αὐτοῦ τὴν γέννησιν καὶ τὸν βίον, ἡ τῶν 1769 πρώτη καὶ ἡ τῶν 1821 δευτέρα. Μέχρι τῆς εἰς Καστάνιτσαν καταστροφῆς τοῦ πατρὸς του διέμεινεν οὗτος εἰς τὴν Μάνην ἡλικίας ἐννέα ἐτῶν, καὶ εἰς τὴν Ἀλωνίσταιν ἔπειτα ἐπὶ τρία ἔτη. Κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτὴν ἐποχὴν φέρων εἰς Τρίπολιν ξύλων φορτίον καὶ προχωρῶν εἰς τὴν πόλιν τεταραγμένος, ἐραπίσθη παρὰ τινος Τούρκου ἀγανακτήσας ἡγόρασεν ἀντὶ ἄλατος καὶ ἀλεύρου μάχαιραν, τὴν ὁποῖαν καὶ ἀκονῶν ἐπὶ πέτρας ἐρραπίσθη ἐκ δευτέρου παρ' ἄλλου Τούρκου. Δρομαῖος τότε ἐξῆλθε τῆς πόλεως ἐκδίκησιν πνέων. Τίς δὲ προέβλεπεν, ὅτι μετὰ 40 ἔτη ἔμελλε νὰ λάβῃ τὴν λαμπροτέραν ἱκανοποίησιν εἰς τὴν ἰδίαν ταύτην πόλιν; τίς λησμονεῖ τὴν φρικαλέαν σκηνὴν τῶν 22 76ρίου 1821, τὴν ἄλωσιν λέγομεν τῆς Τριπόλεως;

Τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του προχειρίζεται Καπετάνιος ὑπὸ τῶν συντρόφων τοῦ πατρὸς του, καὶ ἀναγνωρίζεται τοιοῦτος ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Ἐξουσίας κατὰ τὴν Μεγαλούπολιν ἐπὶ ἕξ ἔτη. Δὲν ἠδύναντο ὅμως οἱ Τούρκοι νὰ ὑποφέρωσιν οὔτε τὸ ὄνομα Κολοκοτρώνης ὡς ἀντικείμενον τοῦ πλέον ἀδιαλλάκτου μίσους αὐτῶν, οὔτε τὴν αὐξάνουσαν δύναμιν τούτου. Ἐντεῦθεν κατηδάφισαν τὴν οἰκίαν του, ἀποτυχόντες τῆς ἐναντίον του ἐπιβουλῆς· ἐδήμευσαν ἔπειτα τὴν περιουσίαν του, ἀποτυχόντες τοῦ ἐπὶ δύο ἔτη καταδιωγμοῦ του εἰς τὰ ὄρη· καὶ τέλος ἀναγκασθέντες πάλιν νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν Ἀρχηγὸν τῆς Μεγαλουπόλεως, τοῦ τμήματος τοῦ Κάμπου καὶ τῶν βουνῶν τῆς Γόρτυνος, τὸν κατέτραξαν ἐκ νέου, ἀπαιτήσαντες παρὰ τῶν Προεσῶτων τὴν κεφαλὴν του καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτῆς τὰς ἰδικὰς των. Τοσαύτη ἦτο ἡ βεβήκη τοῦ ὀνόματός τούτου εἰς τὸ

πνεῦμα τῶν Τούρκων, ὥστε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μόνου ἰσο-
τίμων μὲ τὰς κεφαλὰς ὅλων τῶν ἄλλων. Διὰ τὴν ἐξιλεώ-
ωσι τότε τὴν ὀργὴν τῆς Ἐξουσίας, προσέφερον οἱ Προε-
στῶτες μίαν κεφαλὴν, ὡς τὴν τοῦ Θ. Κολοκοτρώνου, καὶ
αὕτη ἦτο ἡ κεφαλὴ ἐνὸς Γύφτου δολοφονηθέντος ἐξεπίτη-
δες. Ἀλλ' ἡ χαρὰ ἀπάτης τοιαύτης δὲν ὑπῆρξε διαρκής·
οἱ Τοῦρκοι ἠκολούθησαν τὴν ἐναντίον του καταδρομὴν καὶ,
ἀδύνατοι νὰ τὸν καταβάλωσι, τὸν ἀποκατέστησαν Καπε-
τάνιον πάλιν. Τοιοῦτον διῆγε τὸν βίον ὁ Κολοκοτρώνης
μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν 1805 (α), καθ' ἣν ἐλήφθησαν τὰ αὐ-
στηρότερα περὶ τῆς ἐξοντώσεως τῶν Κλεπτῶν μέτρα κατ'
εἰσήγησιν τοῦ ἐν Ἰκωνσταντινουπόλει Πρέσβεως Σεβαστιά-
νου, ὡς εἴπομεν καὶ ἄλλοτε.

Περὶ τῶν μέτρων αὐτῶν εἰδοποιηθεὶς παρὰ τῶν Προε-
στώτων καὶ Ἀρχιερέων ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, ἐννόησε τὴν
προκειμένην καταδίωξιν μὴ ὁμοιάζουσαν τὰς προτέρας διὰ
τὴν γενικὴν τῶν κατοίκων κίνησιν, καὶ συνεβούλευσεν, ἀλλ'
ἀνωφελῶς, τοὺς ἀδελφούς, συγγενεῖς καὶ συντρόφους του
νὰ κρυβῶσι διαλελυμένοι (β), ἕως παρέλθῃ ἡ ὁρμὴ τοῦ διωγ-
μοῦ τούτου. Αὐτοὶ μὲν ἔπεσον ἀνεξαίρετως θύματα τῆς
ἐπιμονῆς των· οὗτος δὲ καταδιωκόμενος, κινδυνεύων καὶ
κακουχούμενος ἐπὶ τριμηνίαν, νῆστις καὶ διψῶν πολλάκις
ἐπὶ τρεῖς καὶ πέντε ἡμέρας, οὐδὲν ἄλλο ἀπαντῶν παντοῦ
εἰμὴ μόνον ἐχθρούς, οὐδὲν ἄλλο ἀκούων πάντοτε εἰμὴ ὅπλων
κρότον καὶ σφαγὴν ἀδελφῶν, συγγενῶν καὶ συντρόφων,
ἔφθασε προσφυγὼν εἰς τὴν ἐν Μάνη οἰκίαν τῶν Δουράκιδων.
Εἰκεῖ διέφυγεν ὡς ἐκ προαισθήματος νέαν δι' οἴνου δηλη-
τηρίου ἐπιβουλήν, ἄλλοι φίλοι του Μανιάται ὠδήγησαν αὐ-

(α) Κατὰ τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον τοῦ 1806 καὶ οὐχὶ τοῦ 1805.

(β) Ἡ νὰ ἀναχωρήσωσι πρὸς καιρὸν τινα διὰ τὴν Ἐπτάνησον.

τὸν εἰς τὴν μητέρα τοῦ νῦν Συνταγματάρχου Τσανετάκη, θυγατέρα τοῦ Παναγιώταρου οὔσαν (α), καὶ αὕτη τὸν διέσωσεν εἰς Κύθηρα, ὅθεν μετεφέρθη εἰς Ζάκυνθον, διοικουμένων τῶν Ἰονίων Νήσων τότε ὑπὸ τῶν Ῥώσων.

Ἰσχυρὸν διασώζων τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα ἑαυτοῦ καὶ ἐπιλήσμων γενόμενος τῆς πρὸ ὀλίγου φρικώδους καταδρομῆς καὶ τῆς βιαίας σφαγῆς ὅλων τῶν οἰκείων, ἐνήργησε τότε ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐκ μέρους τῶν εἰς τὴν Ἑπτάνησον προσφύγων Ἑλλήνων ἀναφορὰν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρον, δι' ἧς ἐζητεῖτο ἡ προστασία αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Τῆς ἀναφορᾶς ταύτης δὲν ἐδόθη ἀπάντησις, ὡς ἦτο ἐπόμενον· διέταξε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ἀντιπροσώπους του κατὰ τὴν Ἑπτάνησον νὰ παραδεχθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὅλους τοὺς ῥηθέντας πρόσφυγας. Μόνος μολοντοῦτο ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἠρνήθη τὴν Ῥωσικὴν ὑπηρεσίαν, περιμένων εὐκαιρίαν δεξιωτέραν πρὸς τοὺς γενικοὺς σκοποὺς του, καὶ τοιαύτην ὑπέλαβε τὴν ἐπὶ τῶν 1807 μεταβολὴν τῆς Ῥωσικῆς Προστασίας εἰς Γαλλικὴν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀφίνων συγγενεῖς, γυναῖκα καὶ τέκνα ἀνήλικα, ἐκθέτει εἰς κίνδυνον νέον ἑαυτὸν καὶ τρέχει εἰς τὸ Λάλα τῆς Πελοποννήσου πρὸς βοήθειαν τοῦ πατρικοῦ του φίλου Ἀλῆ Φαρμάκη (β) Ὀθωμανοῦ, πολεμουμένου παρὰ τοῦ Βελῆ Πασᾶ. Πολιορκηθεὶς, συμπολεμήσας

(α) Ἡ μνημονευομένη ἐνταῦθα μήτηρ τοῦ Συνταγματάρχου Τζανετάκη, ἦτο σύζυγος τοῦ Τζανέτ Μπέη τῆς Μάνης.

(β) Συνεφώνησαν οἱ Ἕλληνας καὶ Τοῦρκοι διὰ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Βελῆ Πασᾶ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν περίστασιν ἔμεινε μόνος ὁ Ἀλιφαρμάκης πολεμῶν, καὶ συνέτρεξεν εἰς ἐπικουρίαν ὁ Κολοκοτρώνης.

καὶ βοηθήσας τὸν φίλον του ἐπὶ διμηνίαν, ἐξέρχεται μὲν διὰ συνθήκης, συμφωνηθείσης παρὰ τοῦ Ἀλῆ Φαρμάκη, σφί-
ζεται δὲ παραδόξως ἐκ τῶν παραλίῳν τῆς Ἡλείας ἀπέναντι
τῶν αὐστηρῶν ἐκδοθεισῶν διαταγῶν περὶ τῆς συλλήψεώς του,
καὶ ζητηθέντα ἐπομένως ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας, δὲν
τὸν παρέδωκεν ἡ Ἐξουσία τῆς Ἐπτανήσου.

Ἔρχεται ἀκολουθῶς ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης πρὸς τὸν φίλον του
Κολοκοτρώνην εἰς Ζάκυνθον, καὶ ἐκεῖ συμφωνοῦσιν ἀμφοτέ-
ροι τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Πελοποννήσου βοηθείᾳ τῆς Γαλλίας
καὶ διὰ σημαίας ἐχούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους τὸν Σταυρὸν καὶ
ἀφ' ἑτέρου τὴν Ἡμισέληνον. Ἀπερχόμενοι ἐπὶ τῷ σκοπῷ
τούτῳ πρὸς τὸν Ναπολέοντα, ἐμποδίζονται εἰς τὴν Κέρκυ-
ραν παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Δονζελώτου ἀναλαβόντος ὅλην τὴν
προκειμένην διαπραγματεύσιν. Ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐφοδια-
σθεὶς ἔπειτα διὰ χρημάτων παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ αὐτοῦ,
στρατολογεῖ εἰς τὴν Ἀλβανίαν περίπου τῶν 3000 στρα-
τιωτῶν, καὶ φθάσας εἰς Λευκάδα μανθάνει τὴν ὑπὸ τῶν
Ἀγγλῶν γενομένην κατοχὴν τῆς Ζακύνθου καὶ ἐννοεῖ ἀδύνα-
τον πλέον τὴν Γαλλικὴν συνδρομὴν πρὸς τοὺς σκοπούς του.
Λυπεῖται, ἀλλὰ δὲν ἀπελπίζεται. Κολακευόμενος δὲ ὑπὸ
διαφόρων διὰ τῆς ιδέας, ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ θέλουσι συντρέξει
τῆς πατρίδος του τὴν ἐλευθέρωσιν, ἅμα καταστῶσι γείτο-
νες, ὑπηρετεῖ λαμπρῶς τὴν Ἀγγλικὴν κατὰ τοῦ φρουρίου
τῆς Λευκάδος ἐκστρατεῖαν διὰ τῆς στρατηγικῆς φρονήσεως
καὶ ἀνδρείας του, καὶ τιμᾶται παρὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγ-
γλίας μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Ταγματάρχου, δυσκόλως, ὥς δὲν
ἄγνοεῖται, διδόμενον εἰς πάντα μὴ ὄντα Ἀγγλον. Ἀπὸ τοῦ
1810 μέχρι τῶν 1818 διῆγεν εἰς Ζάκυνθον ἡσυχον βίον (α).

Ἀλλ' ἦλθεν ἡ ἐποχὴ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν, καὶ
ταύτην ἐναγκαλίζεται ὁ Κολοκοτρώνης ὡς σύμφωνον μὲ τὰς

(α) Εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα κατήχησε διαφόρους πολίτας τῆς Ἐπτανήσου
συνδιαλεχθεὶς καὶ μετὰ τοῦ Ι. Καποδίστρια περὶ τῆς Ἑταιρίας.

ἐλπίδας του. Ὑποπτευθεῖσα ἡ Ἰόνιος Κυβέρνησις τότε ἐνεργεῖ ἐναντίον του κατ' οἶκον ἔρευναν ἄνευ ἐπιτυχίας, ὡς προασφαλισθείσης τῆς ἀνταποκρίσεώς του· καὶ ἀκολουθῶν αὐτὸς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἀρχηγῶ τῆς Ἐπαναστάσεως Α. Ὑψηλά-ν του, τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος καὶ τῆς καρδίας του ἀκούων, ἐξέρχεται 6 Ἰανουαρίου, 1821, εἰς τὴν Σκαρδαμουλὴν τῆς Μάνης πρὸς τὸν ἀρχαῖον φίλον του Διονύσιον Μούρτσινον ἢ Τρουπάκην. Ἐπὶ δύο περίπου μῆνας ἐνήργει εἰς τὸν τόπον αὐτὸν τὴν ἀπόσβεσιν τῶν ἐσωτερικῶν διενέξεων, καὶ ἐκεῖθεν ὠργάνιζεν εἰς τὴν Ἀνδροῦσαν, Ἀρκαδίαν, Καρύταιναν καὶ τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς προσεχοῦς κινήσεως τῶν ὅπλων. Καταπεπληγμένοι ἐκ τῆς ἐξόδου του οἱ Ὄθωμανοὶ, ἀπῆλθον τὴν κεφαλὴν ἢ τὴν ἀποπομπὴν του παρὰ τοῦ Π. Μαυρομιχάλου ὡς ἡγεμόνος τότε τῆς Μάνης· ἤγγικεν ὁμῶς ἡ ὥρα· τὸ σύνθημα τοῦ πολέμου δίδεται, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ρίπτεται μετὰ τῶν ὅπλων τῆς Μάνης εἰς Καλάμας τῇ 23 Μαρτίου.

Ἴδου ἐν συντόμῳ ὅλον τὸ παρελθὸν τῆς Κωλοκοτρωνικῆς οἰκογενείας καὶ ιδίως τοῦ Θ. Κολοκοτρώνου. Τὸ παρελθὸν τοῦτο προπαρασκεύασε διάσημον καὶ πιστὸν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, τρομερὸν καὶ γιγαντιαῖον εἰς τὸ πνεῦμα τῶν Τούρκων τὸ ὄνομα ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ. Τὸ παρελθὸν τοῦτο προητοίμασε μέγα καὶ βέβχιον τὸ νέον καὶ τελευταῖον τοῦ Κωλοκοτρώνου στάδιον· καὶ ἠνωμένοι μὲ αὐτὸ οἱ ἰδιάζοντες χαρακτῆρες καὶ ἡ ἐθνικότης τοῦ Ἄνδρος ἐξηγοῦσι τὴν ὁποίαν ἔχαιρεν οὗτος ἀδιαφιλονείκητον ἐπιρροὴν ἐπὶ ὅλης τῆς Πελοποννήσου, ἐξέχουσαν ὑπόληψιν κατὰ τὴν Στερεὰν καὶ τὰς Νήσους, βαρύτητα μαναδικὴν εἰς τὰς ἐθνικὰς Συνελεύσεις σημασίαν εἰδικὴν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν Διπλωματείαν, κλέος εὐρὺ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, πίστιν ἐξαιρετικὴν καὶ ἀπὸ αὐ-

τοὺς ἀκόμῃ τοὺς Τούρκους. Ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἦτο διάσημος ἀπλῶς Στρατηγός· δὲν θαυμάζεται κυρίως ὡς πολεμικὸς ἐστεφανωμένος εἰς τοῦ Ἄρεως τὰ πεδία. Ἡ κυρία τοῦ Ἀνδρὸς αὐτοῦ θέσις ὑφίσταται οὐσιωδῶς εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ γενικὴν ἐπιρροήν, εἰς ἐκείνην τῆς ἐθνικῆς ἰσχύος τὴν συγκέντρωσιν, χωρὶς τῆς ὁποίας ἡ τύχη τοῦ ἀγῶνος ἤθελε φαίνεσθαι πολλῶ ἀπηωρημένη μεταξὺ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐχθροῦ καὶ τῆς σμικρότητος τῆς Ἑλλάδος, ἤθελε κυβεύεσθαι μεταξὺ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιβουλῶν ἀφ' ἐνός, καὶ τῆς δειλίας ἢ ἀστασίας διαφόρων χαρακτήρων ἀφ' ἐτέρου. Ἄλλως δὲν ἤθελε θεωρεῖσθαι ἀπὸ μὲν τὸν Πελοποννήσιον λαὸν ὡς Πυθία, ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς Συνελεύσεις ὡς πρῶτον πρόσωπον, ἀπὸ τὰς περιοδικὰς Διοικήσεις ὡς κύριον σήριγμα, ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν Διπλωματείαν ὡς στοιχεῖον ἀπολύτως ἀναγκαῖον, ἀπὸ ὅλον τὸν στρατὸν ὡς ἀνωτέρα κεφαλὴ, καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἑλληνας ἐν γένει ἡ βεβαιότερα κρηπὶς τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Τὸ παρελθὸν αὐτὸ τοῦ Ἀνδρὸς ἐγνώριζον καὶ Τοῦρκοι καὶ Ἕλληνες. Καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο μέρος δὲν ἠγνόουν τὸ πατροπαράδοτον καὶ ἔμφυτον μῖσός του κατὰ τοῦ δεσπόζοντος Κράτους, τὴν πιστὴν ἀφοσίωσιν καὶ λατρείαν του πρὸς τὴν θεῖαν ἐλευθερίαν, τὴν πολυχρόνιον καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐξάσκησίν του εἰς τὰ τοῦ πολέμου. Ἡ παρουσία του διὰ τοῦτο ἠψύχησε τοὺς πρῶτους, τόσον ἄλλως ἰσχυροὺς εἰς τὰ ὅπλα καὶ τὰ μέσχα, καὶ ἐνεψύχωσε τοὺς δευτέρους, τόσῳ πεφοβισμένους, ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων καὶ ἀγνοοῦντας τῶν ὀπλῶν τὴν χρῆσιν. Κ ο λ ο κ ο τ ρ ώ ν η ς π ο λ ε μ ᾱ , ἦτο τὸ σύνθημα εἰς μὲν τοὺς Τούρκους τῆς ἡττης, εἰς δὲ τοὺς Ἑλληνας τῆς νίκης· Κ ο λ ο κ ο τ ρ ώ ν η ς ἔ ρ χ ε τ α ι , ἦτο εἰς τοὺς μὲν ὁ δαίμων τοῦ τρόμου καὶ τῆς ἀπελπισίας, καὶ εἰς τοὺς δὲ ὁ ἄγγελος τῆς ἀναψυχῆς καὶ τῶν ἐλπίδων.

Μὲ τοιοῦτον ἐφωδιασμένος κεφάλαιον κολοσσιαῖον, πρῶ-
τος δόσας τὸ ὑπερήφανον παράδειγμα τῆς ἀμνησικακίας
πρὸς τοὺς ἄλλοτε φονεῖς καὶ καταδρομεῖς του, μόνος γνωρί-
ζων τοῦ λαοῦ τὴν γλῶσσαν, τὰ ἥθη καὶ τὰς ἀδυναμίας, εὐ-
κίνητος, δραστήριος καὶ ῥήτωρ ἀρμόδιος καὶ εὐφυής, διεῖπε
κατὰ προτίμησιν τὴν κίνησιν τῶν ὅπλων, καὶ ἀναγκαιότε-
ρον θεωρῶν τὸ κατὰ κεφαλῆς τῶν ἐχθρῶν κτύπημα, συνεκέν-
τρωσε τὸν στρατὸν εἰς τὴν Καρύταιναν πρῶτον, καὶ κατὰ
συνέπειαν εἰς τὸ Βαλτέτσιον, τὴν Τρίπολιν, τὴν Ναυπλίαν
καὶ τὴν Ἀκροκόρινθον. Ἡ κρίσιμος νίκη τοῦ Βαλτετσίου
στεφανώνει καὶ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Ἄνθρωπος γενικοῦ πνεύ-
ματος καὶ καρδίας γενναίας, τίθησιν εἰς τὰ Βέρβαινα τὴν
ζωὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν συναγωνιστῶν του μὲν, ἀλλὰ πάντο-
τε ἀντενεργῶν, Προυχόντων, ὡς κινδυνευόντων ὑπὸ τοῦ
λαοῦ, καὶ οὕτως ἀνταποδίδωσι τὴν χάριν, ἐνθυμούμενος τὴν
κεφαλὴν τοῦ Γύφτου. Δυνατὸς μὲν καὶ εἰς ἐποχὴν ἐπαναστά-
σεως, ἀλλὰ φύσει μὴ αἰμοχαρὴς, προεφύλαττε πάντοτε τὴν
ζωὴν τῶν συναγωνιστῶν του Προυχόντων, καθ' ὃν τρόπον
προσεῖχε καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀπλοῦ στρατιώτου κατὰ τὰς μά-
χας. Τῶν Δολιανῶν, τῶν Τρικορύφων καὶ τῆς Γράνας αἱ ση-
μαντικώτεραι νίκαι καταστέλλουσι τέλος πάντων τῆς κεν-
τρικῆς Τριπόλεως τὰς πολυαρίθμους δυνάμεις. Ὁ Ἐλμάζ
Βεῆς καὶ οἱ μέχρι τῶν 3000 Ἀλβανοὶ τοῦ Μαχμοῦτ Κεχα-
γιᾶ Βεῆ τοῦ Χουρσῆτ Πασᾶ, ἐν θυμούμενοι τὸν πιστὸν
πρὸς τὸν Ἀλῆ Φαρμάκην φίλον, τιμῶντες τὸ παρελθὸν καὶ
ἀναγνωρίζοντες τὸν μεγαλόψυχον πρὸς τοὺς πολεμίους ἄνδρα
ἐμπιστεύονται παραδίδοντες ἑαυτοὺς καὶ τοὺς θησαυροὺς των
εἰς μόνον τὸν Κολοκοτρώνην· ἐμπιστεύονται, καὶ ὁ ὑψηλὸς
χαρακτήρ τοῦ ἀνδρὸς δικαιώνει κατ' ἑκτασιν τὴν ἐμπιστο-
σύνην των· δικαιοῦται ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὸ

ὄνομα Κολοκοτρώνης καθίσταται πλέον ἐξακουστὸν καὶ πλέον σεβαστὸν καὶ εἰς Ἑλλήνας καὶ εἰς Τούρκους. Ἐντεῦθεν ἡ Φρουρὰ τῶν φρουρίων τῆς Ἀχαΐας ἐξηγεῖται τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς ἀκολούθως εἰς τοῦτον, θέλουσα νὰ παραδοθῇ ἡ Φρουρὰ τῆς Ἀκροκορίνθου ἐμπιστεύεται πρὸς μόνον αὐτὸν καὶ τὸν Δ. Ὑψηλάντην(α), παραδιδομένη 14 Ἰανουαρ. 1822 καὶ ἐκείνη τῆς ὑπερηφάνου Ναυπλίας διαπραγματεύεται μετέπειτα μὲ μόνον αὐτὸν τὴν παράδοσιν τῶν φρουρίων. Ἀκολουθεῖ δὲ ἡ ἡρωϊκὴ ἐξ ἐφόδου ἄλωσης τῆς Τριπόλεως, καὶ ὁ πρὶν φεύγων πεζὸς τῶν τυράννων τὴν ἔδραν, ὁ πρὶν ἐκδίκησιν πνέων, εἰσέρχεται ἤδη ἔφιππος Στρατηγὸς πατῶν ἐπὶ μυριάδων πτωμάτων καὶ ἐκδικούμενος τῆς πατρίδος τὴν τυραννίαν, τὸ αἷμα τοῦ πάππου, τοῦ πατρὸς, τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν οἰκείων.

Ἄλλοι λαμβάνοντες στρατιωτικὴν ἢ πολιτικὴν δύναμιν ἀναπτύσσουσιν ἐπιθυμίας ἐγωϊσμοῦ, ἐκδικήσεων καὶ πλεονεξίας· ἄλλοι εἰς ἀντίθετον εὐρισκόμενοι περιστάσιν ἀδυναμίας, ὑποκρίνονται φαινόμενοι οἱ θερμότεροι φίλοι τῶν κοινῶν δικαιωμάτων καὶ προθυμότεροι προστάται τῶν παρὰ πόνων ἐκάστου· ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ αὐτὸς διακρινόμενος καθ' ὅλας τὰς πολιτικὰς περιστάσεις, ὡς καὶ εἰς τὰς στρατιωτικὰς, περιώριζεν οἰκειοθελῶς τὴν μεγάλην δύναμιν ἑαυτοῦ, καὶ οὔτε ἡ ἔνδοξος ἄλωσης τῆς Τριπόλεως, οὔτε ἡ διπλὴ πτώσις τῆς Ἀκροκορίνθου, οὔτε ἡ λαμπρὰ κατὰ τοῦ Κακλαμὰν Πασᾶ νίκη τοῦ περὶ τὰς Πάτρας, οὔτε τοῦ Μαχμούτ Πασᾶ τῆς Δράμας ἡ περιώνυμος καταστροφή, οὔτε τοῦ Ναυπλίου ἡ παράδοσις, οὔτε ἡ πάγκοινος εὐγνωμοσύνη, οὔτε τῶν ἐμφυλίων πολέμων αἱ καταφοραὶ, οὔτε τοῦ πρωτο

(α) Ἀλλ' ἔπειτα εἰς μόνον αὐτὸν παραδόθη ἡ φρουρὰ τῆς δευτέρας πτώσεως τῆς Ἀκροκορίνθου.

τόκου υἱοῦ του Πάνου ὁ φόρος, οὔτε ἡ φυλάκισις του εἰς τὴν
 Ἰδραν τὸν ἐφύσησαν ἢ ἐταπείνωσαν πώποτε. Ὡς δ' αἱ ἀδύ-
 νατοι κραυγαὶ τῶν μικρῶν πτηνῶν οὐδὲ τὴν παραμικρὰν συ-
 στολὴν δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς τὴν ὑπερήφανον κίνησιν
 τοῦ τολμηροῦ ἀετοῦ· οὕτω τοῦ φθόνου καὶ τῶν συκο-
 φαντιῶν τὰ τόξα δὲν ἐπλήγωσαν οὔτε ὀπισθοπόδισάν ποτε
 τὰ γενναῖα αἰσθήματα, τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν καὶ τὴν παρα-
 δειγματικὴν ἐνεργητικότητά ἐνός ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον πα-
 ρελθὸν ἐνδοξον, παρὸν ἐνδοξότερον καὶ πιστὴ πρὸς τὸν Θεὸν
 κατὰ τὴν πατρίδα ἀγάπη ἔκαμον γνωστὸν ἀπὸ τοῦ ἐνός μέ-
 χρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τοῦ ἡμισφαιρίου.

Τοιαύτης ὦν ὑψηλῆς θέσεως ὁ Κολοκοτρώνης οὐδόλως συ-
 στέλλεται ἐκ τῆς φωνασκίας τῶν πολιτικῶν ἀντενεργειῶν
 ἐπὶ τῶν 1822, καὶ ἵπταται ἀπὸ τῶν Πατρῶν κατὰ τοῦ με-
 γάλου ἐχθροῦ τῆς Ἀργολίδος, τοῦ Μοχμοῦτ Παπᾶ τῆς Δρά-
 μας, ὡς ψυχὴ καὶ κέντρον ὅλων τῶν Σωμάτων. Παραλελυ-
 μένης τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως τότε, ἡ Γερουσία τῆς Πελο-
 ποννήσου στηρίζεται διὰ τῆς ὑπογραφῆς του. Ἀπέναντι τοῦ
 γενικοῦ συγχρόνως τρόμου, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Κολοκο-
 τρώνου βλέπει ὁ λαὸς σωτηρίας ἐλπίδα. Ἐπὶ τέλους τῶν
 Δερβενακίων αἱ καταστρεπτικαὶ νίκαι ὑψόνουσι τοῦτον ἐπὶ
 τοῦ Παλαμηδίου, καὶ τεταπεινωμένοι αἰχμάλωτοι ὁ Ἀλῆ
 Πασᾶς καὶ Μαχμοῦτ Πασᾶς κύπτουσιν ἐνώπιον τοῦ ἄλλοτε
 ῥαπισθέντος παιδίου, ἐνώπιον ἐκείνου, τοῦ ὁποῖου ἡ κεφαλὴ
 ἐζητεῖτο καὶ πρὶν τοῦ πολέμου ὡς ἡ ἐπισημοτέρα διομολο-
 γία τῆς μονίμου ὑποταγῆς τῆς Πελοποννήσου, καὶ μετὰ τὸν
 πόλεμον ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας τῶν 1833. Τῆς Ἑλληνι-
 κῆς ἐλευθερίας οἱ θεμέλοι ρίπτονται ἔκτοτε στρεβώτεροι· καὶ
 κατὰ τὴν ἀκόλουθον Β'. Ἐθνοσυνέλευσιν τοῦ Ἰστροῦς ὁ-

ψοῦται ὁ αὐτὸς Κολοκοτρώνης ὑπεράνω πάσης ἀνθρωπίνου ἀδυναμίας, παραλύων τὸ σχέδιον τοῦ φόνου τῶν Προυχόντων, καὶ ἀποσοβῶν τὴν ἔκχυσιν αἵματος ἐμφυλίου. Δὲν ἔβλεπεν ὁ Κολοκοτρώνης, τί ἦτο, οὐδὲ τὸν ἐθνισμόν του ἐκλόνιζε τὸ ἐπίφθονον ὄμμα τῆς ἀγνωμοσύνης, ἀκολουθοῦν παρὰ πόδας τὰ βήματά του.

Καὶ ἡ Α'. κατὰ τὰ 1822 Περίοδος τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως εἶδε τὸν λαὸν ἀκούοντα τὴν φωνὴν μόνοῦ τοῦ Γέρου Ἀρχιστρατήγου ἤδη ὄντος τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἡ Β'. τῶν 1823 Περίοδος ταύτης ἀναγκάζεται νὰ ὑποστηριχθῇ διὰ τῆς συμπράξεως καὶ τῆς ὑπογραφῆς του, ὡς Ἀντιπροέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ. Ἀλλὰ ξένη πολιτικὴ, ἐνδεδυμένη τὴν ἄλωπικὴν τοῦ φιλελληνισμοῦ, ζητεῖ νὰ κλείσῃ τὸν Γίγαντα τῆς Ἐπαναστάσεως, διὰ νὰ ἀνοιχθῶσιν αἱ πύλαι τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς ἐχθρούς της. Τὸ χρυσίον καὶ ἡ διαφθορὰ ἀφ' ἐνός, φιλαυταίαι δ' αὐτοκατάκριτοι καὶ πάθη ἀχαλίνωτα ἀφ' ἐτέρου ἐκτελοῦσι τὸ σχέδιον τοῦτο· καὶ ἤδη ἠνεωγμένων τῶν πυλῶν, ἀποβιβάζεται ἐλεύθερος ὁ Αἰγύπτιος ἐχθρὸς, καταβάλλει τὸν στρατὸν, κυριεύει τὸ φρούριον τῆς Πύλου, καὶ προχωρεῖ εἰς τὸν ὄμφαλόν τῆς Χερσονήσου, σπείρων πανταχοῦ τὴν φρίκην. Ὁ Λαὸς καὶ πάλιν ἀτενίζει, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Μαχμούτ Πασᾶ τῆς Δράμας, πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην· τὸν Γέρον ζητεῖ, διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τοῦ νέου Φαραὼ τὴν δυσίατον καταστᾶσαν πληγὴν· ἀνάγκη δὲ ἀνυπέρβλητος καὶ ἀπελπισία τρομερὰ ἀπολύει τὸν Γίγαντα ἐκ τῆς Ὑδρας, ἐπαναφέρει εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸν ἐξόριστον, καὶ τὸν ρίπτει εἰς ἀγῶνα ὅλων τῶν προτέρων ἀγώνων ἀνώτερον. Τὸ πᾶν λαμβάνει ἀναψυχὴν. Ἡ Ἐθνικὴ Διοίκησις εἰς αὐτὸν μόνον ἐπιστηρίζεται, καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 7855 ἐγγράφου της δίδει τὴν πληρεξουσιότητα τοῦ « νὰ μεταχειρισθῇ κάθε βίαν,

« πᾶν εἶδος παιδείας, ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅ,τι στοχασθῇ συμφέρον
 « διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος . . . » Ὁ Ἰβραχὴμ
 Πασᾶς ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦδε ἀντίπαλον ὀνομαστὸν, φρόνιμον
 καὶ ἐπιτήδειον. Εἰς τὴν Δραμπάλαν καὶ τὰ Τρικόρυφα πα-
 ρατάσσεται ὁ Κολοκοτρώνης νικώμενος· εἰς τὰς Ρίζας καὶ εἰς
 τὴν Δαυϊὰν ἐπιτίθεται νικῶν· φεῖδεται δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ αἵ-
 ματος, τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐχθροῦ βλέπων· καὶ ὡς ἄλλος Γέ-
 ρων Φάβιος, ἄρχεται πολεμῶν τὸν νέον Ἀννίβαν τῆς Ἑλ-
 λάδος οὐχὶ ἐκ τοῦ συστάδην. Ἐντεῦθεν ὁ Ἰβραχὴμ Πασᾶς
 νικᾷ παντοῦ, ἀλλὰ δὲν κατακτᾷ οὐδαμοῦ, προχωρεῖ εἰς τὰ
 πρόσω, φθείρεται ὁμως ὀπισθεν· σπεῖρει πλὴν δὲν συγκομί-
 ζει· Τὸν στρατηγικὸν βλέπων ἐχθρόν του ἀπελπίζεται τέλος
 πάντων, καὶ προσκαλεῖ τὴν κατὰ μέτωπον παράταξιν τού-
 του, ἀλλ' ὁ Κολοκοτρώνης, μὴ ἔχων δυνάμεις ἰσοπάλους
 πρὸς γενικὴν μάχην, προτείνει εἰς αὐτόν μάχην ἐπιῖσοις, τὴν
 προσωπικὴν μονομαχίαν.

Ἀντ' αὐτῆς, ἀντὶ τῶν ἰσχυρῶν μὲν, ἀλλὰ ἀτελεσφορήτων
 δυνάμεών του ὁ Αἰγύπτιος ἐχθρὸς ἀπεκδύεται πλέον τὴν λε-
 οντῆν προσφεύγων εἰς πλάγια μέσα, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν
 ἀπάτην. Ἀν δ' οἱ Μεσσήνιοι καταφρονῶσι τοῦτον, καὶ πάλιν
 αἰχμαλωτίζοντα, λητίζοντα ἀδιακόπως τὴν χώραν καὶ
 δενδροκοπέοντα ἀκόμη, ἄλλοι ὁμως ἀπώτεροι ἐνδίδουσιν εἰς
 τὴν ἀπάτην, καὶ τὸ μίasma τοῦτο, μικρὸν μὲν εἰς τὰς ἀρ-
 χὰς, ὀλεθριώτερον δὲ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ πυρὸς φύσει, ἔφθα-
 σε προχωρῆσαν μέχρι τῶν ἐνδοτέρων τῆς Πελοποννήσου, ἀ-
 φοῦ ἀπεκτάνθη διὰ τοῦ προδότου Νενέκου ἐπὶ τῆς Ἡλίδο
 καὶ τῆς Ἀχαΐας. Τίς ποτε εἶδε κίνδυνον τῆς Ἑλλάδος βε-
 βαιότερον; Τίς ἔχει ἤδη νὰ πολεμήσῃ δύο συγχρόνως ἐχ-
 θροὺς, τὸν ἕνα φοβερώτερον τοῦ ἄλλου; Τίς δὲν ἐφοβήθη τὸν
 ἐσωτερικὸν μάλλον ἢ τὸν ἐξωτερικὸν ἐχθρόν; Τίς μέλλει νὰ

σώση τὴν πατρίδα ψυχορραγοῦσαν πλέον (α), ὑποκειμένης
 ὅλης τῆς Στερεᾶς μετὰ τὴν ἡρωϊκὴν κένωσιν τοῦ Μεσολογ-
 γίου καὶ τὴν βιασθεῖσαν πτῶσιν τῆς Ἀκροπόλεως; Ἐκεῖνος,
 ὅστις ἐσώθη τοσάκις καὶ πρὶν καὶ ἐπὶ τοῦ 1805 διὰ τῆς
 Θείας Προνοίας· ἐκεῖνος, ὅστις συνέδραμε πρὸ παντός εἰς τὴν
 σωτηρίαν τῆς ἐπὶ τῶν 1822· ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ ἡ-
 κούετο πάντοτε ὡς φωνὴ πατρὸς πρὸς τέκνα· ἐκεῖνος, τοῦ
 ὁποίου τὴν καρδίαν δὲν διεπέρασαν οὐδὲ τὰ μακρόθεν
 ῥιπτόμενα ἀπὸ ἐπιτηδείους τοξότας τῆς πολιτικῆς βέλη,
 ὁ Κολοκοτρώνης.

Ἐπὶ κεφαλῇς τῶν οἰκειοτέρων ὁρμᾷ ἐκ νέου ὁ λέων βρυ-
 χώμενος· εἰς τὸ βρύχημά του τρέμει κλίνων κεφαλὴν ὁ ἐσω-
 τερικὸς, καὶ ἀποβοῦνται μακρὰν αἱ μέγιστα τοῦ ἐξωτερι-
 κοῦ ἐχθροῦ ἐλπίδες. Ὁ Κολοκοτρώνης συμβουλεύων ὡς πα-
 τὴρ, καίων ἐξ ἀνάγκης καὶ ἀπειλῶν εἰς τοὺς ἀμφιρῥεπεῖς τὸν
 θάνατον καὶ τὴν ἐξόντωσιν διὰ διαταγῶν ὑπογεγραμμένων
 μὲν μὲ αἱματόχρουν μελάνην, κεκολλημένων δὲ εἰς τὰ
 χωρία, τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ δένδρα, ἐπαναφέρει εἰς τὴν προτέ-
 ραν θέσιν των τοὺς πεπλανημένους καὶ ἀπελπίζει ἐντελῶς
 τὸν Ἰβραχὴμ Πασᾶν γράφων. « Εἰς τὸν σκοπὸν σου νὰ προ-
 « χωρήσῃς δύνασαι, ἐὰν ἰσχύῃς νὰ κατέχῃς στρατιωτικῶς
 « ἕκαστον χωρίον διὰ δυνάμεως δέκα χιλιάδων ». Εἰς μό-
 νην δὲ ταύτην τὴν ἔκτακτον περίστασιν, εἰς μόνον πλέον τὸν
 ἀνώτατον νόμον τῆς κοινῆς σωτηρίας ὑπεύκτων διέταξε τὴν
 δολοφονίαν τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Νενέκου, ὡς τοῦ πρώτου ὁρ-

(α) Κατ' αὐτὴν τὴν δεινὴν περίστασιν ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ
 ἔγραψε πρὸς τὸν διάσημον τοῦτον τοῦ Εὐνεὺς εὐεργέτην ἐπιστολὴν ἐν ἣ
 πρὸς τούτοις λέγει. « Ἐλπίζει πολὺ εἰς τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν καὶ ἱκα-
 « νότητά σου, καὶ ἀφιερώνει τὸ πᾶν εἰς τὴν φρόνησιν καὶ ἐπιμέλειάν σου.
 « νὰ μεταχειρισθῇτε οἵουσδήποτε τρόπους διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, »

Τὴν 19 Μαΐου 1827. ἐν Ἡέρῳ.

γάνου καὶ τοῦ μοναδικοῦ στηρίγματος τῆς πλάνης. Ὁ Κολο-
νοτρώνης σώζει ἤδη τὴν Πελοπόννησον καὶ δι' αὐτῆς ὅλην
τὴν Ἑλλάδα. Τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην τιμὴν οὐδεὶς νὰ δια-
φιλονεικήσῃ δύναται. οὐδ' ὁ Ἰβραχὴμ Πασᾶς ἀναχωρῶν ἀπὸ
τῆς Μεθώνης ἠρνήθη τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ τὴν στρατηγικὴν
φρόνησιν, τὸν Ἑλληνισμόν, τὴν βαρύτητα καὶ τὴν ικανό-
τητα.

Τῆς ἐθνικῆς ἰσχύος ἡ συγκέντρωσις δὲν κρίνεται ἐκ μό-
νης τῆς στρατιωτικῆς τοῦ ἀνδρὸς θέσεως. Φωνὴ τοῦ Λαοῦ
ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ δημοτικοῦ Κολονοτρώνου, καὶ τ' ἀνάπα-
λιν. Τοῦ Ἀνδρὸς αὐτοῦ ἡ πολιτικὴ ἐπιρροή δὲν ἦτο ξένη,
καὶ ἐφήμερος· ἐστηρίζετο εἰς τοῦ Λαοῦ τὴν καρδίαν, τὴν εἰ-
λικρίνειαν τῶν αἰσθημάτων του, καὶ εἰς καμμίαν διὰ τοῦτο
περίστασιν δὲν ἔσβεσεν, οὔτε ἡλαττώθη ἐνώπιον τῶν Συνε-
λεύσεων, ἐνώπιον τῶν Διοικήσεων, ἐνώπιον τῆς Διπλωμα-
τείας. Μόνον κατὰ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἐ-
ξωτερικῶν δολοπλοκιῶν ἀντίξουν στοιχεῖον, μόνος καὶ ἐκ
τῶν προτέρων καὶ τῶν ὑστέρων δίδων ἐν γένει τὰ πιστὰ,
διετέλει ὁ ἄξων καθ' ὅλας τὰς γενικὰς περιστάσεις, συγκρο-
τῶν Συνελεύσεις, ἀναγορεύων Προέδρους καὶ σχηματίζων δι-
οικήσεις. Ἡ ἀπαίτησις τούτου προεκάλεσεν ἐπὶ τῶν 1822
τὴν παραδεχθεῖσαν ἀναθεώρησιν τοῦ Ὁργανικοῦ Νόμου τῆς
Ἐπιδαύρου. Ἡ ἀντίθεσις τούτου ὑπεχρέωσε τὴν δημοτικω-
τέραν ἀνάπτυξιν τοῦ Νόμου αὐτοῦ ἐπὶ τῶν 1823. Ἡ συν-
δρομὴ τούτου δι' ἀνάγκης ἀνωτέρας ἔφερεν εἰς τὰ πράγμα-
τα τὴν Ὀλιγαρχίαν ἐπὶ τῶν 1826. Ἡ θέλησις τούτου, ὡς
θέλησις ὅλης τῆς δευτέρας τάξεως, συνεκρότησε τὴν ἐν Τροι-
ζῇνι Συνέλευσιν, κατέστρεψε τὸ Ὀλιγαρχικὸν πνεῦμα, προή-
γαγε τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν, κατήργησε τοὺς τίτλους
καὶ ἀνηγόρευσε τὸν Καποδίστριαν ἐπταετῇ Κυβερνήτην.
Ὡς δὲ αἱ ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ Τροιζῇνι Ἐθνοσυνελεύσεις, οἷτω

καὶ ἡ ἐν Ἄργει τῶν 1829. καὶ ἡ ἐν Ναυπλίας τῶν 1832.
δὲν εἶχον ἀνώτερον καὶ ἰσχυρώτερον τούτου πρόσωπον. Ἡ
ἐν Ἄργει καθιέρωσεν ἐκ νέου τὰς συνταγματικὰς ἀρχάς, καὶ
ἡ ἐν Ναυπλίας συνέταξεν ὑπογράψασα τὸ Βασιλικὸν Σύν-
ταγμα.

Κατωτέρα τῆς ἐσωτερικῆς δὲν ἦτο ἡ ἐνώπιον τῆς ἐξωτε-
ρικῆς πολιτικῆς θέσις τοῦ Κολοκοτρώνου. Ἀφίνοντες ἐπὶ
τοῦ παρόντος πᾶσαν ἄλλην ἀπόδειξιν ἀναφέρομεν μόνον τὸν
Πρέσβυν Κ. Στρατφόρδον Κάνιγκα, γράφοντα πρὸς αὐτὸν
τῇ 27 Ἰανουαρίου. 1827, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. «...
ἐπιστηρίζομαι δὲ περισσότερον εἰς τὴν ἐντύπωσιν ταύτην,
» παρατηρῶν τὴν ὑπογραφὴν σας μεταξὺ τῶν ἄλλων. Ἡ
» δὲ ὀρθότης τῆς ιδέας ταύτης ἐγγυᾶται ἐκ τῶν εὐγενῶν
» ἐκείνων προτερημάτων σας, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδεὶς δύ-
» νатаται, νὰ ἐξασφαλίσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν εὖνοιαν καὶ τὸ
» σέβας ὁλοκλήρου λαοῦ ἐν καιρῷ κρισίμων περιστάσεων. »

Ἴδου ὁ μέγας τῆς Ἐπαναστάσεως πολίτης, πάντοτε ἀπο-
βλέπων πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδος, πάντοτε ἀγω-
νιζόμενος διὰ μόνην τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ
πάντοτε χαίρων ὅλου τοῦ λαοῦ τὴν εἰλικρινῇ ἀγάπην. Πα-
τέρα τὸν ὠνόμαζεν οὐχὶ μόνη ἡ Πελοπόννησος ἀλλὰ καὶ αἱ
Νῆσοι καὶ ἡ Στερεὰ, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἀπέστειλε πολλάκις
(1821, 1822. 1825 καὶ 1827) τοὺς υἱοὺς τοῦ Πάνου καὶ
Γενναίου. Τοιοῦτον καὶ ὁ Καραϊσκάκης τὸν ὠμολόγει γράφων
ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κερατσινίου τῇ 21 Μαρτίου 1827
«... ὡς πατέρας μας νὰ μᾶς προφθάνῃς...» Πρὸς τοὺς
πολλοὺς δὲ παραδόξους χαρακτῆρας μεγαλύνει τὸν ἄνδρα
ὅχι μόνον ἡ εἰς τὴν δίκαιαν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν ἀρχαϊκὴν
λιτότης, ἀλλὰ καὶ ἐξαιρετικὴ ἀφιλοκέρδεια ἀπ' ἀρχῆς μέχρι
τέλους τοῦ ἀγῶνος. Οὐδέποτε ἐπαρουσίασε λογαριασμοὺς
στρατιωτικοὺς ἰδίας δαπάνης, καὶ ἀγανακτῶν εἰς τὰς ὁμοίας

φύσεως απαιτήσεις άλλων και υποδεεστέρων ὄντων, ἔδωκε τὴν ἀκόλουθον πάνδημον ὁμολογίαν ἐνώπιον τῶν ἐν Ναυπλίας Ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους κατὰ τὰ 1832· α' Ὁδηγή-
 » σα καὶ ἐγὼ, ὡς Ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου, πολλὰς μά-
 » λιστα χιλιάδας στρατιωτῶν· ἕκαστα ἐκστρατείας καὶ
 » μάχας· ἀλλ' ὁμολογῶ εἰς τὴν συνείδησίν μου, ὅτι καθ'
 » ὅλον τοῦ ἀγῶνος τὸ διάστημα δὲν ἐξώδευσα οὔτε ὀβολὸν
 » ἀφ' ἑαυτοῦ μου, διότι δὲν εἶχα. Ὁ λαὸς μὲ ἐθρεψε πάν-
 » τοτε καὶ ἐπρομήθευσεν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὰ στρατεύμα-
 » τὰ μου, τὸ δὲ σπαθί μου μ' ἔδωκεν καὶ ἄττια καὶ ἄρματα
 » ἀπὸ τοῦς Τούρκους . . . » Ποῖος ὁμολόγησε ἄλλος ἀλή-
 θειαν τοιαύτην; Τοιοῦτος ἐπολιτεύθη καὶ μετὰ τὴν ἀποκα-
 τάστασιν τῶν πραγμάτων, χωρὶς νὰ κάμνη οὐδεμίαν πρὸς
 τὸν Βασιλέα ἀπαίτησιν (α).

(α) Προσθετέον ἐνταῦθα περιστατικόν τι τοῦ ἱστορικοῦ ἀνδρὸς ἀξιοση-
 μείων, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τῆς πολλῆς καὶ διαφόρου ὕλης, τὴν ὁποίαν
 παρέχε το θέμα τοῦτο, διέφυγε τὸν Συντάκτη τοῦ ἄρθρου. Ὅταν ἔκοι-
 νοποιήθη τὸ πρωτόκολλο τῆς 3 Φεβρουαρίου 1830, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ
 ὀρθοεικὴ γραμμὴ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα ἄφινε πολλὰ ὀλίγον μέρος
 εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, καὶ ἐταράχθησαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑτε-
 ρῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς τῶν κινημάτων, ἔσχατον κατ' εὐθείαν ὁ ἀείμνηστος
 Κ. Βερνῆτης πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῆς τῆς ὀλεθρίου διὰ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα
 πράξεως. ἔκλεξε καὶ ἡ Γερουσία μίαν ἐπιτροπὴν, ἣτις παρουσιασθεῖσα
 ἐνώπιον τῶν πρέσβεων τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων ὡς ἐκ μέρους τοῦ
 ἔθνους ἔκαμε παρατηρήσεις περὶ τῆς καταστροφῆς, τὴν ὁποίαν φέρει εἰς
 τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος αὕτη ἡ ἀπόφασις. Κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ὁ
 μακαρίτης ἀρχηγὸς Θ. Κολοκοτρώνης αὐτόκλητος ἐσύναξεν ὅλους τοὺς
 ἐπισήμους στρατιωτικοὺς τοὺς εὑρεθέντας τότε εἰς Ναύπλιον, καὶ ὑπῆγεν
 ἐκ μέρους τῶν στρατιωτικῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὠμίλησε μὲ πολλὸν πατριω-
 τισμόν ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως ταύτης, καὶ καθόσον ἐνθυμοῦμαι ἐπεσφρά-
 γισε τὸν λόγον τοῦ μὲ τὴν ἐξῆς ἀξίαν Ἑλληνος ἀνακεφαλαίωσιν τῆς ὁμ-
 λίας του. α' Ἡμεῖς Κύριοι Πρέσβεις, ὅταν ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐλευθερώσω-
 » μεν τὴν πατρίδα μας, ὠρκίσθημεν ὅλοι, ἡ ὅλοι μαζὴ νὰ ἐλευθερωθῶμεν
 » ἡ ὅλοι μαζὴ νὰ ἀποθάνωμεν. Μὲ τοὺς Στερεοελλαδίτας ἀρχίσμεν

Ἰδοὺ αἱ πράξεις, αὕτη ἡ ἐμφυχὸς εἰκὼν τῆς ἐθνικῆς δια-
γωγῆς τοῦ Ἀνθρώπου, ὅστις προσέφερεν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς

- μαζὴ τὸν ἀγῶνα, ὑπεφέραμεν ὅλοι μαζὴ τὰς κακουχίας καὶ κινδύνους
- τοῦ πολέμου, καὶ τώρα ἡ ἐπιθυμία μας καὶ ἡ παράκλησίς μας εἶναι νὰ
- ἐλευθερωθῶσι καὶ ἐκεῖνοι, ὡς καὶ ἡμεῖς κατ' ἄλλον τρόπον καὶ εἰς ἡ-
- μᾶς ἡ ἐλευθερία καταντᾷ ἀνωφελὲς, καὶ ἐπιθυμοῦμεν καλλίτερα νὰ
- συμπάσχωμεν μὲ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συναγωνιστάς μας, παρὰ νὰ εἴμεθα
- ἡμεῖς μόνοι ἐλεύθεροι ..

Ὁ Λόρδος Σταμφόρδος Κάνιγγ τὸν ἀπήντησε. ὅτι « ἂν ἐκ μέρους τῶν Πρίσβειων γείνη τοιαύτη αἴτησις, ὁ Σουλτάν θέλει δυσαρεστηθῇ. » Τότε ὁ γέρων Κολοκοτρώνης εὐστράχως τὸν ἀπήντησε, « πῶς δὲν κακοφαίνεται καὶ εἰς ἡμᾶς, διότι ἤδη 400 ἔτη κατέχει ἀδίκως τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ὁμιλία αὕτη τοῦ μακαρίτου Κολοκοτρώνη μᾶς ἀνακαλεῖ καὶ ἄλλην γεγονυῖαν κατὰ τὸ 1823. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναυπλίου ἐλλιμενίσθησαν εἰς τὸ λιμένα τοῦ τρία Ἀγγλικά τρίκρητα. Ὁ διευθύνων αὐτὰ Ἀμιλτὼν ἐξῆλθε μετὰ πολλῶν ἀξιωματικῶν τῶν τρικρότων καὶ ἦλθεν εἰς συνέντευξιν μετὰ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, μισθ' οὗ εὐρίσκετο καὶ ὁ Νικητχρᾶς ὁ Τουρκιφάγας. Ὁ Ἀμιλτὼν παρεκάλισε τὸν Κολοκοτρώνην νὰ τῷ διηγηθῇ τὰ κατὰ τὴν περιώνυμον μάχην τῶν Δερβενακίων. Ὁ Κολοκοτρώνης τῷ ἐδιηγήθη αὐτήν. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀμιλτὼν τὸν συνεχάρη καὶ διὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναυπλίου, παρατηρῶν εἰς αὐτὸν, ὅτι ἡ πτώσις αὕτη εἶναι εὐκαιρία διὰ τοὺς Ἕλληνας, ἵνα προστρέξωσιν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν διὰ νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ Ἑλλὰς Ἡγεμονεῖα ὡς ἡ Μολδοβλαχία. Εἰς τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Ἀμιλτὼν ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἀπεκρίθη ὅτι πρὶν οἱ Ἕλληνες δὲν ἀνεγνώρισαν τὸν Σουλτάνον, ὄντα συνθήκην τινα μετ' αὐτοῦ ἔκαμαν. Εἰς τὸν Ἀμιλτὼν ἔκαμεν ἐντύπων ἡ ἀπόκρισις αὕτη καὶ προσέθεσε, πῶς δὲν ἀνεγνώρισατε ὡς τοιοῦτον τὸν Σουλτάνον ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε εἴσθε σκλάβοι του; Διότι τὸν εἶπεν αὐτὸς ἦλθεν ὡς ἄρπαξ. Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἔκαμε τὴν διαθήκην του, τῆς ὁποίας τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περιεχομένων ἀφίνει εἰς τὸ ἔθνος του, μάλιστα δὲ εἰς τὴν φροῦράν του, παρογγείλας νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ποτὲ αὐτὸν τὸν Βάρδαρον καὶ ὁπόταν εὕρουν ἐκκίριαν ν' ἀναλάβωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Ὁ Ἀμιλτὼν τὸν ἐρώτησε ποῖα ἦτον ἐκαίνη ἡ φρουρά; Ὁ Κολοκοτρώνης τὸν ἀπεκρίθη οἱ λεγόμενοι κλέπται. Ποῦ δὲ δῆγατε ζῶντες τὸν λέγει ὁ Ἀμιλτὼν; Καὶ ὁ Κολοκοτρώνης εἶπεν εἰς τὰ φρούριά μας. Φρούριά σας δὲ, τὸν προσθέτει ὁ Ἀμιλτὼν, ποῖα ἦσαν; Καὶ ὁ Κολοκοτρώνης τὸν ἀπάντησε, τὰ ὅρη καὶ μάλιστα αἱ κορυφαὶ των.

ἐλευθερίας, τὰ καλὰ τῆς ὁποίας θέλουσιν εἶσθαι ἐξαιρετικῶς ἐπαισθητὰ εἰς τοὺς ἀπογόνους. Ὑπ' αὐτὸν, καὶ στρατιωτικὸν ἀρχαῖον καὶ ῥήτορα ἀπλοῖκον, ἀλλ' εὐφυῆ, παρεδειγματίζετο ὁ στρατιώτης τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν, τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἠθικὴν ἐκείνην ἀξιοπρέπειαν, ἥτις συνιστᾷ τὸν ὡραιότερον τοῦ στρατιωτικοῦ χαρακτῆρα. Εἰς αὐτὸν οἱ μὲν Ἕλληνες ἔβλεπον τὸν εἰλικρινέστερον πρόμαχον τῶν κοινῶν διαιωμάτων, τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος. Αὐτοῦ ὁ μὲν μεγάλονους Κυβερνήτης ἐσεβάσθη τὰς ἀρετὰς, ἡ δὲ στενοκέφαλος Ἀντιβασίλειά ἐζήτησε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ πίνακος διὰ συκοφαντίας. Εἰς τὰ συμβάντα αὐτὰ τῶν 1833, μολύοντα τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν, τὸ ὄνομα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν ἐπεμβαίνομεν, ὡς ἐντύπου διανεμηθησομένης μετ' οὐ πολὺ τῆς δίκης ἐκείνης· ἀναφέρομεν δὲ μόνον τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ Ἀνδρῶς, ὅστις ἀκούων ἀτάραχος ἀναγινωσκομένην μεταξὺ λογγῶν καὶ βίας τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου του, εὗγαλε τὴν ταβακοθήκην, καὶ λαβὼν ἔδωκε καὶ πρὸς τὸν συσταυρούμενον Στρατηγὸν Κολιόπουλον εἰπὼν· « Μὴ λυπῆσαι! ἡμεῖς ἐκάμαμεν τὸ » χρέος μας εἰς τὴν πατρίδα· αὐτοὶ ἄς μᾶς καταδικάζουν! »

Ἐσώθη καὶ τότε ὁ Μέγας Πολίτης ὡς ἐκ θαύματος· καί, λέων μὲν ἐκουσίως περιπεφραγμένος ἐν Ἀθήναις, φίλος δὲ τῆς τάξεως καὶ τῆς εἰρήνης, ἐτιμήθη ὡς Σύμβουλος τῆς Ἐπιλρατείας πρῶτον καὶ ἔπειτα Ἀντιστράτηγος « διὰ τὰς » ὑπερεξαιρέτους ἐκδουλεύσεις του εἰς τὴν πατρίδα κατὰ τὸν » ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ». Τοῦ ἀγαπητοῦ Βασιλέως ἡμῶν ἡ φρόνησις καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐξετίμησε τὸν Γέροντα τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ζῶντα καὶ κατὰ τὴν ἀποβίωσίν του.

Τοιοῦτον πολίτην δυνατὸν, τοιοῦτον σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀπώλεσεν ἡ πατρίς, ἐθρήνησε δὲ ἐγκαρδίως ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων, καὶ θέλει θρηνεῖ ἡ Ἑλλὰς ἅπασα λόγῳ ἀπείρου

εὐγνώμοσύνης. Προαισθανόμενος οἶονεῖ τὸν θάνατον ἑαυτοῦ, καὶ χρέος πιστοῦ Χριστιανοῦ εκπληρῶν, ἀπῆλθεν ὁ Ἀοίδιμος πρὸ ἐνὸς μὲν ἔτους εἰς Ὑδραν, Πέτσας καὶ Πελοπόννησον συγχωρηθεὶς μετὰ τοῦ Λ. Κουντουριώτου, Ι. Μέξη καὶ λοιπῶν, ὡς καὶ ἐν Ἀθήναις μετὰ τοῦ γηραιοῦ καὶ ἐνδόξου συναγωνιστοῦ του Π. Μαυρομιχαλοῦ· πρὸ ἑνδεκα δὲ ὥρῶν τῆς ἀποβιώσεώς του εἰς τὸν χορὸν τῶν Ἀνακτόρων, ἀποχαιρετήσας τρόπον τινὰ τὸν Βασιλέα του, τὴν ἔλευσιν τοῦ ὁποίου τοσάκις ἠκούσαμεν ἐπὶ τῶν 1832 εὐχόμενον ἀπὸ καρδίας, τοὺς συναγωνιστάς του Ἑλληνας συνηγμένους καὶ τὴν τοσαῦτα τὴν Ἑλλάδα εὐεργετήσασαν Συμμαχίαν, ὅλην τὴν Εὐρώπην, εἰς τὸ πρόσωπον τῶν Πρέσβεών της.

Μακαρία ἡ ὁδός σου, ἀείμνηστε τῆς πατρίδος εὐεργέτα! Εἰς μὲν τοὺς οὐρανοὺς ἡτοιμάσθη σοι τόπος ἀναπαύσεως, διότι οὐδένα ἠδίκασας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, οὐδεὶς δι' ἐσέ ἐμελανοφόρησε πολίτης, καὶ πολλὰ ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος ᾔθλησας καὶ νέος καὶ γέρων· εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα ὑφούται ἀναμφιβόλως μετ' οὐ πολὺ στήλη αἰωνιότητος, παραδίδουσα εἰς τὰς μεταγενεστέρας γενεάς καὶ τοὺς ἀπογόνους σου τύπον Ἑλληνικῆς ζωῆς ΤΟΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΝ ΚΟΔΟΚΟΤΡΩΝΗΝ.

ΕΚ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ.

(ΑΡΙΘΜ. 990. ΦΕΥΡΟΤΑΡ. 7.)

ΑΠΟΒΙΩΣΙΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ.

Ούτε οίθησαυροὶ τοῦ Κροίσου, οὔτε ἡ ἐπίδειξις τοῦ πλούτου του ἐξύσπασαν τὸν Σόλωνα, ἀλλ' οὔτε διὰ τὴν ἀπόκτησιν τούτων ἐδύνατο ὁ Σόλων νὰ θεωρήσῃ εὐδαίμονα τὸν Βασιλέα τῶν Αὐδῶν, καθὼς ἐθεώρει εὐδαίμονα τὸν συμπολίτην του Τέλλον, ζήσαντα ἄνετον βίον, ἀποκτήσαντα δὲ καλοὺς παῖδας, καὶ ἀποθανόντα ἐνδοξῶς, ἀφοῦ ἠρίστευσε πολεμῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, ἥ καθὼς ἐθεώρει εὐδαίμονας τοὺς δύο ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα, ἀποθανόντας ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνευρημιῶν τῶν συμπολιτῶν τῶν ἀναλγῶς καὶ ἀλύπως μετὰ τὴν εὐωχίαν των.

Ἀλλὰ μακαριώτερον τούτων πάλιν ᾔθελε θεωρήσει ὁ Σόλων, καθὼς τὸν θεωροῦμεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρῶνην, διότι, ἐνῷ συνετέλεσεν ὡς πολλὰ ὀλίγοι εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους του, καὶ ἐστεφανώθη εἰς διαφόρους μάχας, τῆς Γράνας, τοῦ Βαλτετσίου, τῆς ἀλώσεως τῆς Τριπόλεως, τῶν Δερβενακίων, τῆς ἀλώσεως τοῦ Ἀκροκορίνθου, τῆς Ναυπλίας, καὶ ἐματαίωσεν ἐπὶ τοῦ Ἰβραήμη τὰ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῶν Πελοποννησίων σχέδια τούτου καὶ λ. ἠμπόρει νὰ θεωρῇ καὶ αὐτῆς, ὡς ὁ Περικλῆς, τὸν ἑαυτὸν του εὐδαίμονα, διότι, ἔπειτα ἀπὸ τοιαύτας καὶ τηλικαύτας περιπετείας τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου μας, κανεῖς οὔτε ἐμαυροφόρεσεν ἐξ αἰτίας του.

Καὶ δὲν ἀρκοῦν ταῦτα, ἀλλ' ἐνῶ ἔφθασε νὰ ἰδῇ πραγμα-
τοποιημένην καὶ τὴν αὐτονομίαν μας, ἐνῶ ἔζησεν ἀπολαύων
πάντοτε τὴν ἀγάπην τῶν συμπολιτῶν του, διέθεσε τὰ τῆς
οἰκίας του, ἐνύμφευσε καὶ τὸν νεώτερόν του υἱὸν Κωνσαν-
τῖνον, εὐθύμησεν εἰς τοὺς γάμους του, καὶ ἐνῶ παρευρέθη
τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν εἰς τὸν Βασιλικὸν χορὸν, ὅπου ὡσαύ-
τως συνευθύμησε καὶ μὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς σημαντικωτέ-
ρους συναγωνιστάς του, ἐπέστρεψεν χαίρων εἰς τὴν οἰκίαν
του, κατεκλίθη εἰς τὴν στρωμνὴν του, ὅπου κοιμώμενον τὸν
προσέβαλε καὶ ἡ ἀποπληξία, καὶ εἰς ὀλίγον ὥρων διάσκη-
μα κατέλιπε τὸν βίον του ἀναλγῶς καὶ ἀλύπως κατὰ τὸ
ἐβδομηκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Τοιαύτη εὐ-
δαιμονία, βεβαίως, εἶναι σπανία εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον.

Ἄλλ' ἂν ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης δὲν ζῇ πλέον ὑλι-
κῶς, ζῇ ὁμῶς ἠθικῶς εἰς τὰς καρδίας τῶν συμπολιτῶν του,
καὶ θέλει ζῇ μὲ τὸ ἔθνος του. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξος ἡ μα-
ταιότης, ἥτις κατα πᾶσαν στιγμὴν παρουσιάζεται εἰς τὴν
σκηνὴν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, διότι τοιαύτη προω-
ρίσθη ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως· παράδοξος ὁμῶς εἶν' ὁ ἄνθρωπος,
ἡ μᾶλλον τὰ πάθη αὐτοῦ, τὰ ὅποια τὸν σκοτίζουν τόσον,
ὥστε ἀποναρκόνουν τὰς πρὸς τὴν ἠθικὴν ζωὴν, τουτέστι τὰς
πρὸς τὴν ἀρετὴν ἐνεργείας του, καὶ ἐνῶ δι' αὐτὰς κυρίως
ἐχρεώσται νὰ ζῇ, τὰς στρέφει πρὸς τὰ περιοριζόμενα ἐν τῷ
κόσμῳ τούτῳ, καὶ τοιουτοτρόπως ἔρχεται εἰς τὴν ζωὴν καὶ
παρέρχεται χωρὶς ν' ἀφήσῃ οὔτε κἂν ἔχνος τῆς ὑπάρξεώς
του, καὶ χωρὶς νὰ ἀπολαύσῃ οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν μικρὰν
ζωὴν του τὴν παρηγορίαν τῆς ἠθικῆς ἀθανασίας, μὲ τὴν
ὁποίαν τὸν ἐπροίκισεν ἡ λογικότης του· καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι,
διὰ τοὺς ὁποίους ἔτι μᾶλλον ἀποκαθίστανται ἄξιοι σεβασμοῦ
οἱ διανύσαντες τὸν βίον των εὐεργετοῦντας τοὺς ὁμοίους των.

Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης γεννηθεὶς τὸ 1769 ἔτος, τὴν παραμονὴν δηλ. τῆς κατὰ τὸ 1770 Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, δὲν αἰσθάνθη τὰ δεινὰ τὰ ὅποια πρὸ πάντων τῶν ἄλλων μερῶν ὑπέφερεν ἡ πατρίς του, καὶ σιμὰ ταύτης ἡ δυστυχὴς Κρήτη, ἔνεκα τῆς ἀποτυχίας τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης· συνετέλεσαν ὁμῶς οἱ γονεῖς του, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀκολούθως, εἰς τὸ νὰ ἀπαλλαχθῇ ἡ πάσχουσα τότε δεινῶς Πελοπόννησος ἀπὸ τὰς ὀρδᾶς τῶν βαρβάρων. Τέλος πάντων, ὁ μὲν πατὴρ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη συνετέλεσε σημαντικῶς εἰς τὸ νὰ καθαρισθῇ τότε ἡ Πελοπόννησος ἀπὸ τοὺς ἀπηνεῖς Ἀλβανούς, αὐτὸς δ' ὁ Θεόδωρος νὰ καθαρισθῇ διόλου καὶ ἀπὸ τὴν αὐγείαν τῆς τυραννίας κόπρον.

Ὁ βίος τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη ἀνήκει εἰς τὴν τῆς ἔθνικῆς ἀναγεννήσεώς μας ἱστορίαν, τῆς ὁποίας χρέος εἶναι νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενναιὰς μὲ ὅλα τὰ περιστατικὰ, τὰ ὅποια αἱ ἐπιτυχίαι τὸν ἐσυνόδευσαν. Τὸ χρέος δ' ἡμῶν εἶναι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ δώσωμεν διὰ τῆς Ἀθηνᾶς τινὰ ὑπομνήματα τῆς ζωῆς του ταύτης εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, καὶ ταῦτα διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀπλὴ καὶ ἀκατέργαστος ἀκόμη ὕλη εἰς τὸν ἱστοριογράφον του· αἱ ὀλίγαι δὲ στήλαι τῆς ἐφημερίδος μας δὲν μᾶς συγχωροῦν νὰ πράξωμεν ἄλλο σήμερον, εἰμὴ νὰ σημειώσωμεν τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ τετάρτη τοῦ τρέχοντος μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ 1843, καὶ συγχρόνως νὰ ἐκθέσωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς κηδείας του, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφάνη πόσον τὸ ἔθνος, αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Κυβέρνησίς του, ἐτίμησαν τὸν ἄνδρα.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, τῆς πέμπτης τοῦ τρέχοντος μηνὸς. κατὰ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως συνήχθησαν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς οἰκίας του ὅλοι οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες

καὶ ἀρχικοὶ, ὅλοι οἱ ἡγούμενοι τῶν ἐνταῦθα στρατιωτικῶν σωμάτων μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν των στρατιώτας, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἅπαξ ὁ τῆς πρωτεύουσας κλῆρος, οἱ παρὰ τῇ ἐλληνικῇ Κυβερνήσει διάφοροι Πρέσβεις καὶ πρὸς τούτοις ἅπαντα ἡ πόλις, ἣτις συνέρρευσεν περὶ τὴν οἰκίαν του, διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὸν νεκρὸν του εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἐκτὸς τῆς πόλεως κοιμητήριον.

Μετὰ μεγάλης λοιπὸν πομπῆς καὶ παρατάξεως, παιανιζούσης θρηνωδῶς τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς, ἔφεραν τὸν νεκρὸν του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, ὅπου ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐπ' αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ τέλους ταύτης ὁ γηραιὸς τῆς ἐκκλησίας μας ῥήτωρ, ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμου, ἀνέβη ἐπ' ἄμβωνος καὶ ἐξεφώνησε τὸν ἐπιτάφιον εἰς αὐτὸν λόγον. Τὸ ἔξαφνον τοῦ θανάτου τοῦ μακαρίτου Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, καὶ ὁ ὀλίγος μετὰ τῆς προσκλήσεως καὶ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ λόγου καιρὸς, δὲν ἐσυγχώρησαν, βεβαίως, τὸν γέροντα Οἰκονόμον νὰ συντάξῃ ἐσκεμμένως καὶ ἀποστηθήσῃ τὸν ἐπιτάφιον τοῦτον λόγον. Ὁ ῥήτωρ λοιπὸν ἦτο ἀπρομελέτητος, καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὁ λόγος τούτου ἦτο ἄρκετὰ καλὸς, καὶ διήρκεσε ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν, ἡ ἀνθηρὰ αὐτοῦ φράσις, καὶ ἡ τέχνη τοῦ ῥήτορος, ὥς νὰ μὴν δώσῃ τὴν παραμικρὰν αἰτίαν εἰς τὴν διήγησιν τοῦ βίου του, οὔτ' εἰς αὐτὸν τὸν Πρεσβυν τῆς Τουρκίας νὰ δυσареσσηθῇ εἰς τὸ παραμικρὸν, ἔνεκα τῶν κατορθωμάτων του κατὰ τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει εἰς τὴν πολιτείαν μας, ἦτον ἄρκετὰ ἐπιτηδεῖα. Ἐπειτα τὸν λόγον τοῦτον ὁ ῥήτωρ ἐκόσμησε μὲ διαφόρους λαμπρὰς εἰκόνας, αἵτινες τιμῶσι τὴν φαντασίαν του, ἡ παρομοίωσις λ. χ. τῆς ζωῆς τοῦ Κολοκοτρώνου μὲ παταμόν ἐκρέοντα εἰς γόνιμον πεδιάδα, καὶ ἀναζωογονοῦντα μὲ τὰ ὕδατά του δια-

φόρου, εἰς αὐτὴν χρησίμους καρποὺς καὶ εὐθαλῆ ἄνθη, ἡ ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πεδιάδος ταύτης καταβύθις τοῦ εἰς χάσματα, εἰς τὰ ὅποια δὲν φαίνεται ἄλλο εἰμὴ τινὰ στρώματα ἄμμου ἀφεθέντα παρ' αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀναφάνις τοῦ, ἔπειτα εἰς ἄλλην πεδιάδα, τὴν ὁποίαν ἐνῶ ποτίζει καὶ ἀναζωογονεῖ, ὡς τὴν πρώτην, εὐρίσκεται εἰς τὸ τέρμα τοῦ, καὶ χύνεται εἰς τὴν πλησίον αὐτῆς θάλασσαν, ἦτο λαμπρὰ, διότι διὰ τῆς εἰκόνης ταύτης παρέστησε ζωηρότατα τὰ ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ζωῆς τοῦ μακαρίτου Θ. Κολοκοτρώνη διατρέξαντα. Ὡσαύτως καὶ ἡ παρομοίωσις τῶν μεγάλων, ἀλλὰ προσωρινῶν παθῶν, μὲ τὰ οὐρανομήκη καὶ ἄγρια τοῦ Ὠκεανοῦ κύματα, τὰ ὅποια καταπαύει ἡ προσεχὴς γαλήνη, ἡ ἕνεκα τῶν σιγαλῶν, ἀλλὰ διαρκῶν καὶ ὑποκεκρυμμένων παθῶν ἀκατάπαυστος κίνησις, ἐξεικονιζομένη μὲ τὰς ἀκαταπαύστους παλιρροίας καὶ ἀμπώτεις τοῦ Εὐρίπου, ἦτο πιεσὴ εἰκὼν τῶν περιπετειῶν τῆς ἐπαναστάσεώς μας, ἐπιτυχημένη καὶ παρομοίωσις δὲ τοῦ ταξειδιώτου, τοῦ περιμένοντος εἰς τὸν λιμένα τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πλοίου, καὶ ἔχοντος ἑτοιματὰ πρὸς τὸ ταξειδίον ἐφόδιά του, διὰ νὰ μὴν εὐρεθῇ ἀνέτοιμος εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ πλοιάρχου, παρίστανεν ἄρκούντως τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ᾔῃ πάντοτε προσεκτικὸς εἰς τὸν βίον τοῦ πᾶς χριστιανός, ὡς θνητὸς ἄνθρωπος, διὰ νὰ μὴν ἀποθάνῃ ἀμετανόητος. Τέλος πάντων ὁ λόγος ἐξεφωνήθη ἐξ ἀπροόπτου, ἐξεφωνήθη ἀπὸ στήθους, ὅθεν, καὶ ἂν ἠθέλαμεν ἀπαιτήσῃ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὅλους τοὺς αὐστηροὺς τῆς ῥητορικῆς καὶ λογικῆς κανόνας, νομίζομεν ὅτι ἠθέλαμεν ζητεῖ πράγματα ἀνώτερα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη ἐξεφώνησε λόγον καὶ ὁ Κ. Παναγιωτάκης Σοῦτσος, περὶ τοῦ ὁποίου

δὲν λέγομεν τίποτε, διότι θέλομεν τὸν καταχωρίσει ἀκολούθως εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ εἶναι περιττὸν νὰ ζητήσωμεν ἡμεῖς τώρα νὰ προλάβωμεν τὴν κρίσιν τοῦ κοινοῦ. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν δὲ τῆς τελετῆς ταύτης ἐσκεπάσθη ἀπὸ χῶμα ἡ λάρναξ, ἡ φέρουσα τὸ νεκρὸν τοῦ μακαρίτου Κολοκοτρώνη, καὶ οἱ πυροβολισμοὶ τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν τηλεβόλων ἤρχισαν πανταχόθεν νὰ βροντοῦν ἱκανὴν ὥραν ἀκατάπαυστα.

Τοιουτοτρόπως λοιπὸν κατέλιπε τὸν πρόσκαιρον τοῦτον βίον καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῶν ὀπλῶν τῆς Πελοποννήσου Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Καθεκᾶστην ἐκλείπουσι ἀπὸ τὴν ζωὴν ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου οἱ πρωταγωνισταὶ τῆς ἐπαναστάσεώς μας, καὶ ἄλλο δὲν εὖχονται, εἰμὴ νὰ δυνηθοῦν οἱ μένοντες καὶ μεταγενέστεροί των νὰ διατηρήσουν ὅ,τι αὐτοὶ μὲ ἀνηκούστους πόνους καὶ μόχθους, μὲ ἀπαραδειγματίστους θυσίας καὶ ταλαιπωρίας, καὶ μὲ ἀπεριγράπτους κινδύνους ἀπέκτησαν.

ΕΚ ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

(Αριθ. 156. 8 Φεβρουαρ.).

Ἀπεβίωσε τὴν 4 τοῦ παρόντος περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ὁ περιφανὴς ἀγωνιστὴς τῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπελευθερώσεως Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ἀρχιστράτηγος ἄλλοτε τῶν Πελοποννησιακῶν ὀπλῶν, ἀντιστράτηγος δὲ τῆς Β. Κυβερνήσεως καὶ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν. Ὁ θάνατός του ὑπῆρξεν αἰφνήμερις καὶ ἀπροβόλητος· ἐπιστρέψαντος τὴν προλαβοῦσαν ἐκ τοῦ Βασιλικοῦ χοροῦ περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀνεπαύθη διὰ παντός, εὐρεθεὶς

τὴν ἐπιούσαν μεταξύ τῶν ἀγωνιῶν τοῦ θανάτου. Ἡ κηδεία του ἐγένετο μὲ τὸν ἐπισημότερον τρόπον, ἀξίως τῶν ἐνδόξων πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεών του καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ πολιτικοῦ βαθμοῦ του, κατὰ πάντα ὁμοία μὲ τὴν ἄλλοτε γενομένην εἰς τὸν μακαρίτην Ἀνδρέαν Ζαΐμην. Ἀπασα σχεδὸν ἡ πόλις ἦτον εἰς τὴν ἐκφοράν του. Οἱ Ἕλληνες κατέχουν ἐξόχως τὸ γενναῖον ἐκεῖνο προτέρημα τοῦ νὰ ᾔναι δίκαιοι ἀπέναντι ἐνὸς τάφου, μὴ ἀναπωλοῦντες, εἰμὴ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν χρησιμότητα τοῦ προκειμένου νεκροῦ.

Ἡ ἐπιτάφιος αὐτοῦ τελετὴ ἐψάλη εἰς τὸν Ναὸν τῆς ἀγίας Εἰρήνης, ὅπου ὁ λόγιος ἱεροκέρυξ Κ. Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ἐξεφώνησε τὸν ἐπιτάφιόν του· ἐπίσης δὲ ἐν τῷ τεθεῖναι τὸν νεκρὸν εἰς τάφον ἐξεφώνησεν ἐπιτάφιον λόγον ὁ Κύριος Σοῦτσος, Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν.

Ὁ μακαρίτης θέλει ἀξιωθῇ τῆς ἱστορίας τὸν στέφανον διὰ τὴν ὑπὲρ πάντα ἄλλον Πελοποννήσιον στρατηγικὴν του ἐμπειρίαν, ἔτι δὲ διὰ τὸ φιλόπατρι καὶ τὸ φιλάνθρωπον ἠθὸς του καὶ πρὸ πάντων διὰ τὰς σημαντικὰς μάχας, τὰς ὁποίας ἐνίκησε, στρατευσάμενος κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος. Ἀπεβίωσε διατρέξας τὸ ἐνδοξότερον καὶ εὐτυχέστερον στάδιον. Ὑπῆρξεν ὁ ἐξοχώτερος στρατηγὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ ἤθελεν εἶσθαι καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης, ἂν εἰς τὴν Στερεάν δὲν ἤθελεν ἀναφανῇ ἕτερος μεγαλεπήβολος καὶ ἀνδρεῖος στρατηγός, ὁ Καραϊσκος.

ΕΚ ΤΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ.

(Αριθ. 33. 7 Φεβρουαρ.)

Τὴν 4 ἱσταμένου περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἀπεβίωσεν ὁ Ἀντιστράτηγος καὶ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, ποτὲ Ἀρχηγὸς τῶν Πελοποννησιακῶν ὅπλων Κ. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, πληχθεὶς ἀπὸ ἀποπληξίαν κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην· κατὰ τὴν 5 τοῦ αὐτοῦ 10 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ κηδεία τοῦ τοσοῦτον λαμπρὰ, ἔνδοξος, καὶ περιφανὴς οἷα δὲν ἔγινεν εἰς κανένα τῶν μέχρι τοῦδε τελευτησάντων ἐνδόξων Ἑλλήνων καὶ ἀγωνιστῶν· ἡ ἐκφορὰ αὐτοῦ συνωδεύθη παρὰ πάντων τῶν ἐν ἀξιώμασι στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, παρὰ παντὸς τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, παρὰ πάντων τῶν Πρέσβειων τῶν ξένων Αὐλῶν καὶ παρὰ πολλοῦ πλήθους λαοῦ διαφόρων τάξεων καὶ βαθμῶν.

Ἡ ἐπιτάφιος αὐτοῦ τελετὴ ἐψάλη εἰς τὸν Ναὸν τῆς ἀγίας Εἰρήνης, ὅπου ὁ Σοφώτατος Ἱεροκέρυξ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν Κ. Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων ἐξεφώνησε λόγον ἐπιτάφριον καταλληλότατον μὲ τὰς ἐνδόξους στρατιωτικὰς πράξεις τοῦ ἐνδόξου πρωταγωνιστοῦ καὶ λυτρωτοῦ τοῦ νέου Ἰσραὴλ Θ. Κολοκοτρώνη, ὁ δὲ Κ. Π. Σοῦτσος Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρ. καὶ Σύμβουλος εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν ἐξεφώνησε λόγον ἐπίσης ἐπιτάφριον, καθ' ἣν ὥραν ἔμελλεν ἂν τεθῇ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ εἰς τὸν τάφον· ἅπαντες οἱ συνωδύσαντες τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἐδάκρυσαν λυπηθέντες τὴν ὑστέρησίν του, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐμακάρισαν τὸν τεθνεῶτα διὰ τὸ ἐνδοξὸν τῆς τελευτῆς του, ἐπαξίως γενομένης τῶν ἐνδόξων ὑπὲρ πατρίδος κατορθωμάτων του.

Ἡ Α. Μ. ἐλυπήθη καθ' ὑπερβολὴν διὰ τὴν στέρησιν τοῦ ἐπισήμου τούτου ἀνδρός, καὶ διέταξε πένθος τριήμερον εἰς ὅλα τὰ στρατεύματα καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους μνημόσυνα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, προτρέψασα καὶ τοὺς Κ. Κ. Πρέσβεις τῶν ξένων Δυνάμεων νὰ κοινοποιήσωσιν ἕκαστος εἰς τὴν Β. αὐτοῦ Αὐλὴν τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης διὰ τὴν ἀνέργειαν τῆς Ἑλλάδος περιβοήτου γεγονότος Θεοδώρου Κολοκοτρώνη.

Ἡ πατρίς ἅπασα ὀφείλει αἰωνίους εὐγνωμοσύνας εἰς τὸν μακαρίτην, καὶ πᾶσα τάξις ἀνθρώπων ιδίως, ὡς συντελέσαντα διὰ τὴν γλυκυτάτην ἐκάστου ἐλευθερίαν· αἱ στήλαι τῆς ἱστορίας δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλουν κοσμηθῇ ἀπὸ τὴν βιογραφίαν του, διὸ κρίνομεν περιττὸν νὰ διαγράψωμεν ἡμεῖς κανὲν ἀφορῶν τὸν βίον του διὰ τὸ στενὸν τοῦ φύλλου μας· ἀλλ' ὀφείλομεν πρὸς διηνεκῇ μνημοσύνης τεκμήριον νὰ κοσμήσωμεν τὴν νεκρολογίαν αὐτοῦ μὲ μυρσίνας καὶ δάφνας ἐγκωμίων ἐπαξίων τῶν λαμπρῶν καὶ ἐνδόξων κατορθωμάτων του, ὑψοῦντες ἐκτενεῖς δεήσεις πρὸς τὸν Θεὸν τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς νὰ κατατάξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν δικαίων τῶν ἀπ' αἰῶνος τελευτησάντων, καὶ ἐκφωνοῦντες τὸ « Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ. »

ΕΚ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΟΥ.

(Ἀριθ. 47. 7 Φεβρουαρ.)

Ἡ Ἑλλὰς ἐστερήθη ἐνὸς τῶν περιωνύμων ἀνδρῶν της, ἐνὸς τῶν ἀηττήτων στηριγμάτων τῆς ἐνδόξου ἐπαναστασεώς της, τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη Ἀντιστρατήγου καὶ Συμ-

βούλου τῆς Ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν, προσβληθέντος ἀπὸ ἀποπληξίαν τῇ 4 Φεβρουαρίου.

Ἡ κηδεία ἐτελέσθη τὴν ἐπαύριον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Εἰρήνης μ' ὅλην τὴν ὀφειλομένην πομπὴν εἰς τὴν τάξιν καὶ τὰς προφερεῖς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὸν τόπον του. Ἐπικήδειοι λόγοι ἐξεφωνήθησαν εἰς μὲν τὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου Πρεσβυτέρου Οἰκονόμου, εἰς δὲ τὸν τάφον ὑπὸ τοῦ Κυρίου Παναγιώτου Σούτσου Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας. Αἱ πατριωτικαὶ πράξεις τοῦ ἥρωος τούτου τοῦ ἀγῶνος διηγήθησαν μὲ κατανυκτικὴν εὐγλωττίαν ὑπὸ τῶν ῥητόρων, καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ μακαρίτου εὗρεν παραμυθίαν εἰς τὴν λύπην τῆς εἰς αὐτὸν τὸν πανυγηρικὸν καὶ λαμπρὰν ἀπόδειξιν εὐγνωμοσύνης.

ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΡΤΕΡΙΑΣ.

(Ἀριθ. 22. 8 Φεβρουαρ.)

Θλιβερόν ἄκουσμα δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως διὰ τὴν Πελοπόννησον: Ὁ Ἀρχιστράτηγος Θεόδωρος Κολοκοτρώνης δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὴν ζωὴν. Τὴν 4 τοῦ τρέχοντος μηνὸς μετέβη εἰς τὴν αἰώνιον μακαριότητα. Ἡ πατρίς ἐστερήθη τὸν Πρωταγωνιστὴν τῆς, ἀπώλεσε τὸν κρατερόν, καὶ ἀκαταμάχητον, τὸν πολυμήτην Στρατηγὸν τῆς καὶ ἡ Πελοπόννησος κλαίει τὸν ἐλευθερωτὴν τῆς. Ὁ γηραιὸς, ἀλλ' ἀκάματος, ὁ ἀπλοϊκὸς, ἀλλὰ σύννους καὶ ἐμπειροπόλεμος, ὁ ἐν μιᾷ βροντῶδῃ φωνῇ εἰς τὴν σημαίαν του ὑποτάσσων χιλιάδας στρατιωτῶν καὶ τὸν ἐχθρὸν εἰς φυγὴν τρέπων, ὁ μὲ τὸν πόδα

του καὶ τὰ ὀρεινότερα καὶ πεδινώτερα τῆς Πελοποννήσου
μέρη καταπατήσας, ὁ ἀπὸ γενετῆς ἐχθρὸς τῶν ἐχθρῶν τῆς
Πατρίδος, ὁ τρομερὸς εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν Μουσουλμάνων
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ, τὸ ἱερὸν καὶ ἔνδοξον αὐτὸ λείψανον τοῦ
ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, δὲν εἶναι πλέον μεταξὺ ἡμῶν !
ὁ στρατιώτης θρηνεῖ τὸν μεγαλεπήβολον, τὸν νικητὴν, τὸν
τροπαιοῦχον ἀρχηγὸν του, ὁ πολίτης τὸν παρήγορον προ-
στάτην του ! Ο ΓΕΡΩΝ ἀπέθανε, ὁ ΓΕΡΩΝ ἐτελείωσεν, ἰ-
δοὺ ἡ γοερὰ φωνή, ἣτις ἀπὸ στόματος εἰς στόμα μεταδί-
δεται. 'Η ἱερὰ γῆ τῆς Ἀττικῆς καλύπτει ἤδη, ΑΘΑΝΑΤΕ
ΓΕΡΩΝ, τὰ ὅσα Σου καὶ ἡ Πατρίς θρηνεῖ σήμερον ἐπὶ τοῦ
τάφου Σου ! ! !

ΕΚ ΤΗΣ
ΗΧΟΥΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ.

(Ἀριθ. 20. 13 Φεβρουαρίου.)

Ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, τῆς ἐπαναστάσεώς μας ὁ ἀτρόμη-
τος ἀγωνιστὴς δὲν ζῇ πλέον ! ! . . . Τὴν 4 Φεβρουαρίου δι-
ήνυσεν τὸν πρόσκαιρον βίον καὶ ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, τὸν
μέγαν τῆς ἀποστολῆς του ἄθλον ἐνδόξως πληρώσας. Ἀνα-
παύεται δὲ ἤδη εἰς τῆς αἰωνιότητος τοὺς κόλπους. Κοινὸν
τὸ πένθος, ὀδυνηρὸν τὸ ἄκουσμα, καὶ ζωηρὸν ἐξεγείρει εἰς
τὰς ψυχὰς ἡμῶν πόνον. Ὁ χρόνος, ὁ πάντα δαμάζων καὶ
φθείρων τ' ἀνθρώπινα, ἀφῆρπασε καὶ τὸν περιβόητον τοῦτον
ἥρωα ! Τέκνα τῆς πολυπαθοῦς καὶ πολυδίξου Ἑλλάδος !
Θρηνεῖτε τὸν θάνατόν του· μὲ θαλερὰ δάκρυα καταβρέξατε
τὸν θεοστερῇ αὐτοῦ τάφον· συνικετεύσατε, ἀναπέμψατε πρὸς

τὸν Ἑψιστον θερμὰς ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς εὐχὰς καὶ δεήσεις. Καὶ σεῖς θάλασσαι τῆς Ἑλλάδος, καὶ νῆσοι, καὶ ὄρη καὶ κοιλάδες, καὶ φρούρια, πολυῦμνῆτων μαχῶν παλαίστραι, ἀντιβοᾶτε εἰς αἰῶνας τ' ὄνομά του. Σὺ δὲ, ἀοίδιμε Κολοκοτρώνη, τῆς ἀπολυτρώσεώς μας γενναῖε πρωταγωνιστὰ, ἀλυποτάτην, αἰωνίαν καὶ μακάριον εὐφραίνου εὐφροσύνην. Ἡ ἱστορία ἀνυψοῖ σήμερον μνημεῖον τῶν ἡρώϊκῶν σου πράξεων ἀκατάτρεπτον.

ΕΚ ΤΟΥ

ΤΕΡΠΙΝΟΥ ΖΕΦΥΡΟΥ.

(Ἀριθ. 130. 8 Φεβρουαρ).

Ἡ τετάρτη τοῦ τρέχοντος μηνὸς καὶ ἔτους ἡ 11 ὥρα Π. Μ. ἐστάθησαν ἀποφράδες διὰ τὴν Ἑλλάδα ἔνεκα τῆς στερήσεως ἐνὸς τῶν θεμελιωτῶν τῆς ἐλευθερίας της.

Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ὁ πάλαι γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν ἀρμάτων ὅλης τῆς Πελοποννήσου, ὁ τοσοῦτον προσπαθήσας καὶ καταπολεμήσας αὐτοπροσώπως καὶ διὰ τῶν υἱῶν του ἀκαταμαχητὶ τὸν τύραννον καὶ ἐχθρὸν τῆς πατρίδος, τοῦ ὁποίου τὰ ἀνδραγαθήματα ἡ ἀλάνθαστος ἱστορία θέλει περιγράψει λεπτομερῶς διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς καὶ τὰ ὅποια ἐὰν γράψω οὐκ ἐπιλήψει με ὁ χρόνος διὰ τὸ στενὸν τοῦ φύλλου, δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἐκτεθέντες λόγους τιμηθεὶς ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Ἄνακτος ὡς ἀντιστράτηγος καὶ Σύμβουλος τοῦ Κράτους εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν, οὗτος λέγω ὁ ἐνδοξὸς ἀνὴρ δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὴν ζωὴν. Ὁ σκληρὸς θάνατος τὸν ἀφῆρπασεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς πατρίδος καὶ τῶν τέκνων του, κατὰ τὰς περιγραφείσας σιγ-

μὰς προσβληθεὶς ἀπὸ ἀποπληξίαν τὴν τρίτην ὥραν Π. Μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Οἱ υἱοὶ τοῦ διέδοσαν τὴν θλιβεράν ταύτην εἶδησιν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διὰ νὰ συνοδεύσωσι τὸν νεκρὸν τὴν ἐπιούσαν, ἀλλὰ καὶ ἡ Κυβέρνησις ὅχι ὀλίγον ἐτίμησε τὸν ἔνδοξον τοῦτον ἄνδρα διὰ προγράμματος καὶ τὸν ἔδωκε τιμὰς εἰς τὴν ἐκφορὰν του, ἡ ὁποία ἔγεινε τὴν ἐπιούσαν πρὸς τὴν δεκάτην ὥραν Π. Μ. Ἡ τελετὴ τῆς ἐκφορᾶς διήρκεσε πέντε ὁλοκλήρους ὥρας εἰς τὴν ὁποίαν παρευρέθησαν ὅλαι αἱ θρησκευτικαὶ, αἱ πολιτικαὶ, Στρατιωτικαὶ καὶ Ναυτικαὶ ἀρχαὶ καὶ αὐτὸ τὸ διπλωματικὸν Σῶμα ἀνεξαιρέτως ἐκ τοῦ ἀνωτέρου μέχρι τοῦ κατωτάτου βαθμοῦ τοῦ ἀπλοῦ στρατιώτου, ὅλοι οἱ κάτοικοι καὶ λοιποὶ τῆς πρωτεύουσας ἠκολούθησαν τὸν νεκρὸν του καὶ ἔκλαυσαν πικρῶς τὴν στέρησίν του. Ὁ Σεβαστὸς Κ. Διδάσκαλος Οἰκονόμος ἐπ' ἐκκλησίας καὶ ὁ Κ. Π. Σοῦτσος Σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν ἐπὶ τοῦ τάφου, ἐξεφώνησαν κατάλληλον λόγον τῶν εἰς τὸ ἔθνος ἐκδουλεύσεών του. Ἴδου πόσον ἡ βασιλικὴ Κυβέρνησις καὶ ὁ λαὸς τιμᾷ τοὺς τοιοιυτρόπως ἐκδουλεύσαντας ὑπὲρ πατρίδος. Αἰωνία σου ἡ μνήμη ἔνδοξε ἄνερ! Γαίαν ἔχοις ἐλαφράν!

Ἄν καὶ προετιθέμεθα τὴν ἐκδοσιν μόνον τῶν προηγουμένων, μολοντοῦτο ἐνομίσαμεν σκόπιμον νὰ διέλθωμεν ἐν περιλήψει καὶ τὰ περὶ τῆς τελετῆς τῶν μνημοσύνων, τῶν εἰς ταῦτα ἐκφωνηθέντων λόγων καὶ τῶν ἀνεγερθησομένων μνημείων, προτάττοντες καὶ τινὰς μόνον πράξεις τῶν δημοτικῶν συμβουλίων, ἵνα μὴ ὀγκωθῇ τὸ βιβλίον.

Ὁμολογοῦμεν δὲ πρὸς αἰωνίαν δόξαν τοῦ μακαρίτου Κολοκοτρώνη καὶ τιμὴν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ὅτι διαδοθείσης εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς εἰδήσεως τῆς ἀποβιώσεώς του μεγάλη λύπη κατέλαβε τοὺς ἀνθρώπους πάσης τάξεως καὶ δοξασίας. Διὰ νὰ ἐκφράσουν δὲ τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης των εἰς τὸν μακάριον τοῦτον ἄνδρα, διάφοροι δῆμοι καὶ κοινότητες ὅλων τῶν μερῶν τῆς ἐπικρατείας, οἷον τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ τῶν νήσων, ἔσπευσαν ν' ἀποφασίσωσι τὴν τελετὴν μνημοσύνων· εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον καὶ ἀνέγερσιν μνημείων, εἰς μέρη μάλιστα ὅπου ὁ μακαρίτης εἶχε διαπρέψει. Κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἔλαβον καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ μακαρίτου ὑπὲρ τὰς 300 παραμυθικὰς ἐπιστολάς.

Ὁ ἐκδότης

Ἀριθ. 83.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Πρόεδρον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου
Καλαβρυτῶν.

Ὁ Αὐτρωτῆς τοῦ νέου Ἰσραήλιτικοῦ λαοῦ, ὁ εἰς τὸν ἅπαντα κόσμον διὰ τὴν παλιγγενεσίαν τῆς κλεινῆς Ἑλλάδος περιβόητος γεγονώς, ὁ Ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου, ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ὁ Σύμβουλος τῆς ἐπικρα-

τείας καὶ Ἀντιστράτηγος, ὁ ἀτρέμητος γέρων τῆς ἐπαναστάσεώς μας Θ. ὁ Κολοκοτρώνης, ὑποκύψας εἰς τὰς θείας βουλὰς καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὴν ζωὴν.

Ὁ σκληρὸς καὶ ἄχαρις θάνατος, ἀφῆρπασε τέλος πάντων, κύριε Πρόεδρε, ἀπὸ τοῦς κόλπους, ὡς γνωρίζετε, τῆς Πατρίδος κατὰ τὰς 4 τοῦ ἱσταμένου τὸν ἔνδοξον Πρωταγωνιστὴν τῆς, τὸν ἀκαταμάχητον Ἀρχηγὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τὸν Ἥρωα ἐκείνον, τοῦ ὁποίου τὸ τρομερὸν καὶ γιγαντιαῖον ὄνομα μόνον ἠδύνατο νὰ φέρῃ τὸν θάνατον εἰς τὰ πολυάριθμα ὀθωμανικὰ στρατεύματα.

Ἡ πατρίς ὁλόκληρος καταπληχθεῖσα διὰ τὸ θλιβερόν τεῦτο ἄκουσμα, ἰδίως δὲ ἡ Πελοπόννησος, καὶ ἰδιαίτερον ἀκόμη ἡ μερικὴ αὐτοῦ πατρίς ἡ Καρύταινα (ὡς στερηθεῖσα τὸ κλέος τῆς), θρηνεῖ πενθηφοροῦσα, διότι ἐξέλιπε διὰ παντὸς ἀπὸ τὴν ζωὴν ὁ περιώνυμος Πρωταγωνιστὴς τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, ὁ ἀκαταμάχητος καὶ πολυμήτης παλαιὸς γενικὸς Ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου, ὁ ἀκάματος καὶ ἔμπειρος στρατιώτης, ὁ ἀγαθὸς πολίτης, ὁ φιλόστοργος πατὴρ, ὁ εἰλικρινὴς καὶ ἐνάρετος φίλος, ὁ Θ. Κολοκοτρώνης.

Ἡ Τρισόλβιος σκιά τοῦ ἀειμνήστου παρισταμένη ἀοράτως ἐξαιτεῖται ἀπὸ τὰς ζώσας καὶ ἐπερχομένας ἑλληνικὰς γενεὰς τὸν ὀφειλόμενον πρὸς αὐτὸν τῆς εὐγνωμοσύνης φόρον, διὰ τὰ ἔνδοξα καὶ λαμπρὰ κατορθώματά του, καὶ τοὺς ἀκαμάτους κόπους, οὓς κατέβαλεν, ὡς ἐμπνευσμένος μὲ τὸν πατριωτικώτερον καὶ παραδειγματικὸν ζῆλον διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς δεδουλωμένης Πατρίδος, καθ' ὅλον τὸν πολυώδυνον ὑπὲρ αὐτῆς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως καὶ θρησκείας.

Πιστεύοντες ἀδιστάκτως, κατὰ πόσον συναισθάνεσθε

μεθ' ἡμῶν, Κύριε Πρόεδρε, ἀφ' ἐνὸς μὲν βαθεῖαν τὴν λύπην διὰ τὴν παντοτεινὴν στέρησιν τοιούτου μεγάλου ἀνδρός, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς αἰωνίους εὐγνωμοσύνας, ἃς ὀφείλει ἡ πατρίς ἅπαντα εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐνδοξὸν λείψανον τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως τὸν αἰοίδιμον Θ. Κολοκοτρώνην, καὶ ἰδίως ἡ μερικὴ μας πατρίς τὰ Καλάβρυτα, ἐνθεν ὑψώθη τὸ πρῶτον ἡ ἐθνικὴ σημαία, καὶ διεδόθη ἀπανταχοῦ τὸ γενναῖον καὶ πατριωτικὸν παράδειγμα τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας ἱεροῦ ἀγῶνος διὰ τῆς ἡρωϊκῆς ἐπιχειρήσεως τῶν ἐνδόξων γνωστῶν εἰς τὴν ἱστορίαν συνεπαρχιωτῶν μας, νομίζομεν εἰς τοιαύτην περίστασιν ὅτι ἐκπληροῦμεν τὸ ἱερώτερον τῶν καθηκόντων μας, παρακαλοῦντες ὑμᾶς ὅπως ἀπευθύνητε τὰ ἐν τῇ παρούσῃ μας πρὸς τὴν ὀλομέλειαν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, καὶ ἐνεργήσητε κατὰ συνέπειαν τὴν συγκάλεσιν αὐτοῦ, διὰ νὰ κοσμήσῃ τὰς στήλας τῶν δημοτικῶν πράξεών του, καὶ διὰ πράξεως χρεωστούμενης κατ' ὀφειλὴν πατριωτισμοῦ, πραγματευομένης ἱεροτελεσίαν ὑπὲρ αἰωνίου ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀποδημήσαντος εἰς Κύριον γέροντος Θ. Κολοκοτρώνου, καὶ τὴν ἀνέγερσιν μνημείου μεταξὺ τῶν ἐνταῦθα ἱερῶν ναῶν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Ἀγίας Κυριακῆς πρὸς διηνεκὲς τεκμήριον ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης, καὶ παντοτινὸν διακωνισμόν τοῦ διασῆμου καὶ ἐνδόξου τούτου προμάχου τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

Ἐν Καλαβρύτοις τὴν 14 Φεβρουαρίου 1843.

(Τ. Σ.)

Ὁ Δήμαρχος Καλαβρύτων

Δ. Νικολόπουλος.

Ἀριθ. 310.

Πρὸς τὸν Κύριον Δήμαρχον Καλαβρύτων.

Ἐλαβον τὸ ὑπ' ἀριθ. 83 ἔγγραφόν Σας, κύριε Δήμαρχε, πραγματευόμενον περὶ μνημοσύνου καὶ ἀνεγέρσεως μνημείου

εἰς τὴν πόλιν ταύτην τῶν Καλαβρύτων, τὴν ἐστίαν τῆς ἐλ-
ληνικῆς ἐπαναστάσεως. Συναισθανόμενος μεθ' ὑμῶν, Κύριε
Δήμαρχε, τὸ χρέος τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης εἰς τοιοῦ-
τον περιώνυμον Πρωταγωνιστὴν τῆς πατρίδος Θ. Κολοκο-
τρώνην, αἰσθάνομαι τὴν πλέον ἐνδόμυχον καὶ διηνεκῇ λύπην,
συμμεριζόμενος ταύτην μεθ' ἡμῶν, καὶ ὅλου, ἵνα οὕτως εἴπω,
τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, διὰ τὸ αἰφνίδιον καὶ θλιβερὸν ἄκουσμα
τοῦ αἰσθαντικοῦ δυστυχήματος τῆς πατρίδος, τοῦ θανάτου
λέγω, τοῦ αἰοιδίου Ἀρχηγοῦ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως,
σεμνυνόμενος μάλιστα καὶ ὡς συναγωνισθεὶς μετὰ τοῦ εὐερ-
γέτου τούτου εἰς διαφόρους μάχας καὶ δεινὰς περιστάσεις
τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

Τιμῶσιν ὑμᾶς, κύριε Δήμαρχε, τὰ εἰς τὸ μνησθὲν ἐγγρα-
φόν Σας ἐκφραζόμενα αἰσθήματά Σας περὶ τοῦ ὀφειλομένου
φόρου τῆς εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους τοῦ δήμου μας εἰς τὸν
αἰοιδιον τοῦτον καὶ ἱστορικὸν ἄνδρα, ἀπαθανατισθέντα διὰ
τῶν λαμπρῶν καὶ ἐνδόξων ὑπὲρ πατρίδος κατορθωμάτων
καὶ προσαποκτήσαντα κατὰ συνέπειαν τὴν κοινῶς ἐκφρα-
σθεῖσαν εὐγνωμοσύνην τῶν ὁμογενῶν του. Σπεύσας ὅθεν νὰ
συγκαλέσω τὸ Δημοτικὸν συμβούλιον, πέποιθα ἀδιστακτῶς
ὅτι καὶ τὸ Σῶμα τοῦτο συμμεριζόμενον μεθ' ἡμῶν τὰ αὐτὰ
αἰσθήματα, θέλει ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου
κατὰ τὸ δέον.

Ἐν Καλαβρύτοις τὴν 21 Φεβρουρίου 1843.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ δημοτ. συμβουλίου Καλαβρύτων

Β. Πετιμεζᾶς.

Ἀριθ. 311.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Καλαβρύτων.

Συνελθὼν σήμερον τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ μηνός

βρουαρίου τοῦ 1843 ἔτους εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν κατ' αἵτησιν τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ Δημάρχου.

Λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὰς διαφόρους ἐφημερίδας, καὶ πληροφορηθὲν ἐξ αὐτῶν μὲ βραθεῖαν αὐτοῦ λύπην τὴν θλιβεράν εἶδῃσιν τῆς μεταστάσεως τοῦ μεγάλου πολίτου καὶ εὐεργέτου τῆς πατρίδος Θ. Κολοκοτρώνου, ὡς καὶ τὰς ἀποδοθείσας κατ' ἐξαίρεσιν τιμὰς ἐπὶ τῆς κηδείας αὐτοῦ γενομένης ἐπαξίως τῶν λαμπρῶν καὶ ἐνδόξων αὐτοῦ κατορθωμάτων.

Θεωροῦν εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν, ὅτι καὶ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ὀφείλει ἐξ ὀνόματος τοῦ δήμου ν' ἀποδώσῃ τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην εἰς τοιοῦτον περιώνυμον καὶ ἔξοχον ἄνδρα τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

ἔχον ὑπ' ὄψιν τὸ ὑπ' ἀριθ. 83 ἔγγραφον τοῦ Δημάρχου κυρίου Δημητρίου Νικολοπούλου πρὸς τὸν Πρόεδρον πραγματευόμενον περὶ ἀμοιβῶν τοῦ γηραιοῦ καὶ ἐνδόξου τούτου προμάχου τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

Θεωροῦν ὅτι ἅμ' ἐδόθη τὸ σύνθημα τοῦ πολέμου, καὶ ὑψωθείσα τὸ πρῶτον ἐκυμάτισεν ἡ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐθνικὴ σημαία εἰς τὴν ἱστορικὴν ταύτην πόλιν τῶν Καλαβρύτων, καὶ ὁ γέρων τῆς ἐπαναστάσεώς μας, ὁ ἀτρόμητος πρωταθλητὴς τῆς Ἑλλάδος ἀναφαίνεται εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, περιενδεδυμένος τὸν ἀμίμητον πατριωτικὸν ζῆλον, τὸν ὁποῖον ἦτον ἐκ γενετῆς ἐμπνευσμένος, καὶ ρίπτεται πάραυτα διὰ τῶν σωτηρίων ὀπλῶν τοῦ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς δεδουλωμένης πατρίδος.

Λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 50, 9, 21 τοῦ περὶ δήμων νόμου χορηγοῦντος τὸ δικαίωμα εἰς τὰ δημοτικὰ συμβούλια ν' ἀποφασίζουσιν περὶ ἀμοιβῶν καὶ δώρων.

Ψηφίζει παμφηφεί.

Α'. Εἰς τὴν πλατείαν τῶν δύο ναῶν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Ἀγίας Κυριακῆς, ἥτοι εἰς τὸ κεντρικώτερον μέρος τῆς πόλεως ταύτης ν' ἀνεγερθῇ μνημεῖον πρὸς διηνεκῇ αἰωνισμόν τοῦ περιβοήτου ἥρωος Θ. Κολοκοτρώνου, λόγῳ ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης διὰ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος ἐνδόξους ἀγῶνάς του.

Β'. Ὁ Δήμαρχος μετὰ τὴν κατὰ νόμον ἔγκρισιν τῆς παρούσης θέλει προσκαλέσει ἀρχιτέκτονα μὲ ἀνάλογον ἀντιμισθίαν διὰ νὰ δώσῃ τὸ σχέδιον τοῦ ἀνεγερθησυσμένου μνημείου, καὶ καθυποβληθῇ ἀρμοδίως τοῦτο εἰς τὸ συμβούλιον διὰ τὰ περαιτέρω.

Γ'. Ἡ κατὰ τὴν πόλιν ταύτην ὁδὸς (δηλαδὴ ἐνθα γίνεται ὁ συνήθης περίπατος κατὰ τὴν εἰς τοὺς μικροὺς ἀμπελῶνας γέφυραν) νὰ φέρῃ τοῦ λοιποῦ τὸ ὄνομα » Ὁ δὲ Θ. Κολοκοτρώνου.

Δ'. Τὴν εἰκοστὴν ἐβδόμην τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς ἥτοι κατὰ τὸ προσεγγίζον Σάββατον τὴν ἐορτὴν τῶν ἁγίων Θεοδώρων, (ὅτε ζῶν ὁ αἰμίνηςος συνεώρταζε ταύτην ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματός του μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του) ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἐπίτροπος κύριος Δημήτριος ἱερεὺς Οἰκονόμος μετὰ τῶν ἐγκριτοτέρων πατέρων τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, τῆς Ἀγίας Λαύρας, ὡς καὶ τῶν ἱερέων τοῦ δήμου (προειδοποιηθησομένων ἀπάντων ἐν καιρῷ διὰ νὰ μεταβῶσιν ἐνταῦθα) θέλει ἀναπέμψωσι λιτανεύοντες εἰς τὸν Ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τὰς ἐνθέρμους πρὸς τὸν Ὑψιστον εὐχὰς καὶ δεήσεις των ὑπὲρ μακαρίας ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ πιστοῦ τέκνου τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας Θ. Κολοκοτρώνου, διαμενούσης συγχρόνως καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας τῆς μεταξὺ τῶν διαληφθέν-

των ναῶν καὶ τῆς ἐθνικῆς σημαίας πενθίμως, καὶ τοῦ μνη-
σθέντος ναοῦ κεκοσμημένου πενθίμως ἐπίσης ἐπιμελείᾳ τοῦ
ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

Β'. Ἐπιμελείᾳ τοῦ κυρίου Δημάρχου θέλει προσκληθῇ
κατὰ τὴν μνημονευομένην ἡμέραν ἐνταῦθα καὶ ὁ κατὰ τὴν
Μονὴν τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου σχολαρχῶν κύριος Στέφανος
Σπηλιοτόπουλος διὰ νὰ ἐκφωνήσῃ καὶ λόγον κατάλληλον εἰς
τὴν προκειμένην περίστασιν.

ΣΤ'. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἱεροτελεστίας ν' ἀναγνωσθῶ-
σιν ἐπ' ἐκκλησίας τὸ πρὸς τὸν Πρόεδρον ὑπ' ἀριθ. 83 ἔγγρα-
φον τοῦ Δημάρχου, ὡς καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀπάντησις αὐτοῦ
ὁμοῦ καὶ ἡ παροῦσα πράξις.

Ζ'. Ἡ παροῦσα πράξις καταχωρηθεῖσα εἰς τὸ πρωτόκολ-
λον νὰ κοινοποιηθῇ διὰ τοῦ Προέδρου εἰς τὸν Δήμαρχον διὰ
τὰ περαιτέρω, ἐπιμελείᾳ δὲ τοῦ ιδίου νὰ δημοσιευθῇ καὶ
διὰ τῶν ἐφημερίδων ὁμοῦ καὶ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ κεφά-
λαιον ς'. ὑπ' ἀριθ. 310 καὶ 83 ἔγγραφα τοῦ τε Προέδρου
καὶ Δημάρχου, πρὸς διάγνωσιν πράξεων ἐνεργηθεισῶν κατ'
ὀφειλὴν πατριωτισμοῦ ὑπὲρ τοῦ αἰοιδίμου προμάχου τῆς
πατρίδος τοῦ Θ. Κολοκοτρώνου.

Ο Πρόεδρος

Β. Πετιμεζᾶς.

Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου

Α. Τριανταφυλλόπουλος, Ἡλίας Δροσόπουλος, Α. Ι. Σαρ-
δέλης, Σπήλιος Δημόπουλος, Δημήτριος Ἀλεξανδρόπουλος.

Οἱ Συμπληρωματικοὶ

Μ. Παναγόπουλος, Κ. Α. Λιβαρτζινός.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου.

Διὰ τῆς ἀπὸ 25 τρέχοντος Φεβρουαρίου τοῦ 1843 πράξεώς του, ἐξηγεῖ εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐνδόμυχον λύπην ἀπάσης τῆς κοινότητος ἐφ' ἧς προΐσταται, ἥτις διεχύθη ἐν τῷ διαδοθῆναι τὸ θλιβερὸν τοῦτο ἄκουσμα, ὅτι ἀπεβίωσεν ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος, ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου ὁ Ἀντιστράτηγος Θ. Κολοκοτρώνης. Καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ἐγκρίνει, ὥστε δύο ἐκ τῶν σεβασμίων προηγούμενων, δύο ἐκ τῶν μουσικῶν, δύο ἐκ τῶν ἐφημερίων, εἷς ἐκ τῶν ἱεροδιακόνων καὶ ὁ ἐλληνοδιδάσκαλος τῆς Μονῆς νὰ μεταβῶσι τὸ προσεχὲς Σάββατον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας μὲ τὰς λαμπροτέρας ἱερατικὰς στολὰς, ὅπου θέλει τελεσθῇ μνημόσυνον ἐπαρχιακὸν ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου τούτου εὐεργέτου τῆς πατρίδος· ἐπομένως τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας νὰ τελεσθῇ καὶ ἕτερον ἐντὸς τῆς ἱερᾶς ταύτης Μονῆς μὲ ὅλην τὴν μοναστηριακὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν παράταξιν. Συνάμα δὲ νὰ ἐγχαραχθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡρώος τούτου ἐν τοῖς μοναστηριακοῖς διπτύχοις εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἀνδρὸς, οὗτινος ὀφείλει πολλὴν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ ἡ Μονὴ καὶ ἅπαντα ἡ Ἑλλὰς ἕνεκα τῶν πολυειδῶν καὶ ἐνδόξων ὑπὲρ πατρίδος ἀγώνων τοῦ ὀνομαστοῦ Θ. Κολοκοτρώνου.

(Γ. Σ.)

Οἱ Σύμβουλοι

» Καθηγούμενος Σαμουήλ.

» Διονύσιος Διαμαντάκος.

» Ἀρσένιος Γεωργιάδης.

Ἀριθ. 33.

Τὸ Συμβούλιον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἀγίας Λαύρας.

Συνεδριάσαν σήμερον τὴν εἰκοστὴν πέμπτην τρέχοντος μηνὸς Φεβρουαρίου ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἀγίας Λαύρας, καὶ γνωρίζον τὰ ὑπὲρ πατρίδος λαμπρὰ καὶ ἐνδοξὰ κατορθώματα τοῦ ἀειμνήστου ἀρχηγοῦ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως Θ. Κολοκοτρώνου καὶ συμμεριζόμενον μετὰ τῶν λοιπῶν ὁμοπίστων τὴν βαθεῖαν λύπην ἣν ἐπέφερε τὸ θλιβερὸν ἄκουσμα τῆς αἰφνιδίου ἀποβιώσεως τοιοῦτου ἐνδόξου προμάχου καὶ ἥρωος τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

Ἀποφασίζει.

Α'. Κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 26 ἔγγραφον τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἐπιτρόπου Κυναίθης ἐκδοθὲν συνεπεία ἔγγράφου πρὸς αὐτὸν ὑπ' ἀριθ. 101 τοῦ Δημάρχου Καλαβρύτων κυρίου Δημητρ. Νικολοπούλου νὰ μεταβῶσιν εἰς Καλάβρυτα, ὅπου πρόκειται νὰ τελεσθῇ μνημόσυνον κατὰ τὰς 27 Ε. μηνὸς ὑπὲρ μακαρίας ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀποδημήσαντος εἰς κύριον Θ. Κολοκοτρώνου, καὶ λάβωσι μέρος εἰς αὐτὸ ὁ Καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, τέσσαρες ἐφημέριοι καὶ εἰς ἱεροδιάκονος συνεπιφέροντες καὶ τὰς λαμπροτέρας ἀπὸ τὰς ἱερατικὰς στολὰς τῆς Μονῆς.

Β'. Τὴν προσεγγίζουσαν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας ἥτοι εἰς τὰς 28 Ε. μηνὸς νὰ τελεσθῇ ἐπίσης ἕτερον μνημόσυνον ἐντὸς τῆς Μονῆς ταύτης, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ λάβωσι μέρος ἀνεξαιρέτως ἅπαντες οἱ συμμονασταὶ, καὶ νὰ ἐνεργηθῇ τὸ τοιοῦτον μ' ὅλην τὴν συνήθη μοναστηριακὴν ἐκκλησιαστικὴν παράταξιν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ ὀνομαστοῦ εὐεργέτου τῆς πατρίδος.

Γ'. Νὰ ἐγχαράχῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἀειμνήστου τούτου πρωταθλητοῦ τῆς πατρίδος καὶ ἐν τοῖς μοναστηριακοῖς διπτύχοις εἰς μνημότυνον τοῦ μεγάλου πολίτου Θ. Κολοκοτρώνου, λόγῳ ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ ιδίως τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς διὰ τοὺς πολυειδεῖς καὶ ἐνδόξους ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνάς του.

(Τ. Σ.)

Ὁ Καθηγούμενος Ἰωαννίκιος.

Οἱ Σύμβουλοι

Γρηγόριος

Βενέδικτος

Ἀρ. 2.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Φαλάνθου.

Μαθὼν μὲ ἐνδόμυχον λύπην του ὅτι ὁ ἀρχηγέτης τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὁ Ἀντιστράτηγος Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἀπεβίωσε.

Παρατηροῦν ὅτι ὁ ἀοίδιμος οὗτος ἀνὴρ, ὁ πολλὰ μογήσας διὰ τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀπελευθέρωσιν, ὃχι μόνον ἀνήκει ιδικῶς εἰς τὸν δῆμον τοῦτον, ὡς καταγόμενος ἐκ τοῦ χωρίου Λυμποβισίου, ἀπαρτίζοντος μέρος τοῦ δήμου, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλον τὸ στρατιωτικὸν αὐτοῦ στάδιον περιστοιχούμενος πάντοτε κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ στρατιῶτας ἐκ τῶν χωρίων τοῦ δήμου, ὠδήγησε πολλάκις εἰς τὸ στάδιον τῆς δόξης καὶ τὸ πλεῖστον αὐτοῦς νικητὰς περιέβαλεν οὕτω μὲ φήμην καὶ λαμπρότητα πολεμικὴν, ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἀπαρτίζοντα τὸν δῆμον τοῦτον χωρία, καὶ τὰ κατέστησε τοιοιυτοτρόπως σεβαστὰ παρὰ τοῖς λοιποῖς Ἕλλησι.

Θεωροῦν ὅθεν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον διὰ τοὺς ἀνωτέρω

λόγους καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν δῆμον ὁλόκληρον εἰς χρέος ἱερὸν καὶ ἀπαράβατον τοῦ νὰ ἀπονεύμῃ ἐξιδιασμένως πρὸς τὴν σκιὰν τοῦ μακαρίτου τὸ σέβας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην του.

Συνελθὼν ἐπὶ τούτου εἰς ἑκτακτον συνεδρίασιν καὶ σκεψάμενον

Ἀποφασίζει.

α'. Νὰ τελεσθῶσιν ὑπὲρ ἀναπαύσεως καὶ συγχωρήσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δύο μνημόσυνα εἰς τὸν ναὸν τῆς πρωτεύουσας τοῦ δήμου κατὰ τὴν παραδεδειγμένην τάξιν τῆς ἐκκλησίας μας, ἓν κατὰ τὴν 25 Μαρτίου ἐλευσομένου μηνὸς καὶ ἓν κατὰ τὴν 2 Μαΐου ἡμέραν, συμπληροῦσαν τοὺς τρεῖς μῆνας ἀπὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ διὰ τὸ τέλος τοῦ νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν τελευταίαν ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν ὅλοι οἱ παλαιοὶ στρατιῶται τοῦ δημόταί μας ἀπόντες ἤδη εἰς τὰ παραχειμάσια.

β'. Νὰ ἀναγερθῇ πρὸς μνήμην αὐτοῦ μνημεῖον λιτὸν μὲν ἀλλὰ διαρκές κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν Τρικόρφων περὶ τὸ λεγόμενον Ξηροπήγαδον, θέσιν δημοσίαν μὲν ἀφ' ἑνὸς καὶ ἐντὸς τοῦ δήμου μας, παρακειμένην δὲ ἀφ' ἑτέρου τῆς πολυθρυλλήτου Τρικόρφου, ὅπου τοσάκις ὁ αἰμίνηστος ἔδειξε δείγματα προφανῆ καὶ τῆς στρατηγικῆς αὐτοῦ ἐμπειρίας, καὶ τοῦ πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος διακκοῦς ἔρωτός του, ἐπὶ δὲ τοῦ μνημείου νὰ τεθῇ πλὰξ φέρουσα ἐγεγλυμένην τὴν ἐξῆς περιγραφὴν.

Τῷ Θεοδώρῳ Κολοκοτρώνη, ἀνδρὶ στρατηγηκοτάτῳ καὶ φιλοπάτριδι, ἀρχηγέτῃ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὰ μέγιστα συντελέσαντι εἰς τὴν τῆς πατρίδος ἀπελευθέρωσιν

Ὁ δῆμος Φαλάνθου.

Σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ἕνεκα.

γ'. Ἐπιψηφίζει δαπάνην δραχμῶν διακοσίων πεντήκοντα πληρωτέων ἐκ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου διὰ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς παρούσης ἀποφάσεως, μὴ ἐπαρκοῦντος τοῦ δήμου εἰς περισσοτέραν δαπάνην, ὥς ἐκ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεώς του, ἀναθέτει ὁμῶς εἰς τὸν Δήμαρχον τὸ νὰ προσκαλέσῃ εἰς συνδρομὴν τοὺς δημότας ἐν καιρῷ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου διὰ νὰ συντρέξωσι ὅσοι εὐαρεστοῦνται εἴτε χρηματικῶς, εἴτε διὰ προσωπικῆς ἐργασίας, ὥστε νὰ κατασταθῇ τὸ ἔργον ὅσον οἶόντε λαμπρὸν καὶ διαρκές.

Δ'. Παρακαλεῖ τοὺς ἱερεῖς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοῦ δήμου νὰ μνημονεύωσιν εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν τοῦ μακαρίτου διὰ ἓν ἔτος ὁλόκληρον, ἀναθέτων εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν διὰ νὰ ἐγγράψωσι ἂν εὐαρεστῶνται εἰς τοὺς δέλτους των πρὸς παντοτινὸν μνημόσυνον.

ε'. Ἀντίγραφον τῆς παρούσης πράξεως νὰ κοινοποιηθῇ διὰ τὰ παραιτέρω εἰς τὸν Κ. Δήμαρχον, πρὸς ὃν ἀνατίθεται καὶ ἡ μετὰ τὴν ἔγκρισίν της ἐκτέλεσις τῆς παρούσης.

Ἐγένετο ἐν πρωτεύουσῃ τοῦ δήμου κατὰ τὴν ὁγδόην Φεβρουαρίου τοῦ 1843.

Ὁ Πρόεδρος

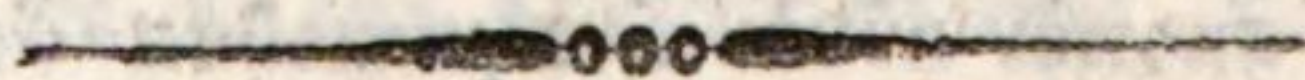
Βασίλειος Δημητρακόπουλος

Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου

Ἔπονται ἑπτὰ ὑπογραφαί.

Ὁ πρωτοκολλιστὴς

Θεοδωράκης Πετρόπουλος.

Ἀριθ. πράξ. 46.

Συνεδρ. 18.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Κυπαρισσίας.

Συγκείμενον ὑπὸ τοῦ Προέδρου Νικολάου Πασχάλη, τοῦ Πρωτοκολλιστοῦ Δήμου Μανολοπούλου καὶ τῶν μελῶν Ἀντωνίου Ψηλογαλάνη, Ἡλία Γαλανοπούλου Φωτίου Σαστιτζῆ, Δημητρίου Κανελλέτου, Παναγιώτου Πετροπούλου, Κανέλλου Σταθοπούλου, παρόντος καὶ τοῦ Δημάρχου Α. Ἀναστασίου, συνεδριάσαν σήμερον τὴν εἰκοστὴν πέμπτην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου ἔτους ἐν τῷ δημοτικῷ ἀρχεῖῳ καὶ λαβὼν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὅλοι ὁμοῦ οἱ Ἕλληνες καὶ ἰδίως ἕκαστος ὀφείλουν εὐγνωμοσύνην αἰώνιον πρὸς τοὺς πρώτους διασπάσαντας τὰ δεσμὰ τῆς τυραννίας καὶ ἐγείραντας τὴν σημαίαν τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστάσεως, ὅτι τοιαύτη εὐγνωμοσύνη καὶ σέβας κατὰ πρώτιστον λόγον ὀφείλεται εἰς τὸν ἀείμνηστον Θ. Κολοκοτρώνην, διότι πρῶτος ὁ ἥρως οὗτος ἐκίνησε τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας εὐκλεῆ πόλεμον, ἀπέσεισε τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας καὶ πάντοτε καὶ παντοῦ ὑπὸ τὸ σύνθημα τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας ἐλάμπρυνε τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα, καὶ ὅτι τούτου εἰς τὴν αἰωνιότητα μετατεθέντος εἶναι δίκαιον ν' ἀπονεύμῃ πρὸς αὐτὸν καὶ μετὰ θάνατον ἕκαστος τῶν Ἑλλήνων τὰ τῆς εὐγνωμοσύνης δείγματα.

Ἀποφασίζει

Νὰ ψαλῇ εἰς τὸν ναὸν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Θεοδώρου Κολοκοτρώνου ὡς Ἀρχηγοῦ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀναγκαιοῦσα δαπάνη παρὰ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου ἐκ τῆς μερίδος τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων.

Ὁ Δήμαρχος Κυπαρισσίας θέλει λάβει τὴν ἀνήκουσαν φροντίδα περὶ τῆς προκειμένης τελετῆς ἐκδίδων τὸ ἀπαιτούμενον πρόγραμμα.

Ὁ Πρόεδρος

Νικόλαος Πασχάλης.

Ὁ Πρωτοκολλιστὴς

Δῆμος Μανολόπουλος.

Τὰ μέλη.

Ἀντώνιος Ψηλογαλάνης, Ἡλίας Γαλανόπουλος, Φώτης Σαστιτζῆς, Δημήτριος Κανελλέτος, Κανέλλος Σταθόπουλος δι' ἐμοῦ Δημητρίου Κανελλέτου.

Ὁ Δήμαρχος

Α. Ἀναστασίου.

Ἀριθ. πράξεως 29

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Νεμέας.

Συνελθὼν εἰς ἑκτακτον συνεδρίασιν τὴν δεκάτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Σπύρ. Ι. Διδασκαλοπούλου, ὅπως συσκεφθῇ καὶ ἀποφασίσῃ περὶ κατεπειγουσῶν τινῶν τοῦ Δήμου ὑποθέσεων κατὰ τὰ διαγγέλματα τοῦ Δημάρχου, καὶ σκεψάμενον, ἀνακαλέσαν δὲ εἰς μνήμην, ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει τὴν κατὰ τὰ Δερβενάκια γενομένην κατὰ τοῦ Δραματικοῦ πολυαρίθμου στρατοῦ ἐνδοξοτάτην μάχην, καὶ ὁλοσχερῇ νίκην κατὰ τὸ 1822 τὴν εἰκοστὴν ἑκτὴν Ἰουλίου μηνός, παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ὑπῆρχεν ὁ Σεβάσμιος Ἕλλην Ἀρχιστράτηγος τότε τῆς Πελοποννήσου, ὁ ἥρως, καὶ ἐν Μακαρίᾳ τῇ λήξει γενόμενος, Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Θεωροῦν, ὅτι ἡ προκειμένη νίκη, ἔδειξε πάντας τοὺς οἰωνοὺς τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐπαπειλουμένης Ἑλλάδος, καὶ ἰδίως τῆς Πελοποννήσου, ἐπομένως οἱ κάτοικοι τῆς Πρωτεύουσας Νεμέας, (ὁ ἅγιος Γεώργιος) συμμερισθέντες καὶ οὗτοι γενικῶς αὐτῆς τῆς μάχης, κηρύττουν ὡς ἴδιον αὐτῶν καύχημα, καθότι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος θέσις τῶν Δερβενακίων, εὕρισκομένη ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς διαληφθείσης κωμοπόλεως, ὑπῆρχε καὶ ἐπὶ Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας ὑπὸ τὴν διηνεκῇ ἀκριβῇ διατήρησιν καὶ ἄμεσον εὐθύνην αὐτῶν τῶν κατοίκων, τῶν λεγομένων τουρκισὶ Δερβεντσίδων καὶ ἐπιθυμοῦν κατὰ τὸν ἐνόντα τρόπον, ὥστε νὰ διακωνισθῇ ἡ τοιαύτη ἐνδοξος κατὰ πάντα λόγον ἡμέρα τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης νίκης, δι' ἀνεγέρσεως μιᾶς προσηκούσης σήλης καὶ διὰ τελετῆς ἐνεργεθησομένης παρ' ὅλων τῶν δημοτῶν τοῦ δήμου Νεμέας ὑπὲρ ἀναπαύσεως τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου καὶ ἀξιοτίμου Ἀρχιστρατήγου Θ. Κολοκοτρώνη.

Ἀπεφάσισε.

Κατὰ τὰς 26 Ἰουλίου μηνὸς τ. ε. νὰ προσκληθῶσι διὰ τῆς ἀρμοδίου Δημοτικῆς ἀρχῆς ὅλοι οἱ ἱερεῖς, νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου, κατὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν, καθὼς ὅλοι οἱ δημοτικοὶ Σύμβουλοι, Δημαρχικοὶ, καὶ εἰδικοὶ πάρεδροι ὅλων τῶν χωρίων μετὰ τοῦ δημάρχου, καὶ ἀπαξοπλῶς ὅλοι οἱ δημόται, διὰ νὰ γενῇ ἡ θεία καὶ προσήκουσα ἱερὰ τελετὴ, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τοῦ Ἀρχιστρατηγοῦντος ἀειμνήστου Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ τῆς ἀναμνήσεως τῆς λαμπροτάτης καὶ ἡρωϊκοτάτης ἐκείνης μάχης καὶ νίκης κατὰ τοῦ πολυαρίθμου Δραμαλικῦ στρατοῦ κατὰ τὴν θέσιν Δερβενακίου.

Νὰ ψαλῇ ὁ ἀπαιτούμενος πρὸς τὸν ὕψιστον ὕμνος συγχρόνως μὲ τὴν ἐκφώνησιν ἐνὸς ἐπ' ἐκκλησίας ἀνήκοντος λόγου.

Γενομένων ὅλων αὐτῶν τούτων, μηδεὶς ἐξαιρουμένου
ν' ἀναγερθῇ κατὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν Δερβενακίου καλῶς
καὶ ἐντέχνως κατεργαστὴ λίθινος στήλη, εἰς ἀνάμνησιν τῆς
προκειμένης μάχης καὶ νίκης, φέρουσα ἐπιγραφὴν, « Νίκη
26 Ἰουλίου 1822 κατὰ τοῦ Δραμαλικοῦ στρατοῦ, Ἀρχι-
στρατηγοῦντος τοῦ ἀειμνήστου Θεοδώρου Κολοκοτρώνη. »

Ὁ δὲ ἀρμόδιος Δήμαρχος ἐπιφορτίζεται νὰ ἐνεργήσῃ τὴν
καταχώρησιν τῆς παρούσης εἰς μίαν τῶν ἀρμοδιοτέρων ἐφη-
μερίδα.

Ἡ παροῦσα θέλει διευθυνθῇ εἰς ἀντίγραφον δι' ἰδιαιτέρου
ἐγγράφου πρὸς τὸν δήμαρχον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεμέᾳ τὴν 15 Μαρτίου 1843.

Ἴσον ἀντίγραφον τῷ πρωτοτύπῳ.

Τὰ μέλη

Γ. Δανόπουλος πρόεδρος, Σπυρ. Ι. Διδασκαλόπουλος,
Μιχ. Σιδεῖρρης, Γ. Θεοφίλης, Παν. Σενδιγιάννης, Ἀναγνώς.
Εὐσταθίου, Ἀνδ. Κοῦστος, Μιχ. Κουβάκης, Δημ. Φοῦζος,
καὶ Σπύρ. Πιστευόπουλος διὰ τοῦ Σπύρ. Ι. Διδασκαλοπούλου.

Ἀριθ. 8.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Βώλακος.

Μὲ βαθυτάτην τῆς ψυχῆς του λύπην ἀκοῦσαν τὸν ἀξιοθρή-
νητον θάνατον τοῦ ἥρωος καὶ πρωταγωνιστοῦ τῆς Πατρίδος
τοῦ ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως Ἀρχιστρατήγου τῆς
Β. Κυβερνήσεως Θ. Κολοκοτρώνου, αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ τῆς
ἐπαναστάσεως λειψάνου.

Θεωρῆσαν ὅτι τοιαύτην βαθεῖαν καὶ λυπηρὰν ἐντύπωσιν
ἐπροξένησε γενικῶς καὶ εἰς ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν δημοτῶν

τάς ψυχὰς τὸ θλιβερόν τοῦτο ἄκουσιν τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός τούτου, καθ' ὅσον ὑπάρχει ὁ λυτρωτὴς τῆς Ἑλλάδος.

Ὅτι ὡς τοιοῦτος ὁ αἰοίδιμος καὶ ἀξιοσέβαστος Κολοκοτρώνης, κέκτηται εἰς ὅλων τῶν δημοτῶν τὰς ψυχὰς δικαίωμα σεβασμοῦ βαθυτάτου, καὶ εὐγνωμοσύνης ἀπαραγράπτου, ὅποιον πρέπει νὰ ὀφείλεται εἰς ἄνδρα προαγωνισθέντα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος ἐκ τοῦ τυραννικοῦ ζυγοῦ, καὶ διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Συμβούλιον ὁρμώμενον ἀπὸ ταιχῦτα καθαρὰ αἰσθήματα πρὸς τὸν μεγάλθυμον τοῦτον ἄνδρα, αἰσθήματα, τὰ ὅποια ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς καρδίας ὅλης τῆς ὀλομελείας τοῦ δήμου ἐνέκρινε παμψηφί νὰ τελεσθῇ καὶ ψαλῇ ἐπ' ὀνόματι τοῦ δήμου μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς αἰωνίου μακαριότητος τῆς ψυχῆς τοῦ φιλοπάτριδος Θ. Κολοκοτρώνου εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς πρωτεύουσας τοῦ δήμου ἐν μιᾷ τῶν θείων Κυριακῶν δαπάνη τοῦ δημοτικοῦ ταμείου, ὡς δεῖγμα καὶ μαρτύριον τοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα τοῦτον σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης του.

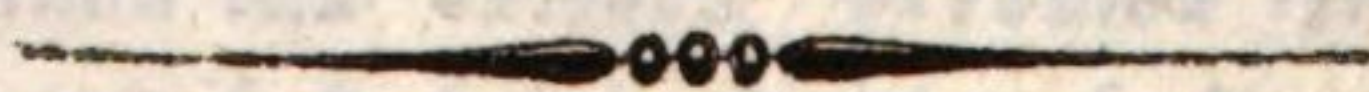
Ψηφίζει δ' ἑξοδα τοῦ μνημοσύνου τούτου τὴν ποσότητα τῶν δραχμῶν 75.

Ἡ παροῦσα νὰ καθυποβληθῇ διὰ τοῦ δημάρχου εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Διοικήσεως.

Ἐν Ἀγαστηνήτῃ τὴν 27 Φεβρουαρίου 1843.

Τὰ μέλη	Ὁ Πρόεδρος
Ἔπονται 4 ὑπογραφαί.	Γεώργιος Γκιόκας-

Ὁ Πρωτοκολλιστὴς
Δημήτριος Γιαννόπουλος.

Ἀριθ. 32.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Τρικολώνων

Εἰς τὴν εἵδησιν τῆς ἀποβιώσεως τοῦ ἀριδίου Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, συνεκινήθη ἀπὸ λύπην ἐγκάρδιον πᾶς ὁ λαὸς ἔκλαυσε δὲ καὶ κλαίει τὸν γενναῖον πρόμαχον τῆς πατρίδος καὶ τῆς Πελοποννήσου τὸν Ἀρχηγὸν ἀνὰ πολλῶν τὰς ὁποίας προσέφερεν οὗτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐν τῷ διαστήματι αὐτῆς, καὶ μετὰ ταῦτα μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔθνος του καὶ ποσάκις ἐνδόξως ὠδήγησεν εἰς τὰς μάχας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τοῦς πολίτας.

Αἱ πράξεις καὶ αἱ ἀρεταὶ τοῦ σεβασμίου καὶ ἀγαπητοῦ τούτου προσώπου τοῦ ἱεροῦ μας ἀγῶνος εἶναι σπουδαῖον τῆς ἱστορίας ἀντικείμενον· αἴσθημα ἀγάπης προήγγειλεν ἡ παρουσία τοῦ ζῶντος, αἴσθημα ζωηρᾶς λύπης καὶ πένθους καὶ πανδήμου εὐγνώμοσύνης συνοδεύει ἤδη τὴν ἱερὰν σκιὰν τοῦ νεκροῦ ὑπὸ τοῦς πλέον ἐνθέρμους μακαρισμοὺς καὶ τὰς εὐχάς.

Τοῦ τοιούτου αἰσθήματος ὑποχρεωμένον τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον νὰ γίνῃ ὁ πιστὸς διερμηνεὺς, συνῆλθεν αὐθόρμητον σήμερον τὴν δεκάτην ὀγδόην Φεβρουαρίου τοῦ 1843 ἔτους εἰς τὸ ἐνταῦθα, ἐν Στεμνίτζῃ, δημοτικὸν κατ᾽άστημα, παρόντος καὶ τοῦ Δημάρχου κυρίου Λάμπρου Ροῖλου, ἐν πλήρει συνεδριάσει, καὶ λαβὼν ὑπ' ὄψιν, ἐξ ἐνὸς μὲν τὴν παρὰ τῶν δημοτῶν ἐπαναλαμβανομένην ἐπιθυμίαν, ἵνα ἀποδοθῇ ἐπισήμως τῆς τιμῆς τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὸν ἀείμνηστον καὶ πολυμαγάπητον Θ. Κολοκοτρώνην, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς παρὰ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως προσφερθείσας μεγάλας τιμὰς εἰς τὸ νεκρὸν τοῦ μακαρίου. Παρατηρεῖ ὅτι τοιαύτη τις πράξις, ἀπὸ μέρους του, ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν δημοτῶν καὶ σύμφωνος μὲ τὸ αἴσθημα αὐτῶν δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ Συμβουλίου ἐπομένως ἐν μιᾷ γνώμῃ ψηφίζει.

Α'. Εὐγνωμοσύνης ἔνεκα καὶ τιμῆς πρὸς τὴν ἱερὰν σκιὰν τοῦ αἰοδίου Θ. Κολοκοτρώνη, ἐπιμελεία τοῦ Κυρίου Δημάρχου νὰ τελεσθῇ μνημόσυνον ἐπίσημον ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς πράξεως ταύτης ἀπὸ τὴν Β. Διοίκησιν συγκαλουμένων ἀπάντων τῶν ἱερέων καὶ τοῦ δημοτικῷ Συμβουλίου.

Τοιοῦτον μνημόσυνον νὰ τελῇται καὶ τοῦ λοιποῦ κατ' ἔτος εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς, ὡς πλησιεστέραν ἡμέραν, εἰς τὴν τετάρτην Φεβρουαρίου, καθ' ἣν ἐτελεύτησεν ὁ Μακάριος.

Γ'. Ἡ ἀπαιτούμενη τυχὸν δαπάνη διὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μνημόσυνον θέλει καταλογίζεσθαι καὶ προβλέπεσθαι εἰς τὸ ἄρθρον τῶν ἀπροβλέπτων ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Δ'. Αντίγραφον τῆς παρούσης νὰ κοινοποιηθῇ πρὸς τὸν Δήμαρχον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ὁ Πρόεδρος

Βασ. Ροϊλός.

Τὰ μέλη

Ἔπονται 8 ὑπογραφαί.

Ὁ πρωτοκολλιστὴς

Ἀναγ. Μαρτύνης.

Συνδρ. κγ.

Πρᾶξις κθ.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ Δήμου Πτελεατῶν συγκείμενον ἀπὸ τοῦς Κ. Κ. Ἰωάννην Σχινᾶν Πρόεδρον, Ἀντώνιον Παναγιωτίδην πρωτοκολλιστὴν, Γεώργιον Παππᾶ Τριαντάφυλλον, Δημήτριον Καράγγελον, Ἰωάννην Παππᾶ Τριαντάφυλλον, καὶ Κωνσταντῖνον Μποτούρην, Συνελθόν

σήμερον τὴν δευτέραν Μαρτίου 1843 ἔτους ἡμέραν τρίτην καὶ ὥραν 12 τῆς μεσημβρίας ἐν' ἀποφασίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐξῆς ἀντικειμένου.

Ἐπειδὴ ἡ θλιβερά ἀγγελία τῆς ἀποβιώσεως τοῦ αἰοδίου ἀντιστρατήγου Θ. Κολοκοτρώνη ἐνέπλησεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν κατοίκων τοῦ δήμου τούτου λύπην.

Ἐπειδὴ ὁ Μακαρίτης Ἀντιστράτηγος συνετέλεσε τὰ μέγιστα ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας.

Ἐπειδὴ ὁ δῆμος οὗτος δέν δύναται πρὸς τὸ παρὸν νὰ δείξῃ ἄλλο σημεῖον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Μακαρίτην εἰμὴ νὰ ὑψώσῃ χεῖρας ἱκετηρίου πρὸς τὸν ὕψιστον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του.

Διὰ ταῦτα τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον ψηφίζει.

Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι τούτου νὰ παρευρεθῶσι τὴν ἐβδόμην τοῦ τ. μ. ἡμέραν Κυριακὴν εἰς τὸν Ναὸν τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅπου θέλει γίνῃ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ αἰοδίου Θ. Κολοκοτρώνη.

Ὁ ἐνταῦθα σταθμεύων λόχος τῆς ὀροφυλακῆς νὰ εἰδοποιηθῇ διὰ τοῦ Κ. Δημάρχου νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐπικήδειον τελετὴν ταύτην.

Ὁ Κ. Δήμαρχος θέλει ἐνεργήτῃ τὰ περαιτέρω.

Ἐγένετο καὶ ἐξεδόθη ἐν Πτελεῶ αὐθημερόν.

Τὸ Συμβούλιον

ἔποντα ἐξ ὑπογραφαί.

Ὁ Δήμαρχος Πτελεατῶν.

(Τ. Σ.)

Κωνστ. Γεωργιάδης.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Φελλίας

Συγκείμενον ὑπὸ τοῦ Προέδρου Χρήστου Δούκα καὶ τῶν

μελῶν Εὐστράτιου Κουκουροῦ, Γεωργίου Παππαδάκη καὶ Παναγ. Σπυριδάκη· πληροφορηθέν με λύπην του μεγίστην τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου γενικοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου Θεοδώρου Κολοκοτρώνι, συνῆλθεν εἰς ἑκτατον συνεδρίασιν σήμερον τὴν 19 Μαρτίου 1843 ἐν τῷ χωρίῳ Γοράνων (πρωτεύουσα τοῦ δήμου) παρόντος καὶ τοῦ ἀναπληροῦντος τὸν Δήμαρχον δημαρχικοῦ παρέδρου Γ. Εὐσταθίου.

Παρατηροῦντες ὅτι ὁ εἰρημένος ἀρχηγὸς ἠγωνίσθη ἐνδόξως ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ ἔνεκα τούτου ὀφείλει εἰς αὐτὸν καὶ ὁ δῆμος μας τὴν εὐγνωμοσύνην του, τὴν ὁποίαν τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον νομίζει χρέος του ν' ἀποδείξῃ πασιφανῶς.

Ἀποφασίζεται πρὸς ψήφισιν

Τὴν 25 Μαρτίου, ἡμέραν καθ' ἣν πανηγυρίζεται ἡ ἑναρξίς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, θέλουν συνέλθῃ ἅπαντες οἱ ἐν τῇ δημοτικῇ περιφερείᾳ ἱερεῖς εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου διὰ νὰ ψάλουν μνημόσυνον ἀκολουθίαν ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ὑπὲρ αἰωνίου ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ τελευτήσαντος ἀειμνήστου Θ. Κολοκοτρώνη.

Ἡ παρούσα πρᾶξις θέλει δημοσιευθῇ δαπάνῃ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου εἰς ἐν τῶν δημοσίων φύλλων τῶν ἐφημερίδων πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ.

Ἡ φροντίς τῆς προσκλήσεως τῶν ἱερέων καὶ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἀνατίθεται εἰς τὸν δήμαρχον.

Ὁ Πρόεδρος

Χρ. Δούκας,

Τὰ μέλη.

Ἔπονται 3 ὑπογραφαί.

Ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἀργους.

Συνεδρίασις τῇ 16 Φεβρουαρίου 1842.

Ὁ πρόεδρος ὑπενθύμισε πόσῃ ἐπιθυμίᾳ ἔχει ὁ δῆμος των, διὰ νὰ ψαλλῇ θρησκευτικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ ἐσχάτως ἀποθανόντος ἀ. προμάχου τῆς πατρίδος Θεοδώρου Κολοκοτρώνου, χάριν τῶν τοσούτων ὑπὲρ αὐτῆς ἀγώνων του, τοὺς ὁποίους δὲν ἀπκριθμεῖ ἤδη ὡς πασιγνώστους, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης παντὸς Ἑλλήνου.

Τὸ συμβούλιον κατὰ συνέπειαν θεωρῆσαν ὅτι αἱ πολυειδεῖς ἀρεταὶ τοῦ αἰοιδίμου τούτου στρατηγοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ιδίως αἱ στρατηγικαὶ ἀναγνωρίζονται κυριωτέρως ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ διωμολογήθησαν ἤδη παρ' ὀλοκλήρου τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, κηρυχθεῖσαι διὰ τοῦ τύπου εἰς τὴν ὑφήλειον.

Ὅτι ἡ ὀλοσχερὴ ἀφοσίωσίς του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος καθ' ὅλον τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα, καὶ αἱ στρατιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις του ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της, εἶναι παραδειγματικαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου.

Ὅτι εἰς τοιοῦτον ἔξοχον ἄνδρα ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη πᾶνδῆμος, καὶ εἰς τοιαύτην περίστασιν ἡ ἐπιθυμία τοῦ δήμου τούτου εἶναι δικαιοτάτη καθότι ἴδε καὶ ἤκουσε πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμῃ τὰ στρατηγικά του πλεονεκτήματα, ἅτινα κατέστρεψαν τὸν πολυάριθμον ἐχθρικὸν στρατὸν, καὶ ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὰς ἰδίας του ὀψεις.

Ὅτι αἱ εἰς μνήμην τοῦ εἰρημένου στρατηγοῦ τοσαῦται εὐχαὶ τοῦ δήμου, διὰ νὰ κατατάξῃ καὶ ὁ θεὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων του, εἶναι δεῖγμα βαθείας εὐγνωμοσύνης, καὶ ἀμοιβὴ ἐμψυχοῦσα τὴν ἀρετὴν, μικρὰ μὲν

καὶ ἀσήμενον ὡς πρὸς τὴν λαμπρότητα τῶν ἔργων ἐκείνου ἀλλὰ τὰς μόνας δυνατὰς ἐπὶ τοῦ παρόντος. Τοιαῦται δὲ θρησκευτικαὶ τελεταὶ ὑπαγορεύονται ὑπὸ τῶν ἐθίμων· καὶ δὲν ἀπαγορεύονται ἀπὸ τινος νόμου.

Ἀποφασίζει παμφηρεῖ.

α'. Νὰ ψαλῇ θρησκευτικὸν μνημόσυνον δι' ἐξόδων τοῦ δήμου, τὴν προσεγγίζουσαν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ εἰκοστὴν ὁγδόην τοῦ μηνὸς τούτου [εἰς μίαν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως ταύτης ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου α. προμάχου τῆς πατρίδος Θ. Κολοκοτρώνου.

β'. Προσδιορίζονται διὰ τὰς ἀναγκαίας δαπάνας τῆς τελετῆς αὐτῆς Δραχμαὶ ἐκ τοῦ Δημοτικ. ταμείου.

Ὁ Δήμαρχος νὰ φροντίσῃ ἄνευ ἀναβολῆς διὰ τὴν σύντομον ἔγκρισιν καὶ τὴν μετ' αὐτῶν ἐκτέλεσιν τῆς παρούσης ἀποφάσεως.

Τὸ Δημοτικ. Συμβούλιον κτλ.

Ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ΜΕ'. Συνεδριάσεως τοῦ

Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ναυπλίας.

Λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπὸ 15 τοῦ λήγοντος ὑπ' ἀριθ. 1242 διάγγελμα τοῦ Δημάρχου, διὰ τοῦ ὁποίου ἀναφερόμενος εἰς τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐνδόξους ἐκδουλεύσεις τοῦ ἀοιδίμου Θ. Κολοκοτρώνη καὶ εἰς τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται εἰς ἕκαστον Ἕλληνα νὰ ἐκφράσῃ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίως τὴν βαθεῖαν λύπην του, διὰ τὴν στέρησιν τοῦ ἥρωος τούτου, καὶ νὰ ἀναπέμψῃ τὰς εὐχὰς του πρὸς τὸν Ὑψιστον ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον διὰ τοὺς πρωταγωνιστὰς τῆς τοῦ ἔθνους μας παλιγγενεσίας, προτείνει νὰ διαταχθῇ παρὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς

διὰ νὰ πενθηφορήσωσιν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ὅλοι οἱ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δήμου διατελοῦντες ὑπάλληλοι καὶ ἀπαξάπαντες οἱ δημόται, καὶ διὰ δαπάνης τοῦ δήμου νὰ ἐκτελεσθῇ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μνημόσυνον παρὰ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀργολιδοκορινθίας καὶ ὅλου τοῦ εἰς τὸν δῆμόν μας εὑρισκομένου κλήρου ὑπὲρ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀναπαύσεως τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχηγοῦ τῶν Πελοποννησιακῶν ὅπλων.

Ἐμπνεόμενον ἀπὸ τὸ κοινὸν αἶσθημα τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἑνδοξὸν τοῦτον πρωταγωνιστὴν, τὰ μέγιστα συντελέσαντα εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἱερὸν ἀγῶνα διὰ τε τῶν ἀφιλονεικῆτων στρατηγικῶν πλεονεκτημάτων του καὶ ἄλλων πολιτικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν.

Καὶ ἐπιθυμοῦν περιπλέον νὰ προσφέρῃ ἐκ τῶν ἐνόντων μέσων εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν μνήμην τοῦ ὀνόματος τόσον τοῦ ἀοιδίμου Θ. Κολοκοτρῶνη ὅσων καὶ τῶν ὀνομάτων ἄλλων ἐπίσης τεθνηκότων ἐνδόξων ἀνδρῶν, ὅποιοι εἰσιν ὁ Π. Πατρῶν Γερμανὸς, ὁ Α. Ζαήμης, ὁ Μιαούλης, ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Παπαῖ Φλέσσας, ὁ Κυριακούλης, ὁ Σταῖκος κλπ. διὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀνεγέρσεως ὀβελίσκων εἰς τι κατάλληλον τοῦ δήμου μέρος.

Ἀποφαίνεται·

α. Παραδέχεται ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν πρότασιν τοῦ Δημάρχου τοῦ νὰ πενθηφορήσωσιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν οἱ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ὅλοι ἐν γένει οἱ δημόται, ἐκφράζοντες τὴν ὁποίαν ἐνδομύχως ἠσθάνθησαν βαθεῖαν λύπην διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου πρωταγωνιστοῦ Θ. Κολοκοτρῶνη καὶ ἐγκρίνει νὰ τελεσθῇ διὰ δαπάνης τοῦ δήμου τὴν δευτέραν Κυριακὴν τῶν νηστεϊῶν μνημόσυνον ὑπὸ

τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀργολιδοκορινθίας, καὶ ὅλου τοῦ ἐν τῇ πόλει εὐρισκομένου κλήρου, ὅπου θέλουν προσκληθῇ νὰ παρευρεθῶσι καὶ ἅπαντες οἱ δημόται διὰ ν' ἀναπέμψωσι τὰς εὐχὰς των πρὸς τὸν ὕψιστον ὑπὲρ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀναπαύσεώς του.

Τὸ πένθος θέλει ἀρχίσαι ἀπὸ τὴν Παρασκευὴν, ἥτις προηγεῖται τῆς προσδιορισθείσης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μνημοσύνου δευτέρας Κυριακῆς· θέλει δὲ καθυποβληθῇ ἀκολούθως σημείωσις τῶν γεννησομένων ἐξόδων εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, διὰ ν' ἀποφασίσῃ ὑπὲρ τῆς πληρωμῆς των ἐκ τῆς μερίδος τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων.

β'. Ἐπιφυλάττεται ἐν καιρῷ τῷ δέοντι νὰ χορηγήσῃ ἀνάλογα μέσα διὰ ν' ἀνεγερθῶσιν ἐντὸς τοῦ περιόλου τοῦ κατὰ τὰς ἀποβάθρους ἀνιδρυθησομένου ἀνδριάντος πρὸς μνήμην τῆς ἐλεύσεως τῆς Α. Μ. οἱ ἀναγκαῖοι ὀβελίσκοι εἰς μνήμην τῶν ἐνδόξων πρωταγωνιστῶν Γερμανοῦ, Ζαήμη, Κολοκοτρώνη, Ὑψηλάντη, Μιαούλη, Παπαῖ Φλέσσα, Κυριακούλη, Σταΐκου κλπ.

γ'. Ἀντίγραφον τῆς παρούσης θέλει κοινοποιηθῇ εἰς τὸν Δήμαρχον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ναύπλιον τὴν 25 Φεβρουαρίου 1843.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον
ἔπονται 8 ὑπογραφαί.

Ἀριθ. 73.

Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Καλλίστης

Συγκείμενον ἀπὸ τὰ ὑποφαινόμενα μέλη του, καὶ προεδρευόμενον ἀπὸ τὸν Πρόεδρον Σπύρον Ποταμιάνον, συνήλθεν

εἰς συνεδρίασιν σήμερον τὴν 20 Μαρτίου τ. ε. συμμόρφως·
 μετὶ τὸ 56 ἄρθρον τοῦ περὶ δήμων νόμου, καὶ γενόμενου λόγου
 περὶ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ ἀειμνήστου Κολοκοτρώνη,

Ἐσκέψατο

Ὅτι ἐπειδὴ ὁ ἀείμνηστος οὗτος ἀνὴρ ἐστάθη εἰς τῶν ση-
 μαντικωτέρων, οἵτινες συνέτεινον εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ
 ἔθνους, καὶ δὲν ἔπαυσεν ἕνεκα τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀφο-
 σιώσεώς του, ἅμα ἠκούσθη ἡ περὶ ἐλευθερίας φωνὴ ἀπὸ τῶ
 νὰ ἐνεργῇ ἀόκνως νυχθημερόν μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ
 ἔθνους ἐκ τοῦ βαρυτάτου ζυγοῦ τῆς τυραννίας τῶν Τούρκων,
 ἔπρεπε κατὰ δίκαιον λόγον ν' ἀπονεμηθῶσιν εἰς αὐτὸν ἀνά-
 λογοι τοῦ βαθμοῦ καὶ τῶν θυσιῶν του ἔπαινοι· ἀλλ' ἐπειδὴ
 τὸ δημοτικὸν ταμεῖον στερεῖται διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἀνηκόντως
 τὰ εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον ἀπαιτούμενα χάριν εὐγνωμοσύνης,
 περιορίζεται καὶ ἀποφαίνεται παμψηφεί·

Α'. Νὰ ψαλῇ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεώς τοῦ ἐν μα-
 καρίᾳ τῇ λήξει γενομένου Θ. Κολοκοτρώνη διὰ τὰς πρὸς
 τὴν πατρίδα μεγάλας ἐκδουλεύσεις του.

Β'. Τὸ μνημόσυνον αὐτὸ νὰ ψαλῇ κατὰ τὴν προσεγγί-
 ζουσαν ἐθνικὴν ἐορτήν.

Γ'. Διὰ νὰ ἐνεργηθῇ ἀνηκόντως καὶ ἐν τάξει τὸ μνημό-
 συνον αὐτὸ, νὰ παρακληθῇ ὁ κύριος Διοικητὴς νὰ συνεννοηθῇ
 μετὰ τὴν ἀρμόδιον ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν
 τοῦ μνημοσύνου τούτου.

Ἡ παροῦσα πρᾶξις νὰ κοινοποιηθῇ ἀμέσως πρὸς τὸν κύ-
 ριον Δήμαρχον, καὶ δι' αὐτοῦ ὅπου ἀνήκει διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Καλλίστῃ τὴν 20 Μαρτίου 1843.

Τὰ μέλη
 ἔπονται 7 ὑπογραφαί.

ὁ Πρόεδρος
 Σπύρος Ἰω. Ποταμιάνος.
 ὁ Δήμαρχος
 Β. Δ. Γαβαλλᾶς.

Ὅμοίαν πράξιν ἐξέδωκε καὶ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Θήρας ὑπὸ στοιχ. ΙΓ'. τὴν 16 Μαρτίου 1843.

Ἐκτὸς τῶν διαλαμβανομένων μνημοσύνων εἰς τὰς προηγηθείσας πράξεις τῶν δημ. Συμβουλίων ἐτελέσθησαν ὁμοίως (*)

Εἰς τὸν δῆμον Γόρτυνος, πρωτεύουσαν τῆς Διοικήσεως Γορτυνίας.

Εἰς τοὺς δήμους Τευθίδος, Τροπαίων, Ἐλευσίνος, καὶ Ζυγοβιστίου τῆς αὐτῆς Διοικήσεως Γορτυνίας.

Εἰς τὸν δῆμον Ἀνδριτσαίνης, πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μεγαλουπόλεως, ἕκαστον χωρίον τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐτέλεσεν ἰδίᾳ τοιοῦτον μνημόσυνον.

Εἰς τὸν δῆμον Θησῶας (Δημητσάνης) τὸ μνημόσυνον τοῦτο ἐτέλεσαν 18 ἱερεῖς, ἐκφωνηθέντος καὶ ἐπιταφίου λόγου παρὰ τοῦ σχολάρχου Κυρίου Κυριακίδου.

Εἰς τὸν δῆμον Τριπόλεως, παρευρεθέντος εἰς τὴν τελετὴν καὶ τοῦ τάγματος τῆς φρουρᾶς· ἐξεφωνήθη δὲ εἰς τὴν τελετὴν τοῦ μνημοσύνου καὶ λόγος παρὰ τοῦ σχολάρχου Τριπόλεως.

Εἰς τὸν δῆμον Βαλτετσίου, Ὁρχομενοῦ καὶ Τεγέας.

Εἰς τοὺς κατὰ τὴν Μεσσηνίαν δήμους Θουρίας, Ἀνδανίας, Οἰχαλίας καὶ Ἰθώμης.

Εἰς τοὺς κατὰ τὴν Λακεδαίμονα δήμους Θεραπιῶν, Τρινάσου, Μελιτίνης, Φάριδος, Καστορίου, Πελλάνης, Σελλασίας καὶ Γεράθρων. Τὰ μνημόσυνα ταῦτα ἐτελέσθησαν κατὰ τὴν 25 Μαρτίου, ἡμέραν τῆς ἐπετείου ἐθνικῆς ἐορτῆς.

Εἰς Πάτρας ὑπὲρ τὰ 200 ἄτομα ἐξέλεξαν ἐπιτροπὴν συγκειμένην ὑπὸ τῶν κυρίων Α. Καλαμογδάρτη, Ιω. Ζαήμη καὶ

(α) Διάφοροι δῆμοι ἀπεφάσισαν νὰ γραφῇ τὸ ὄνομα τοῦ μακαρίτου εἰς τὴν ἱερὰν πρῆσιν διὰ νὰ μνημονύεται ἀπὸ τοῦ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς ἀενάως.

Τζερτίδη, διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς τελετῆς τοῦ μνημοσύνου.

Εἰς Κόρινθον, τὸ μνημόσυνον τοῦτο ἐτελέσθη τὴν ἡμέραν τοῦ ὀνόματος τοῦ μακαρίτου Κολοκοτρώνη, ἐκφωνηθέντος καὶ ἐπικηδείου λόγου παρὰ τοῦ Κυρίου Ὁθωναίου.

Εἰς τὸν δῆμον Σύρου, ἐπιτελέσαντος τὸ μνημόσυνον τοῦ Σεβαστοῦ Ἱεράρχου Κυκλάδων.

Εἰς τὸν δῆμον Τήνου τὸ μνημόσυνον ἐτελέσθη μὲ μεγάλην λαμπρότητα, παρευρεθέντων εἰς τὴν τελετὴν τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν Τήνου καὶ Περαιᾶς, τῶν πρακτόρων τῶν φίλων Δυνάμεων καὶ τῶν ἐκεῖ ἀξιωματικῶν τῆς Φάλαγγος.

Εἰς τὸ περιβόητον Μεσολόγγιον· εἰς τὴν τελετὴν τοῦ μνημοσύνου τούτου ἐξεφωνήθησαν δύο λόγοι ἐπικήδειοι· ὁ μὲν εἰς ἐξεφωνήθη μετὰ τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ τοῦ διδασκάλου κ. Παλαμᾶ, ὁ δὲ ἕτερος μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας, ὑπὸ τοῦ Σ. Ἱεράρχου Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας κ. Ἱεροθέου. Τὰ παρακατατεθειμένα κόλυβα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας ἦσαν κεκοσμημένα διὰ τῆς ἐπιτηδείου χειρὸς τοῦ μουσικοζωγράφου Ἀνθίμου ἱεροδιακόνου διὰ διαφόρων εὐόσμων χρωμάτων, θέντος ὑπὸ στυγνάζοντα οὐρανὸν καὶ τοὺς μεγίστους πλανήτας ἐντέχνως παριστανόμενον καὶ μὲ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ ἥρωος Θ. Κολοκοτρώνου, ἅμα δὲ καὶ ἡ πολυτελὴς κηροφωταψία ἐνέφηνε τὴν εὐπρέπειαν τοῦ προκειμένου μνημοσύνου.

Εἰς τὸν δῆμον Φαλάρων (Στυλίδος), ὅπου κατὰ τὸ 1822 ἐπολέμησαν τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα, πυροβολησάντων καὶ ὅλων τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων.

Εἰς Λεβαδίαν, ἐκφωνηθέντος καὶ ἀρμοδίου ἐπιταφίου λόγου παρὰ τοῦ κ. Λουκᾶ Νάκου.

Εἰς Ἀταλάντην, πρωτεύουσαν τῆς ὑποδιοικήσεως Λοκρίδος.

Ἐτελέσθησαν καὶ ἄλλαχοῦ μνημόσυνα τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀγνοοῦμεν νὰ σημειώσωμεν.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΤΑΟΝ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΘΕΟΔΩΡ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ.

Ἐκφωνηθέν εἰς τὸ Πανελλήνιον παρὰ τοῦ Γυμνασιάρχου

Γ. ΣΕΡΟΥΙΟΥ.

Τὴν 5 Φεβρουαρίου 1843.

» Ἔστι δ' ἐν εὐτυχίᾳ
Πανδοξίας ἄκρον· μεγάλων δ' ἀέθλων
Μοῖσα μεμνᾶσθαι φιλεῖ. »

Πλούσιοι τοῦ Κόσμου, ὅσοι τὴν τύχην ἔχετε εὐνοοῦσαν !
Δυνατοὶ τῆς Γῆς, ὅσοι τὴν τύχην ἔχετε εὐροοῦσαν ! Δύνασθε
νὰ χαίρετε εἰς τὸν Κόσμον τοῦτον πᾶν εἶδος δόξης καὶ ὑπο-
λήψεως, καὶ κατὰ πάντα βαθμόν. Δύνασθε καὶ μὴ εὐδαί-
μονες ὄντες ὡς εὐδαίμονες νὰ ζηλεύεσθε, καὶ φρονήσεως
ἄμειροῦντες ὡς φρόνιμοι νὰ περιβλέπεσθε. « Τὸν εὐτυχοῦν-
τα καὶ φρονεῖν νομίζομεν λέγει ὁ ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφος
Εὐριπίδης, καὶ καλῶς λέγει. Ἡ Τύχη εἶναι δεινὴ φαρμακίς
καὶ τοὺς εὐνοουμένους τῆς φενακίζουσα νὰ ψιμυθιώνῃ, καὶ
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἄλλων ὡς πρὸς ἐκείνους γοητεύουσα νὰ
θαμβώνῃ· ἀλλ' ἕως ἐδῶ, καὶ ὅχι παρέκει. Ὅσα ἀπολαύετε
ἐδῶ μόνον τὰ ἀπολαύετε. Ἡ μαγεία τῆς τύχης, ἐπέκεινα
τοῦ Τάφου δὲν ἐνεργεῖ, δὲν δύναται νὰ ἐνεργῇ. Ὁ εὐρώεις

καὶ μαῦρος τάφος εἶναι καὶ τῆς εὐνοίας καὶ τῆς ἰσχύος αὐ-
τῆς τὸ μόνιμον ὄριον. Πόσοι καὶ πόσοι μέγα ὄλβιοι καὶ
μέγα δυνάμενοι ἀπ' αἰῶνος ὑπῆρξαν, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς
ἐξουδενώθη ὑπὸ τὴν πλάκα τοῦ τάφου, καὶ ἀπώλετο τὸ μνη-
μόσυνον αὐτῶν μετ' ἥχου! Καὶ ὑπάρχουσι καὶ ὑπάρξουσιν,
καὶ ἀπόλλυται καὶ ἀπολεσθήσεται!

Ὅσοι ὅμως ὄλβιοι ὄντες, μετέρχονται τὸν ὄλβον κατὰ τὸ
φρόνημα τοῦ Πινδάρου :

Οὐκ ἔραμαι πολὺν ἐν Μεγάρῳ πλοῦ-
τον κατακρύψαις ἔχειν.

Ἀλλ' ἐόντων, οὔτε παθεῖν καὶ ἀκῶ.

σαι, φίλοις ἐξαρχέων.

Κοινὰ γὰρ ἔρχονται ἐλπίδες

Πολυπόνων ἀνδρῶν. »

Ὅσοι ὅπωςδὴποτε σθένοντες, μετέρχονται τὸ σθένος κα-
τὰ τὸ φρόνημα τοῦ αὐτοῦ Πινδάρου :

Ὁ νικῶν δέ, λοιπὸν ἀμφὶ βίον

ἔχει μελιτόεσσαν εὐδίαν

ἀέθλων γ' ἐνεκεν. Τὸ δ' ἀ-

εἰ παράμερον ἐσλὸν

ὑπατον ἔρχεται παν-

τὶ βροντῶ. »

Ὅσοι θεωροῦσι τὴν ἑαυτῶν πολιτικὴν ὑπαρξίν ὡς ὅλην
τῆς ὅλης πατρίδος χαριδοσίαν, ἀποδόσιμον καὶ ἀποδιδομέ-
νην, καθ' ὅσον αἱ χρεῖαι αὐτῆς ἐκάστοτε ἀπαιτοῦσιν : ὅσοι
ἀφειδοῦσι καὶ ζωὴν καὶ κατάστασιν καὶ δύναμιν καὶ ἐπιρ-
ροὴν καὶ πᾶν ὅ,τι δὴποτε πλεονέκτημα, ὁπότεν πρόκειται
περὶ ἀναστάσεως ἢ βελτιώσεως ἢ ἀναμορφώσεως τῆς πα-
τρίδος : τοὺς τοιούτους ἢ Καλλιόπη, τοὺς τοιούτους ἢ Πολύ-
μνια, τοὺς τοιούτους ἢ Κλειώ, τοὺς τοιούτους ἢ Μελπομένη
στεφανώνουσι μὲ ἀμαράντους στεφάνους : ἀναγράφουσιν αὐ-
τῶν εἰς τὸν ναὺν τῆς Μνημοσύνης εἰκόνας ἀνεξιτήλους : ἀ-
παθανατίζουν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ἐν ἔργοις καὶ ἐν

λόγοις καὶ ἐν ῥῥαῖς· παραπέμπουσιν αὐτοὺς καὶ ἐπέκεινα
τοῦ Τάφου ἐπὶ τὴν αἰωνιότητα :

• Ἐνθα μακάρων
Νᾶσον ὠκισανίδες
Αὔραι περιπνέουσιν· ἄν-
θεμα δὲ χρυσοῦ φλέγει,
Τὰ μὲν χερσέθιν ἀπ'
ἀγλαῶν δειδρέων.
Υδωρ δ' ἄλλα φέρβει·
ὄρμεισι τῶν χέρας ἀνα-
πλέκοντι καὶ στεφάνοις. »

Δὲν εἶμαι, ὦ Ἕλληνες, ὁ ταῦτα λέγων ἐγώ. Πίνδαρος
εἶναι ὁ ταῦτα φιλοσοφῶν, καθὼς βλέπετε· Πίνδαρος ὁ πα-
ριστάνων τὴν φιλόσοφον καὶ ὑψηλὴν ταύτην ἀντιπαράθεσιν
ὑπὸ τοὺς τρεῖς τούτους λακωνικοὺς στίχους·

• Ἔστι δ' ἐν εὐτυχίᾳ
Παιδοξία· ἄκρον· μεγάλων ἀέθλων
Μοῖσα μεμνᾶσθαι φιλεῖ. »

Ἀλλὰ, διατί ὁ Πίνδαρος; διατί ὅχι αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου
ἡ φύσις ἐξηγουμένη ἀπὸ τὸν Πίνδαρον; Ναὶ ὦ Ἕλληνες!
Ναὶ, ὦ ἄνθρωποι! Πᾶσα πράξις τοῦ ἀνθρώπου δικαία καὶ
ἀγαθὴ καὶ καλὴ, ἀφοῦ φθάσῃ μίαν φορὰν νὰ πραχθῇ, δια-
μένει φύσει αἰώνιος, φύσει ἐπὶ τὴν αἰωνιότητα διατείνουσα.
Ἐξετάσατε λ. χ. πόθεν τὸ σήμερον Συνταγματικὸν Πολί-
τευμα τῆς Ἀμερικῆς καὶ Εὐρώπης; καὶ θέλετε εὔρει ὅτι
εἶναι συνέχεια πράξεως ἀρχὴν λαβούσης ἀπὸ τὸν ἕκτον Π. Χ.
αἰῶνα, αἰῶνα τῶν ἐπτὰ σοφῶν καὶ τοῦ Σόλωνος. Καὶ ἂν
θελήσωμεν νὰ πολυπραγμονήσωμεν ἀκριβέστερον, ἕως ποῦ
ἄρα θέλομεν ἀκόμη προσαναβῇ! Ἐξετάσατε, πόθεν ἡ σοφία,
πόθεν αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι, πόθεν ὁ σημερινὸς τῆς Εὐ-
ρώπης πολιτισμός; καὶ θέλετε εὔρει, ὅτι συνέχεια πράξεως
ἀρχὴν λαβούσης πρὸ δισχιλίων καὶ πεντακοσίων ἐτῶν, ἀφό-

του ὑπῆρξαν ἡ Σχολὴ τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἡ τοῦ Θάλητος·
Καὶ εἰάν θελήσωμεν νὰ πολυπραγμονήσωμεν ἀκριβέστερον
ἕως ποῦ ἄρα θέλομεν ἀκόμη προσαναβῇ! Οὕτως ἐξετάζον-
τες, πόθεν ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπαρξίς, αὐτὴ
καθ' ἣν καὶ τὴν σήμερον ὑπάρχει καὶ εἰς αἰῶνας ὑπάρξει·
θέλομεν εὐρεῖ, ὅτι εἶναι συνέχεια πράξεως ἀρχὴν λαβούσης
πρὸ τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν, ἀφ' οὗ ὑπῆρξεν Ἰαπετὸς καὶ
ὁ τοῦ Ἰαπετοῦ υἱὸς Προμηθεὺς, καὶ ὁ τοῦ Προμηθέως Δευ-
καλίων, καὶ ὁ τοῦ Δευκαλίωνος Ἕλλην, καὶ οἱ τοῦ Ἑλλήνος
υἱοὶ καὶ ἔγγονοι Δῶρος καὶ Αἴολος καὶ Ἴων καὶ Ἀχαιοί.

Οὕτω λοιπὸν καὶ τῆς Ἐπαναστάσεώς μας αἱ Ἡρωουργίαι,
ὥσανεὶ νέαν ἀρχὴν λαβοῦσαι, θέλουν διαμένει αἰώνια· θέ-
λουν διατείνει ἐπὶ τὴν ἀτέκμαρτον αἰωνιότητα. Καὶ ἐπειδὴ
κατὰ Πίνδαρον « Μεγάλων δ' ἀέθλων Μοῖσα μεμνᾶσθαι
φιλεῖ, » διὰ τοῦτο οἱ πράκτορες τῶν πράξεων τούτων, οἱ
ἄνδρες τοῦ ἀγῶνος, οἱ ἥρωες τῆς ἐπαναστάσεως, ἀπαθανα-
τίζονται διὰ τῆς ἱστορίας· ἀπαθανατίζονται διὰ τῆς Ἐπο-
ποιίας καὶ Τραγωδίας καὶ Ἑλεγείας· ἀπαθανατίζονται διὰ
μνημείων Πανελληνίων· ἀπαθανατίζονται διὰ δημοτελῶν
ἐορτῶν, ὅποια εἶναι καὶ ἡ σήμερον τελουμένη. Καὶ ἔμελλεν
ἄρα ἡ Μοῦσά μου, ἥτις ἐστεφάνωσε μὲ στέφανον ἀθα-
νασίας τὸ Μεσολόγγιον· ἐστεφάνωσε τὴν Μεσολογγίου φρου-
ράν· ἐστεφάνωσε τὸν στόλον τῶν Ἑλλήνων· ἐστεφάνωσε
τὴν 25 Μαρτίου καὶ 25 Ἰαννουαρίου· ἐστεφάνωσε ἀρτίως
τοῦ Νέους τῆς Νέας Ἑλλάδος Μεδίκους· ἔμελλεν ἄρα καὶ
σήμερον νὰ στεφανώσῃ τὸν νέον τῆς Νέας Ἑλλάδος Θεμι-
στοκλέα.

Μὴν ἐκλαμβάνετε, ὦ Ἕλληνες τὴν ἀντονομασίαν ταύ-
την ὡς σχῆμα μόνον ῥητορικὸν ἐπιτετηδευμένον πρὸς
ἐμφασιν. Ὁ ἀνὴρ, οὗτινος τὴν μνήμην πανδήμως σήμερον

εορτάζομεν, εἶναι ἐν πρόσωπον ἱστορικόν, τοῦ ὁποίου ἡ βιογραφία σχηματίζει τὸ στημόνιον, οὕτως εἰπεῖν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἀπὸ 1807 ἕως τὰ 1842· τὸ ἀγχίνου, τὸ περίνου, τὸ σφόδρα προνοητικόν, τὸ μεγαλεπήβουλον, τὸ εὐμήχανον, αἱ πράξεις πολεμικαὶ τε καὶ πολιτικαί, τὸ γενναῖον καὶ εὐδιάλλακτον, ἡ γενικὴ ἠθικὴ ἐπιρροή, αἱ πολιτικαὶ περιπέτειαί, ἕως καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἐλαττώματα τοῦ θυμοσόφου τούτου ἀνδρός καὶ φιλοσόφου τῆς φύσεως, ἐξεταζόμενα τὰ πάντα μὲ τὸ μικροσκόπιον τῆς Φιλολογίας, εὐρίσκονται τῶντι μεγάλῃν ἔχοντα ὁμοιότητα μὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα προσόντα τοῦ ἀρχαίου Θεμιστοκλέους. Οὔτε σκοπὸν ἔχω, οὔτε ἀναγκαῖον κρίνω νὰ φιλοτεχνήσω ἐνταῦθα παράλληλον βιογραφίαν τοῦ παραδόξου τούτου Ἀνδρός. Ἀρκεῖ μόνον νὰ προφέρω τὸ ὄνομά του, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶπω, ὅτι εἶναι ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, καὶ εἶπα μὲ μίαν λέξιν τὸ πᾶν· Πῶς ὄχι;

Ποῖος τάχα τῶν νῦν Ἑλλήνων ἀγνοεῖ τοῦ Ὀκτακοσίου ἐβδόμου ἔτους τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐδυνάστευε τῆς Πελοποννήσου ὁ δεινὸς δυνάστης Βελῆ Πασσᾶς, υἱὸς δυνατοτέρου δυνάστου τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, δορυφορούμενος ἀπὸ δώδεκα χιλιάδας Ἀρειμανεῖς Ἀλβανούς; Ποῦ δὲν εἶναι δημολάλητον, ὅτι ὁ μεγάλθυμος καὶ μεγάτολμος Λαλαῖος Ἀληφαρμάκης, συλλαβὼν τὴν γιγαντώδη ιδέαν ν' ἀντιπαλαίσῃ Νάννος πρὸς Γίγαντα, προσκαλεῖ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον ποῖον; Τὸν φυγάδα Κολοκοτρώνην! Ἐρχεται ὁ Κολοκοτρώνης· πῶς ἔρχεται; μὲ 25 μόνον παλληκάρια! Μολοντοῦτο ἀντιπαρατάττεται θυμολέων μετὰ τοῦ Ἀληφαρμάκη πρὸς δώδεκα χιλιάδας δεινομάχους Ἀλβανούς, συνεξολοθρεύει ῥηξήνῃ 3 ἐξ αὐτῶν χιλιάδας εἰς δύο μῆνας, τοῦ προβάλλεται συνθήκη, τὴν δέχεται, ἐξέρχεται τοῦ φρουρίου σημαιοφόρος καὶ ἐνοπλος

διέρχεται τὰ στίφη τῶν πολεμίων θυμομαχούντων καὶ σφαδαζόντων, γαυριῶν καὶ κύδει γαίων ὡς ἐν θριάμβῳ, καὶ ἀπέρχεται πάλιν εἰς Ζάκυνθον, ἐντυπώσας δέος καὶ φρίκην καὶ θάμβος καὶ ἑκπληξιν εἰς τοὺς Τούρκους καὶ πρὸς τὸ ὄνομα καὶ πρὸς τὴν ιδέαν Κολοκοτρώνης· Ποῖος ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ Ἡράκλειος καὶ κρείττων λόγου αὕτη μεγαλουργία ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς Πελοποννησίους θάρσος καὶ καταφρόνησιν ἐναντίον τῶν Ἀλβανῶν ἀνυποστάτων τέως νομιζομένων· Πόση τις ἐνταῦθα καταφαίνεται ὡς πρὸς τὰ ἐπακόλουθα ὁμοιότης μεταξὺ τοῦ ἀγῶνος τούτου καὶ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ποτὲ ἐκείνου! Πῶς ὄχι;

Ποῦ τάχα δὲν εἶναι διαθρυλλούμενον, ὅτι ὁ εἰρημένος ἀγὼν ὑπῆρξε διὰ τὸν Κολοκοτρώνην προάγων μελλόντων ἀγώνων « ἐφ' οὓς ἤλειψεν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, πόρρωθεν ἤδη προορῶν τὸ μέλλον » ὡς ἄλλος Θεμιστοκλῆς; Ποῦ ὄχι αἱ ἐμπεδόμοχοι αὐτοῦ προσπάθειαι, τὰς ὁποίας ἑκτοτε μέχρι τῶν 21 καθ' ὅλην τὴν Ἑπτάνησον ἐπροσπάθει ὡς Ἱεραπόστολος τῆς Ἐπαναστάσεως; Ποῦ ὄχι αἱ εὐμήχανοι μὲ τὴν Γαλλικὴν Δύναμιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος συνεννοήσεις; ποῦ ὄχι αἱ πατριωτικαὶ μὲ τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν συνεργήσεις; ποῦ ὄχι, ὅτι ἡ ἐπίβασις τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς Πελοπόννησον, αὕτη ὑπῆρξεν ὁ ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ τῆς ἐκρήξεως τῶν Καλαβρύτων καὶ ὅλης ἐφεξῆς τῆς Πελοποννήσου; Ποῖον λανθάνει, τίς ποτε ἄρα ὑπῆρξεν ὁ στρατηγηματικὸς καὶ περιμήχανος εἰσηγητὴς καὶ πρωτουργὸς τῶν κηρασφόρων καὶ τηλεκρότων ἀλώσεων πρὸ πάντων τῆς Τριπόλεως καὶ Κορίνθου; ἀνδραγαθήματα, τὰ ὁποῖα ἐνέπνευσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας θάρσος, καὶ καταφρόνησιν ἐναντίον τῶν Τουρκομάνων, θουρίων καὶ ἀπροσμάχων ἐκ παλαιᾶς φήμης καὶ προκαταλήψεως τέως δοκούντων· ἀπαραλλάκτως, κα-

θῶς ἐκεῖνα δὴ τὰ ἐν Ἀρτεμισίῳ καὶ Θερμοπύλαις ἐνέπνευσαν εἰς τοὺς τότε Ἕλληνας φρόνημα καὶ καταφρόνημα ἐναντίον τῶν γιγαντιαίων δυνάμεων τῆς Περσίας, ἀνυποστάτων τέως νομιζομένων.

Ποῦ ἄρα γε δὲν εἶναι περιαδόμενον, ποῖος, μὲ ποῖα στρατηγήματα, μὲ ποῖα τεχνάσματα, ποῖος ὑπῆρξεν ὁ κατασρέψας τὴν τρομερὸν Δράμαλιν πανστρατιᾶν, ἐπισκῆψαντα εἰς τὴν Πελοπόννησον ὡς θοῦρον Τυφῶνα, ἀντεπισκῆψας περινοῖαν καὶ τόλμαν μέγας μεγαλωστί, μὲ κατάπληξιν καὶ ἀποδειλίαν τῆς ἀγερῶχου Τουρκίας ἕως τότε ὑπερφρονοῦσης; Καὶ ποῖος δὲν βλέπει, πόσῃν ἔχει ὁμοιότητα ἡ ἑκπαγλὸς αὕτη καταστροφή μὲ τὴν λευγαλέαν καταστροφὴν ἐκείνην τοῦ μεγασθενοῦς καὶ ὑπερηνορέοντος Πέρσου εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβαλόντος, γιγαντουργίαν τῶν Θεμιστοκλέους στρατηγημάτων καὶ τεχνασμάτων;

Ποῦ ἄρα γε δὲν εἶναι πασίγνωστον, ποῖος ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἰβραήμη εἰς Πελοπόννησον, ποῖος ὑπῆρξεν ὁ ὑπεραγωνίως καὶ ὑπερμηχάνως ἀναχαιτίσας, καταργήσας, ματαιώσας τὴν διὰ ὑπερόπλου βίας προσκύνησιν τῶν Πελοποννησίων λαῶν; ἀπαραλλάκτως, καθὼς ὁ Θεμιστοκλῆς προφθάνων ἐμπόδιζε τοὺς δῆμους τῆς Ἑλλάδος μὲ ὑπερφυῖν τινα δύναμιν ἀπὸ τοῦ νὰ δίδωσι γῆν καὶ ὕδωρ πρὸς τοὺς ἀπεσπασμένους τοῦ καὶ μακρόθεν φόβου καὶ τρόμου διασπείροντος Ξέρξου. Ποῖος ἀγνοεῖ, ποῖον οἱ Ἕλληνες τοῦ Ἀγῶνος ἐθεώρουν ὡς πρῶτον πρόσωπον τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων, ὡς Κύριον στήριγμα τῶν περιοδικῶν διοικήσεων, ὡς στοιχεῖον ἀπολύτως ἀναγκαῖον τῆς ἐξωτέρας Διπλωματείας, ὡς ἀνωτέραν κεφαλὴν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων, καθὼς οἱ τότε Ἕλληνες τὸν Θεμιστοκλέα; Ποῖος ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖ; . . . Διὰ τοῦτο εἶπα ὀρθῶς εἰπὼν ἀνωτέρω, ὅτι

ἄρκει μόνον νὰ προφέρω τὸ ὄνομα Κολοκοτρώνης, καὶ ἐξέφρασα μὲ μίαν λέξιν τὸ πᾶν· ἐξέφρασα ὅλην αὐτοῦ τὴν βιογραφίαν· ἐξέφρασα ὅλον τὸ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον ἐγκώμιον.

Θεόδωρε Κολοκοτρώνη, σὺ τοῦ φιλελευθέρου καὶ μισο-
τυράννου καὶ τουρκολέτορος Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη,
πατὴρ υἱοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀξίου υἱὲ ὑπεράξιε· Σὺ Βλάχε,
ὅπως σὺ αὐτὸς ἐσυνείθιζες νὰ παρονομάζης τὸν ἑαυτὸν σου
ἀστεϊζόμενος ἅμα καὶ σεμνυνόμενος· Σὺ Κλέφτη, Καπι-
τάνε Ἀρματωλὲ, Φυγὰ προγεγραμμένε, Ταγματάρχα τῆς
Ἀγγλίας φαινόμενον, ἐνιαῖον καὶ ἅμα σύμβολον τοῦ μετ'
ὀλίγον μέλλοντος εὖσημον, Ἱεραπόστολε τῆς Επαναστάσεως,
Πυρσὲ τῆς πρώτης ἐκρήξεως, Ἀρχιστράτηγε τῆς Πελοπον-
νήσου, Ἀντιπρόεδρε τοῦ ἐκτελεστικοῦ, Πληρεξούσιε τοῦ
Στρατιωτικοῦ, Νέστωρ τοῦ ἐν Τροιζῆνι Συντάγματος, Ἀν-
τιπρόσωπε τῆς Κυβερνήσεως, Ἀντιστράτηγε τοῦ Βασιλείου
τῆς Ἑλλάδος, Σύμβουλε τῆς Ἐπικρατείας!

Καὶ αὕτῃ μόνῃ τῶν τίτλων καὶ προσηγοριῶν ἡ σειρὰ δει-
κνύει περιόπτως τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ σημασίαν σου, κατ'
ὀλίγον καὶ βηθμηδὸν εἰς τὰς περιστάσεις ἀναφανείσαν. καὶ
αὕτῃ μόνῃ δεικνύει περιφανῶς τὸν μέγαν καὶ ὑψηλὸν σου
προορισμὸν, ἐπιτηρήσαντα ἢ καὶ προκαλέσαντα τὰς καταλ-
λήλους περιστάσεις, καθ' ἃς ἐπὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἀναπτυχθεῖς,
ἀνέδειξεν ἄρα τὸν ὀρεσίβιον Κολοκοτρώνην ἄνδρα θυμόσοφον,
φιλόσοφον τῆς φύσεως, αὐτόσοφον στρατηγικὸν, αὐτόσοφον πο-
λιτικὸν, ἐνὶ λόγῳ, ἔμψυχον Θεμιστοκλέους ἀντίτυπον, κατὰ
τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ Θουκυδίδου· «Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς
βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας· οἰκεία γὰρ συνέσει,
καὶ οὔτε προμαθὼν εἰς αὐτὴν οὐδέν, οὔτε ἐπιμαθὼν, τῶν τε
παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων, καὶ τῶν
μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γεννησομένου ἄριστος εἰκαστής.

Καὶ ἂ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι οἷός τε· ὦν δὲ ἄπειρος εἴη, κρῖναι ἱκανῶς οὐκ ἀπήλλακτο· τό, τε ἄμεινον καὶ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεί ἔτι προεώρα μάλιστα· καὶ ξυνελόν τι φάναι, φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι ἄριστος δὴ οὗτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο.» Ἐδῶ καταφαίνονται τρία τινά· ζωγράφος Θουκυδίδης, εἰκὼν Θεμιστοκλέους, χαρακτηριστικὰ καὶ συγκόμματα Θ. Κολοκοτρώνη. Τί παράδοξος συγκυρία, ἢ τί παράδοξος προφητεία! Καὶ καθὼς ἄρα χωρὶς Θεμιστοκλέα, προβληματικὸν ἂν ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἤθελεν ὑπάρξει μὴ δεδουλωμένη· οὕτω καὶ χωρὶς Κολοκοτρώνην, προβληματικὸν ἂν ἡ νέα Ἑλλὰς ἤθελεν ὑπάρξει ἐλευθερωμένη· Ποῖον παρὰ τοῦτο ἐγκώμιον ὑψηλότερον.

Κολοκοτρώνη μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον! ὁ πατήρ σου, ὁ πάππος σου, οἱ ἀδελφοί σου, ὅλη τῶν Κολοκοτρωναίων ἡ ἐξάκουστος γενεά, ἐλευθερίαν πνέοντες καὶ ὑπὲρ αὐτῆς πολλὰ παθόντες καὶ δράσαντες, ἔγειναν τέλος ἀτυχῇ μὲν, πλὴν ἔνδοξα θύματα. Ἀλλὰ σὺ, μὲ ἐν μόνον σφάγιον τὸν ἕνα υἱόν σου, Πάνον ἐκεῖνον τὸν ἀγακλυτὸν τῆς ἐπ' αναστάσεως ἀριστερά, ἐξιλεώσας ἄρα τὴν πατρώαν τύχην, εὐμοίρησας δι' αὐτοψίας νὰ ἴδῃς, ὅπερ ἐκεῖνοι μόνον διὰ τῆς φαντασίας ἐτηλεσκοπήσαν· νὰ ἀπολαύσῃς ὅπερ ἐκεῖνοι μόνον ἐπεθύμησαν· νὰ ἀξιωθῇς, ὅπερ ἐκεῖνοι μόνον κατήλπισαν. Ἐπίδες τὴν πατρίδα ἀνεξάρτητον καὶ αὐτόνομον· μεγαλουργήμα τηλέκλειτον καὶ τηλέκροτον σοῦ καὶ τῶν συναγωνιστῶν σου ἀγακλυτῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος· Ὑψηλαντῶν, Βοτσαραίων, Καραϊσκαίων, Μαυρομηχαλαίων, Ζαημαίων, Φλεσσαίων, Διάκων, Καρατασσαίων, Μιαουλαίων, Σακτουρέων, Τζαμαδαίων, Μποτασσαίων καὶ λοιπῶν τεθνεώτων καὶ ἔτι ζώντων. Ἐπίδες τὴν Ἑλλάδα Βασιλείον εὐνομούμενον καὶ ὁσημέραι ἐπὶ τὸ βέλτιον προαγόμενον· ἐπίδες θρόνον ἐπὶ συνταγματικῶν βάσεων

ἐδραζόμενον· ἐπίδες Βασιλέα φιλόμουσον, φιλόλαον καὶ φιλόνομον· ἐπίδες τέλος (καὶ κατὰ τοῦτο σὺ διὰ περιπετειῶν παραπλησίων περιγένου εὐτυχέστερος ἄρα Θεμιστοκλεους) ἐπίδες τέλος τὸν ΓΕΡΟΝ τῆς Πελοποννήσου καὶ τοὺς υἱούς του κατ' ἀξίαν τιμωμένους, κατ' ἀξίαν δοξαζομένους, κατ' ἀξίαν βραβευομένους. Ποῖος θάνατος εὐχαριστότερος, εὐκλεέστερος, ζηλωτότερος; Ποία δόξα ὀπισθόμβροτος ἐπὶ τῆς γῆς λαμπροτέρα; Ποία κληρουχία ὀπισθόβιος εἰς τὴν αἰωνιότητα εὐδαιμονεστέρα; Αὐτὰ δὴ ταῦτα καὶ σὺ αὐτὸς βαθέως συναισθανόμενος, ὦ δαιμόνιε, καὶ ὡς κύκνος ἀποφοιβάζων τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου του, εἰς στιγμὰς ἀπὸ τὰς πλέον τῆς ζωῆς χαρμοσύνους, συνοικειῶν διὰ γάμου τὸν νεώτατόν σου υἱὸν μὲ μίαν τῶν λαμπροτέρων οἰκογενειῶν, ἐπεφώνησας εὐκαίρως σὺ αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν ἐκεῖνο δὴ τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπιφωνηθὲν ποτε πρὸς πατέρα ἐπὶ παισὶν εὐτυχοῦντα, ὅστις ἐπεῖδ' καὶ τὸν ὕστατον αὐτοῦ υἱὸν νενικηκότα Ὀλύμπια· «Κάτθανε ἤδη Κολοκοτρώνη! οὐ γὰρ εἰς Ὀλυμπον ἀναβήσῃ» εἶπες καὶ ὁ λόγος ἔργον ἐγένετο.

Ψυχὴ μακαρία! ἤδη εὐφραινομένη μετὰ τῶν συναγωνιστῶν σου ἡρώων εἰς τὰς αἰωνίους μονάς, εὗχου μετ' αὐτῶν εἰς τὴν τρισυπόστατον Θεότητα ὑπὲρ τῆς φίλης πατρίδος σας, ὑπὲρ τοῦ Βασιλείου της, ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως της! Εὗχεσθε ταχεῖαν καὶ ἀνεπίφθονον ἀνάπτυξιν τοῦ μεγάλου προορισμοῦ τῆς Ἑλλάδος! Εὗχεσθε αἰσίαν ἐπίδοσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τῶν ὅσων καὶ σεῖς αὐτοὶ ζῶντες εὐλόγως ἐπιθυμοῦσετε, καὶ ἡμᾶς συγγινώσκετε εὐλόγως ἐπιθυμοῦντας! Αἰωνία σας ἡ μνήμη! Αἰωνία σας ἡ εὐκλεία! Αἰωνία σας ἡ νοερὰ προστασία καὶ πολυωρία, ὦ σεῖς πολιοῦχοι Δαίμονες τῆς Ἑλλάδος.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ. 20 στίχ. 4 γρ. τότε.

• 21 " 1 τῆς σημειώσεως γρ. Μαρκῆς.

• 18 " 10 γρ. ἀνδρείων.

• 71 " 1 γρ. ἐνεργεῖ.

Παρακαλοῦμεν πρὸ πάντων τὸν εὐμενῇ ἀναγνώστην νὰ διορθώσῃ τὰ ἀλλαχοῦ τυπογραφικὰ λάθη, ἐὰν καὶ δὲν φέρωσι σύγχυσιν εἰς τὴν ἔννοιαν.

Pappadopulos, Nikol.

[Nichtlateinische Schriftzeichen] Die Beendigung des Generals Kolokotronis

1843

Biogr. 583 uy

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10064337-7